6 a
1448

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0001

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

Fa. 5.
1

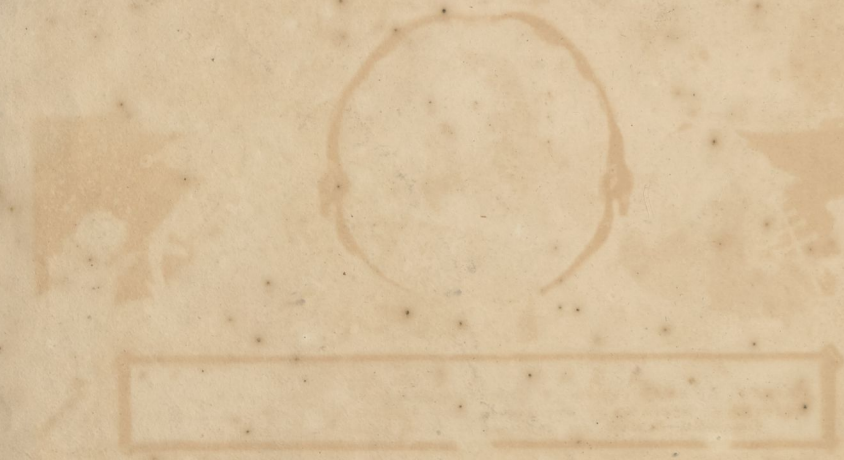

Het Vierde DEEL

Van de

Niewe Groote

ZEE-SPIEGEL,

Synde Het Tweede Deel Vant'

BRANDENDE VLEN.

verligtende de West Kust van

AFRICA,

Met een Groot Gedeelte van

AMERICA,

Nevens d'Onder-Behoorende,

en daer Tusschen Liggende

EILANDEN,

Beschreven door Wylen

ARENT ROGGEVEEN

Anno 85

AAMSTERDAM,

TAILLÉE, IMPRIMÉE, & MISE EN LUMIÈRE PAR JACQUES ROBYN, Avec Privilege pour 15. ans.

GESNEEDEN, GEDRUCKT EN UYTGEGEVEN DOOR JACOBUS ROBYN, Met Privilegie voor 15 Jaer.

Engraven, Printed, and Published by Jacob Robyn, With Priviledge for 15 Years.

KÖN. PR. FR.
UNIVERS.
ZV HALLE

Oa 1448,2° (2. Ex)

Universitäts- u. Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0008

't VIERDE DEEL
Van de Nieuwe groote

ZEE-SPIEGEL;

Zijnde het tweede deel van 't

Brandende Veen;

VELICHTENDE
de West-Kust
Van

AFRICA

Verthoonende de Zee-Kusten van

Barbarien, Gualata, Arguyn, Genehoe, Gambia, Melli, Madre Bombe, Greyn, Tant en Qua Qua-cust, Gout-cust in GUINEA, Bocht van Benin, Biafra, Gabon, Loango, ANGOLA, Caffaria, Simbebas en

Nevens de onderbehoorende en tusschen liggende Eilanden.

Met een klare Beschryving deer selver: Verthoonende in vele hier ingeboeghde Zee-Kaerten / alle de Havens / Revieren / Baeyen / Reeden / Diepten en Droogten / seer curieus op sijn behoorlijke Polus hoogte gelegt / en versien met opdoeninge der principaelste Landen; en op wat coers en veerheyt sy van malkanderen gelegen zijn. Met groote kosten en vlijt by malkanderen gebracht / uyt de meeste ervarenste Schippers en Stuurlieden haer eigene onderwindingen / en aftreijkeninge noit voor desen aldus beschreven.

DOOR WYLEN

ARENT ROGGEVEEN.

en op niews oversien vermeerdert en verbetert door JOHANNES van LOON,

t'AMSTELDAM,
Gesneden / Gedruckt en Uytgegeven voor JACOBUS ROBYN,
Met Privilegie voor 15 Jaren.

Aen den LEESER.

Alsoo wy, met de drie eerste Deelen des Nieuwe Groote Zee-Spiegels, by de wal langs gezeilt hebben, namelijk van de 80. tot omtrent de 28. Graden Noorder breedte; soo vervolgen wy met dit vierde Deel, op nieuw beschrijvende de West-kust van Africa, beginnende aen *Cabo de Geer*, waer niet anders als huyden te halen valt: maer verder aen *Argijn* komende, vind men verscheide waren. Aen *Rio Senegael* is niet te handelen. Aen *Cabo Verde*, en *Cabo Roxo*, zijn Huyden, Was, Rijs, Amber, en Olyfants-tanden; doch de laeste meest aen *Rio Gambia*. Op heel dese kust zijn de Inwoonders swart, hen meest met visschen behelpende. In *Sierra Liones* valt goud, hoewel niet overvloedig; Huyden; Olyfants-tanden; Cola, dat in bolsters op hooge boomen groeit, zynde purper-verwig van buiten, en wit van binnen; een slag van rood hout, als Brasilien hout, dat veel verwe geeft; en Rijs, Huiden, en Olyfants-tanden valender ook in de *Furna de S. Anna*. Beoosten *C. de Monte* begint de *Greynkust*, waer men een, twee, en drie mijlen in Zee met de Negers handelt, om Olyfantstanden, en Goud te krijgen; maer op de *Quaa-quaa-kust*, vallen Westwaert Olyfants-tanden: aen *Tres Puntas* gout en anders: doch de Goudkust schaft alles overvloedig, 't welk haren naem te kennen geeft. Aen *Ardra* heeft men Olyfants-tanden. In de Rivier van *Benin* zyn Olyfants-tanden, swarte en witte Peper; als ook in de Rivier *Fermozo*: maer in *Rio dos Forcados* is handeling van Olyfants-tanden, Peper, Emas-vellen, kattoene-kleetjes, Olie de Palm, en een soort van steen als blaeuwe koralen, die men Coril noemt, en op vele plaetsen langs de *Goudkust* tegen Goud gewogen word. In *Rio Real* is overvloed van lijftocht, en slaven te koopen. In de bocht van *Camarones* en *Gabon*, tot aen *C. de Lopo Gonzalves*, bekoomt men niet als Olyfants-tanden, Staerten, kleetjes, Grein, en sommige Emas-vellen. Op 't Eyland *Fernando Pò* valt Suyker. Voorts langs de kust tot bezuyden *Loando*, vallen uytnemende veel Olyfants-tanden, en Slaven te handelen. Op de geheele kust van *Cimbebas* en *Caffaria*, is, na men weet, niets te halen; en aen *Cabo de Bona Esperança* is goede verversing, zijnde de verversch-plaets onser Oost-Indische Maetschappy. Ik hoop en wensch nu, door dit werk, Uwe tochten te bevorderen, waer op Godt u voor alle onheilen bewaren wil; en daer in willen wy u noch meer aenmoedigen, om alles naeuwer t'onderzoekken, en op te teekenen, ten besten van onse algemeene welvaert.

OPDRAGT

Aen den

DOORLUCHTIGSTEN GROOTMAGTIGSTEN VORST EN HEER,

FREDERIK WILHELM,

MARKGRAEF TOT BRANDENBURG,

DES HEYLIGEN ROOMSCHEN RYCKX,
ERTS-CAMER-HEER

En

CHEUR-VORST;

SOUVRAIN HERTOG IN PRUYSEN, HERTOG TOT GULICK, CLEEF, BERGE, STETTIN, POMEREN, DER CASSUBEN EN WENDEN, OOK IN SILESIEN, TOT CROSSEN, EN JAGERS-DORFF;

BURG-GRAAF TOT NEURENBERG,

VORST TOT HALBERSTADT, MINDEN EN CAMIN, GRAAF IN DER MARK EN RAVENSBERG;

HEER TOT RAVENSTEIN, EN DER LANDEN LAUWENBURG EN BUTOUW, &c. &c.

Mijnen Genadigsten Cheurvorst en Heer.

IK hoop dat my dese vrymoedigheit niet qualijk opgenomen sal worden, van dit myn werk in den aenvank, met den hoogen Naem van Uwe Cheurvorstelijke Doorluchtigheit te hebben doen pronkken. Mijn beroep en besigheit bysonder zijnde, in het verhandelen van Zee-boekken en kaerten, soo heb ik noit mijne sorgen, moeiten, en kosten willen Sparen, om soodanige Zee-boekken geduurig beter, en na mijn uytterste vermogen voltoit, ten besten van 't gemeen, voor den dach te brengen: gelijk hier is een seer naeuwkeurige beschrijving en vertoog van geheel de Africaensche west-kust, met alle hare Capen, Havenen, en Baejen; soo dat die noit beter noch bequamer heeft konnen gesien worden. Het selve werk koom ick alderootmoedigst aen de voeten van Uwe Cheurvorstelijke Doorluchtigheit neder leggen; wel wetende, terwijl des selfs hooge sorgen gestadig besig zijn met de welstant te bevorderen van sijne wijd-uitgebreide veelvoudige Vorstendommen, Staten en Landen; dat het voortsetten van de Zeevaert en koop-handel met geen minder vlijt

en

en word behertigt. Het schijnt weinig te zijn, de weereld met verwondering vervult te hebben over den hoogen Roem van gadeloose dapperheit; daer Uwe Ceurvorstelijke Doorluchtigheit soo menigmael voor 't hooft van sijne Legers de Bontgenooten gelukkig heeft by-gesprongen, de hoogste Machten buiten 's Lands tot reden gedwongen, de Vyanden met ongelooflijke snelheit in sijne Landen overvallen, geslagen en t' eenemael verdreven; soffelijk alle de plichten volvoerende van Veld-Overste, van Kapiteyn, en van Soldaet. Het schijnt weinig, door Zeeghaftige Wapenen vele Steden en Sterkten, langen tijt als onwinbaer geacht, gans lichtelijk te hebben doen buigen, en onderdanigst haren Overwinnaer erkennen. Het schijnt weinig alle de grootste bedrijven te Lande verricht, de vrijheyt van 't Keyserryk krachtig verdedigt, en eindelijk dat tot den vrede en rust gebragt, en alle de nabuuren daer toe genoodigt te hebben; indien het hoog wijs beleid van Uwe Ceurvorstelijke Doorluchtigheit de wijd afgelegenste Zeen en Landen door sijne volkeren niet deed besoekken: Daer die orders en wetten over de Zeevaert en den vryen Koophandel stellende, de voorspoed en welvaert in alle sijne Landen sal doen bloeien. Het hoog gesag van Uwe Ceurvorstelijke Doorluchtigheit heeft sich over de groote Landen van Afriken noch uit gebreid; waer uwe Onderdanen een vaste sitplaets hebben genomen, daer sy tegenwoordig een onverwinnelijke vastigheit bouwen; van waer sy met alle de volkeren en Landen van geheel de Africaensche kust haren handel drijvende, sich door de kostelijkste schatten der selver sullen konnen verrijkken. En gelijk Uwe Ceurvorstelijke Doorluchtigheit in allerhande Christelijke deugden bysonder uitmunt, en allesins de gerechtigheit handhaeft, de vergankkelijke Weereldsche goederen het minst achtende, maer voornamelijk de Eeren des grooten Godts, en den tijdelijken en eeuwigen welstand der menschen betrachtende, soo verwachten wy in die Landen, en het blinde Heidendom, de Kerkke Godts heerlijk voort geplant te sien, door een Vorst die de lust en de wensch is van de Christen weereld, en d'Oudste Soon van den Gereformeerden Godtsdienst, die nevens sijne Vorstelijke dapperheden alle Christelijke Godvruchtigheden vervoegt heeft. Dit ons werck nu strekkende tot een Licht, en wel ervarenen Stuurman, om alle die Afrikaensche kusten gerust en versekert te doen besoekken, dewijl daer in alle Diepten, Droogten, Klippen en Zanden, alle Havens, Baejen, Rivieren, en loop van Stroomen klaer worden beschreven, en alle opdoeningen van Landen vertoont, hebben wy aen den grooten Naem van Uwe Ceurvorstelijke Doorluchtigheit seer ootmoedig willen opdragen en toeeygenen, 't welk ik bid genaedigst te mogen aengenomen worden, dewijl het niet anders dan tot het gemeene best en welvaert komt dienen, om de nuttigheit en 't behoud van alle die de selve kusten met hare Schepen willen besoekken te bevorderen. Godt beware U Groote Ceurvorst, die wy verstaen dat de Keiser van Persien noch onlangs den Gloryrykste Eernaem van Konink met goet recht gegeven heeft, daer Uwe Ceurvorstelijke Doorluchtigheit voormaels een aengeboden Kroon, om sijn gemoed niet te bevlekken, heeft willen weigeren; en sijne macht alreets voor weinige Koningen sou behoeven te wijkken. Wy sullen onse wenschen en gebeden voegen by de gebeden van soo vele Persoonen die soo goedertieren beschermt worden door desen Grooten Vorst, dat Godt noch vele nieuwe jaren en nieuwe glanssen mag toevoegen. in soo Minnens-waerdigen en soo volmaekten Opperhooft en Vorst, dien hy ons in sijne liefde gegeven heeft, en schijnt ons niet te komen ontnemen dan in sijnen toorn.

Hier op my Ootmoedigst en Onderdanigst buigende voor de gezegende voeten van Uwe Ceurvorstelijke Doorluchtigheit, versoek ik de eere te genieten van my te mogen noemen;

Doorluchtigste Ceurvorst, genaedigste Heer,

Uwe C. D.

Ootmoedigsten en onderdanigsten
Dienaer,

JACOBUS ROBYN.

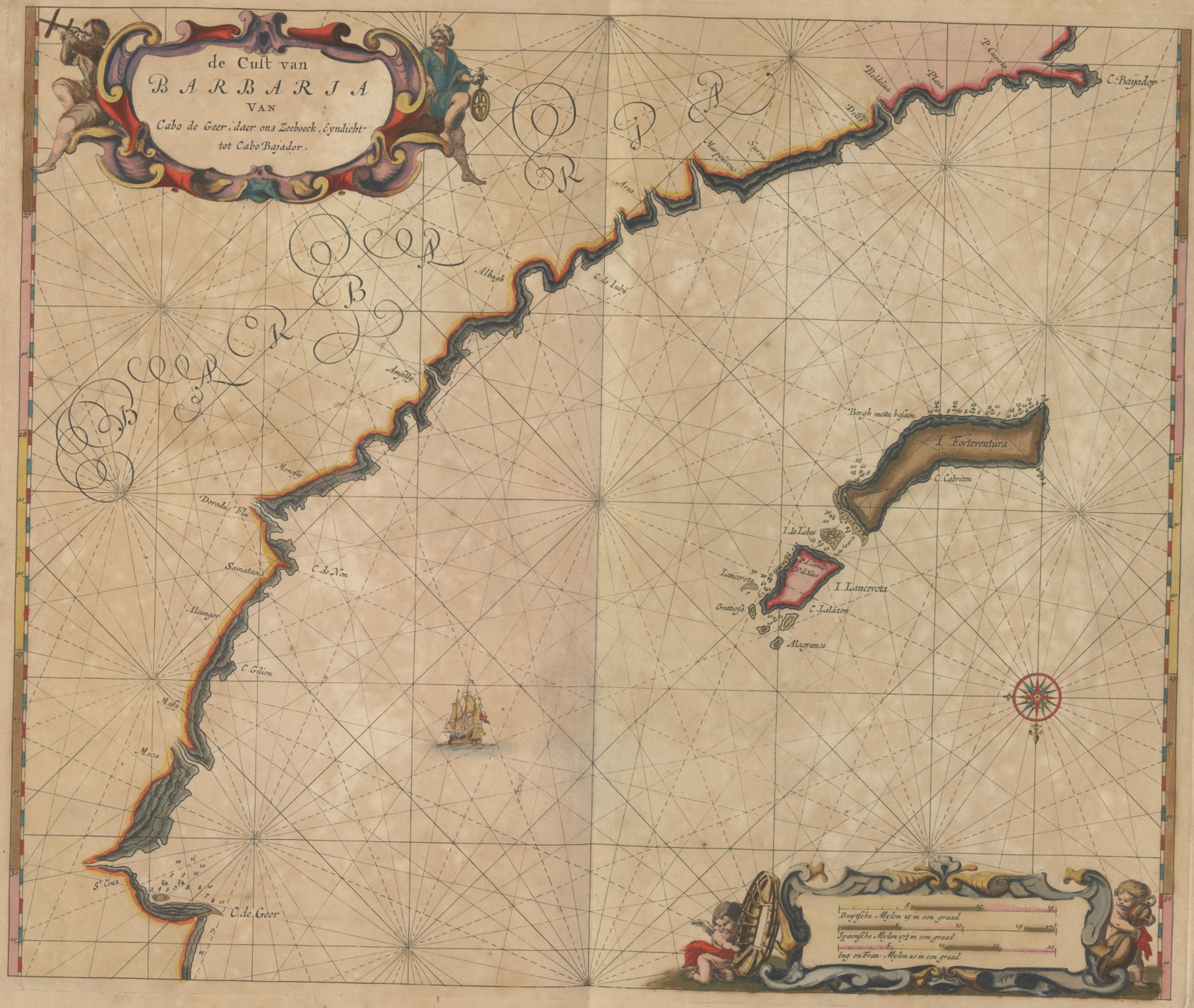
de Cust van
BARBARIA
VAN
Cabo de Geer, daer ons Zeeboeck, Eyndicht
tot Cabo Bajador.
C. Bayador
Plaia
Delio
Surva
Marpoyveno
Area
Alhagh
C. de Iuby
Amsellij
Monoslij
Dorodus Flu
Samatana
C. de Non
Alcanger
C. Gilion
Messij
Meca
St. Cruz
C. de Geer
Bergh mette besaen
I. Forteventura
C. Cabriten
I. de Lobos
Lancerota
I. Lancerota
Grattiosa
C. Lalazon
Alagranca
Duytsche Mylen 15 in een graad
Spaensche Mylen 17½ in een graad
Eng: en Fran: Mylen 20 in een graad

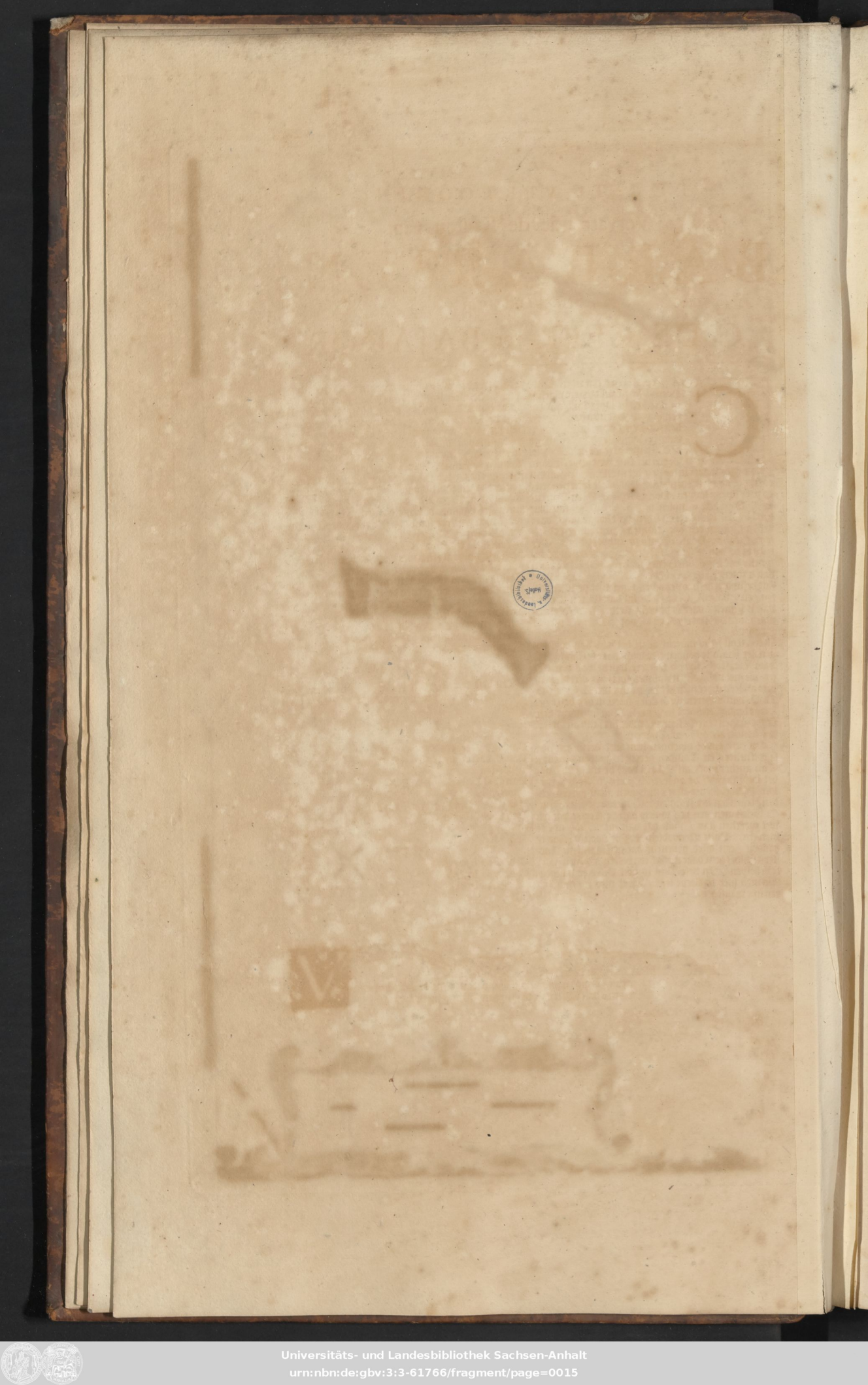

EERSTE VERTOONING

Vervattende de Kusten van

BARBARIEN,

Streckende van

C. DE GEER tot BAJADOR

't Riff van C. de Geer.

CAbo de Geer is een uytstekende Hoeck / loopt zuydwaert black af in Zee: en is lager land als dat benoorden / dat men kan bemerken / als men op 2 ofte 3 mijlen daer by langs seylt. Men magh de Caep niet al te na komen / van wegen het Riff / dat aen de noordzyde 't Zee-waert in loopt / dit moet men schouwen / en uyt de noord komende aen Bakboort laten leggen / en daer by om loopen: Voorts seylt Z. O. ten Oosten / en Z. O. 5 ofte 6 mylen nae S. Cruz / gy sult dan het Mooren Kasteel sien staen op 't hooge land / daer nessens leggen een rye Klippen / omtrent een Roerschoot lengte. Voort ist al een suydere Kust. Om daer in de Bay te setten soo loopt soo verre in de inwisch / dat het voorschreven Mooren Kasteel noorden van u staet / en de Christenen packhuysen N. O. daer salt besuyden de voorschreven regel Klippen diep wesen 7 en 8 vadem. C. de Geer sal dan W. ten Westen van u leggen / daer is de beste Reede. Des Somers mach men wel naerder aen de wal setten / tot op 6 of 7 vadem. Soo gy van C. de Geer naer de Playe ofte Reede seylt / soo maeckt altijt het land van de Caep aen het boord te houden / en loopt daer by langs / tot voor 't Kasteel / soo gy u verre van de wall begeeft / gy sult met noordelijcke winden / die daer veel wayen / ofte anders moet men het weder uyt den N. O. en N. N. O. van onderen op halen: daerom is't beste het hooge landt aen boort te houden. Die by nacht hier soude mogen te reede komen / moet het land niet naerder komen als op 12 of 14 vadem.

Reede voor S. Cruz

Op dese Reede moetmen hem wel versorgen met sijn Anckers en Touwen gereet te houden / want u Coij-ancker moet altijt staen voor de wind / die uyt het land wayt / de andere Anckers 't Zee-waerts; Het Plecht-ancker moet men oock altijt gereed hebben / tegen dat het stormen wil / niet verlegen te sijn / Ct welck men aen het dynen van de Zee te vooren wel mercken kan /) om dat dan int W. uyt te wyngen. Oock ist noodich de Fock aen de Rae te houden / om offet gebeurde datmen van sijn Anckers spilde / hem daer mede (ten besten dat men kan) te behelpen. In dese Bay is veel Disch te vangen. Als men hier te Reede legt / vaert men by quartieren uyt te vischen.

Ontrent 16 of 17 mijlen Zuyden en Z. ten Westen van C. de Geer legt C. Gilon / van daer tot C. Non is de cours Z. Z. West 8 of 9 mijlen / daer besuyden legt de Rivier Dorodus, daer goede Reede is / die selvige loopt verre land-waert in / van daer streckt de Kust om de Z. west / langs Monossij. dan welcke tot noch toe van jemand de geringste Openinge hebben konnen bekomen / voorts tot Amssely / en de Bay Albagh tot C. Jubij / al wie ontrent die Kust komt paseert de selve wel langhs in het gesicht / maer niemand komt daer aen / uyt oorsacke dat aen de selve niets (eenighsints de reijse dienstich) is te bekomen / maer men passeert langs de selve verscheyden Rivieren als Area, Marpeyveno, Surva, Delto, Beldelva, en Plaia tot Punto Cueirto; doch is (als boven verhaelt) overal een barre Kust / ende derhalven niet anders als een wilde Kust afgeteckent / gelijck de Kaert daer van is uyt wijsende. Wy hebben in de selve Caerte oock begrepen de Eylanden Forteventura, Lancerota, Gratiosa ende Allegranca, waer van wy geen beschrijvinge (uyt oorsaecken dat zulcr genoech in de ouwe Zee boecken is beschreven) sullen maecken. Onse intentie is oock niet jets te beschrijven 't geene te vooren genoech is bekendt geweest.

Van 't Gety en 't loopen der Stroomen

Aen dese voorschreven Kusten Marocca en Zanhega / maeckt hoog water een Tuydwest ten zuyden Maen.

Streckingen en Coursen.

Van C. de Geer tot Meca zuyden 10 mijlen.
Van C. de Geer tot C. Non Zuyden en Zuyden ten Westen 16 of 17 mijl.
Van C. Non tot Amsellij Z. W. ten Zuyd en Z. Z. west. 15 mijlen.
Van Amsellij tot C. de Juby zuydwest. 13 of 14 mijl.
Van C. de Juby tot C. Bajador west zuyd west. 36 of 37 mijl.

Hoogten.

C. de Geer leyt op	30 grad. 10 min.
C. de Non leyt op	28 grad. 36 min.
C. Bajador leyt op	26 grad. 17 min.

Caep de Geer.

Als Caep de Geer twee wijlen noord-noord-oost van u is / vertoont die aldus.
De Bay is dan van u oost ten zuyden / is duynig lant.

Hoe haer dese Landen uytter Zee vertoonen.

C. Gilon. C. de Non.

Aldus vertoont het land bezuyden C. Gilon, als het oost zuydoost 4 mijlen van u is.

C. Gilon. Alcanga. Sumatana. Suana. C. de Non.

Aldus vertoont de kust tusschen C. Gilon en C. de Non, als men 4 mylen zuydoost daer van is.

C. de Non. R. Dorodus. Monesij. Amselij. Albag. Ofin. C. de Jubij.

Aldus vertoont de kust tusschen C. de Non en C. de Jubij als die zuydoost 3 mijlen van u gelegen is.

Dorodus Flu. Monesij. Amsellij Albag. Ofin C. de Jubij.

Aldus verstreckt de kust / als men zuydoost ten zuyden 3 mijlen buyten de wall is.

C. darva. Area. Marpijveno. Surva. Delta.

Aldus vertoont het land / als men 4 mijlen zuyd zuydoost daer by langs seylt.

R. Delto. Beldelva. Plaja. S. Bartholome. P. Cueirto. Medor Defegio. P. das Engaos C. Bajador.

Aldus vertoont het land tusschen Delto en Bajador, als men 3 mijlen zuyden ten oosten daer van is.

Delto. Beldelva. Plaja. S. Bartholome. P. Cueirto. Medor Defegio. P. das Engaos. C. Bajador.

Aldus vertoont het land tusschen Delto en C. Bajador, als men zuydoost ten zuyden 3 mijlen daervan is

---

De Tweede Vertooninge

Behelsende de

Zee-Kusten van Gualta Regio / tusschen C. Bajador / en de Golfo de S. Anna.

C. Bajador.

VAn Punto Curto tot Cabo Bajador, is de koers meest west.

Cabo Bajador, is gelegen ontrent op de noorder hoeste van 26 graden: en van daer tot Cabo Olaredo, is de koers zuyt zuyt west / is gelegen op de noorder hoeste van ontrent 23 graden 40 minuten. Tusschen beyde dese Caben / passeert men noch eenige Bayen / Caben en Rivieren / als namentlijck Pœne Grande, Terra de Alta, van daer strecht de selve ontrent zuyd west / met een extraordinaire gehackelde kust / en veel uytstreckende hoecken / ende daerom genaemt 7 Cabo tot Baja de Rubioz: dit is een groote Bay / binnen met een Santstrandt / soo al langs de kust / passeerende Punto de Medon ende de kust met 7 bergen / ofte Sete Montes, tot voor by Baja de Carvallas, tot de voornoemde Caep Olaredo, rontom de Caep streckt een klein Rift af en

aen de

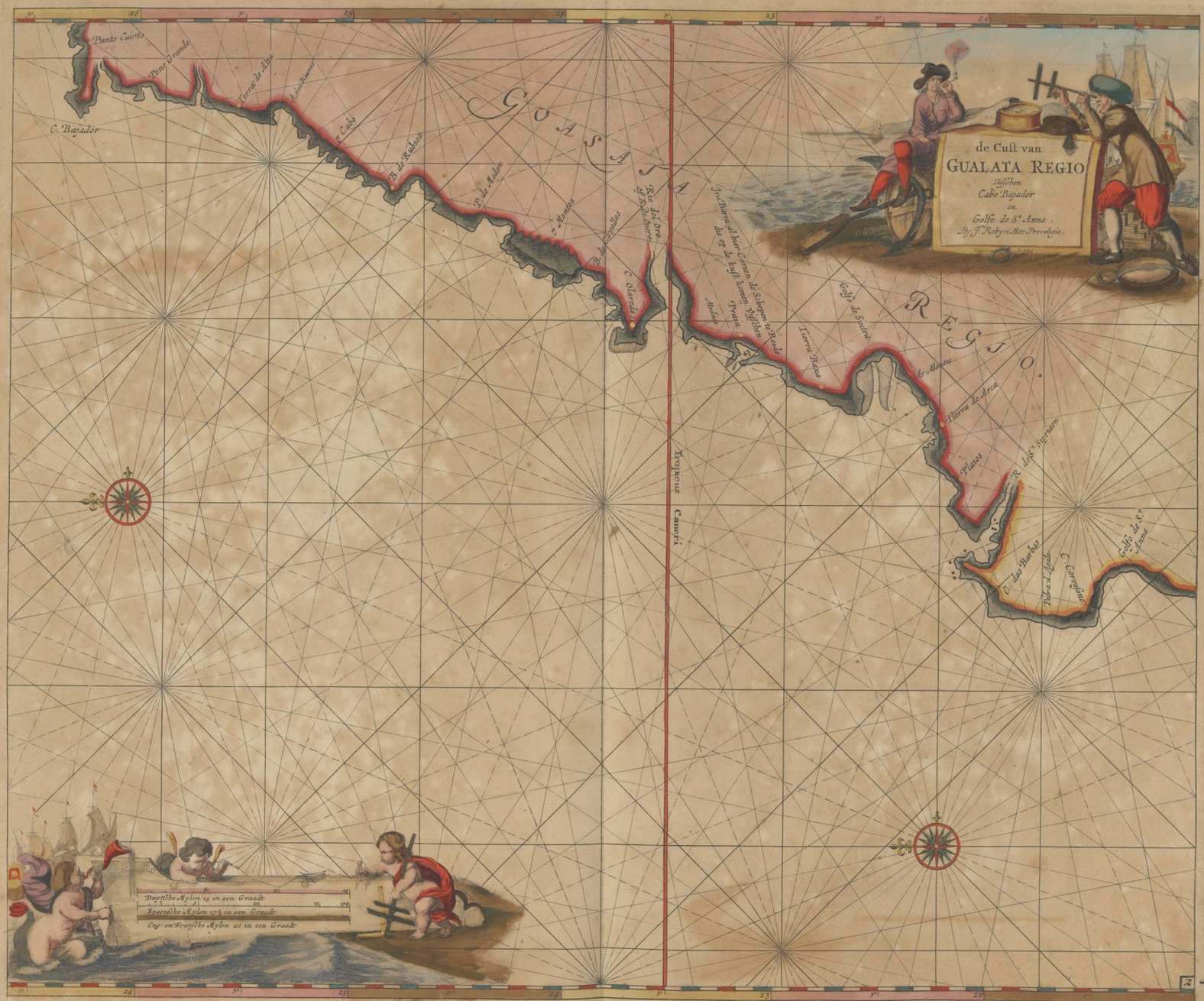

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0019

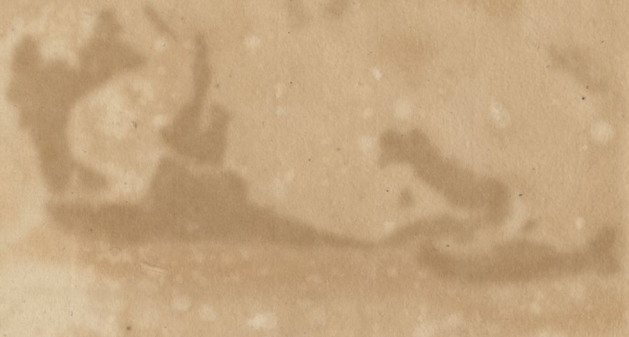

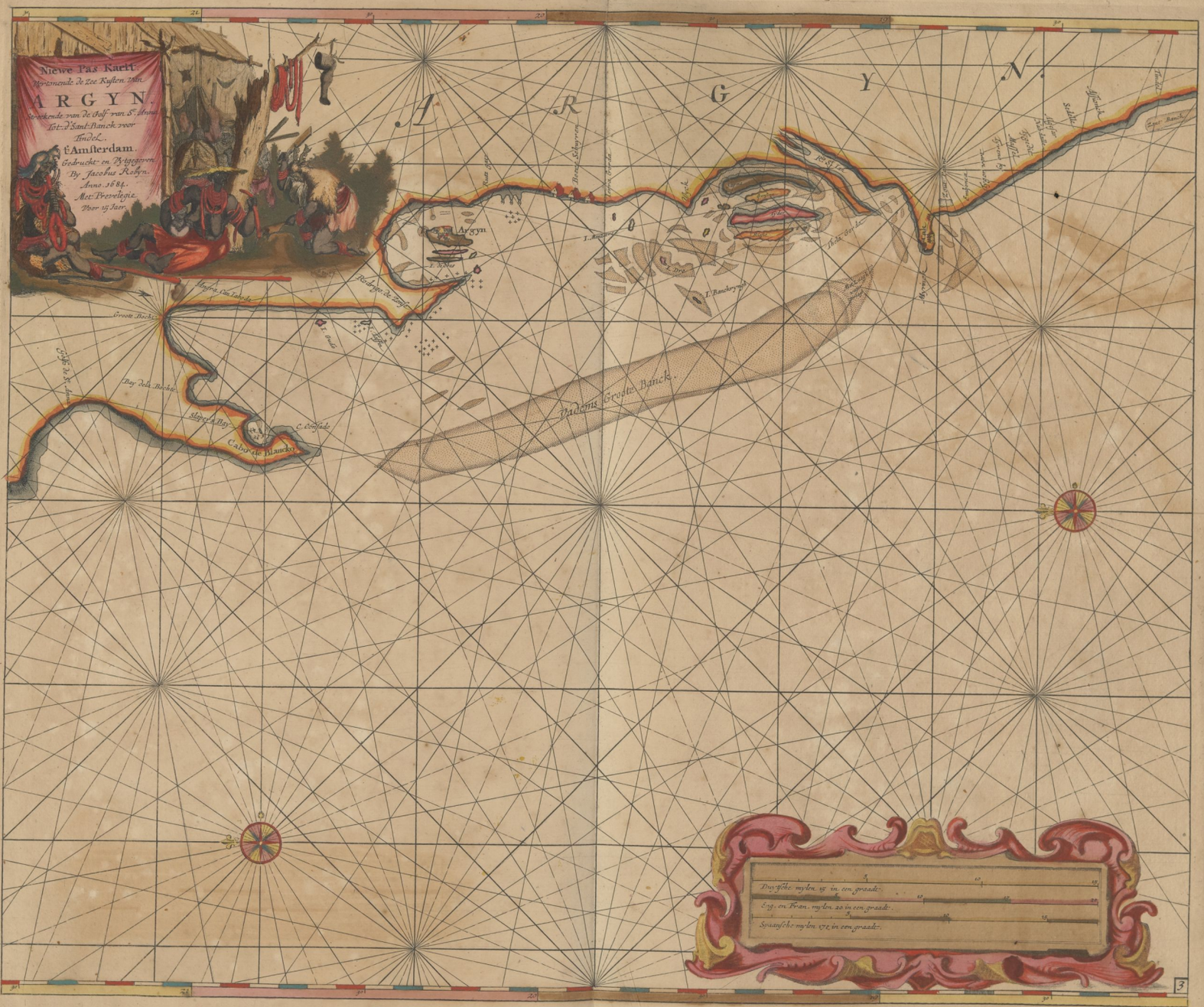
Niewe Pas Kaert.
Vertoonende de Zee Kusten van
ARGYN.
Strekende van de Golf van S.t Anna
Tot d'Sant-Banck voor
Tindel.
t'Amsterdam.
Gedruckt en Vytgegeven
By Jacobus Robyn.
Anno. 1684.
Met Prevelegie
Voor 15 Jaer.
A R G Y N.
Argyn
Groote Bocht
Bay dela Bocht
Slaper's Bay
C. Consado
Cabo de Blancko
Vadems Groote Banck
Duytsche mylen 15 in een graadt.
Eng. en Fran. mylen 20 in een graadt.
Spaansche mylen 17½ in een graadt.
3

aen de Zuyd zijde is R. del Ora; ofte soo sommige seggen Rio de Onere.

R. del Oza. Dese Rio del Ora is een groote Rivier / ende gelegen onder den Tropicus Cancer, maer daer en is niet te doen / want aldaer wel 40 mijlen langs geen volck en woont uyt oorsaecke (voorens verhaelt) het land soo hoog en steenich is / dat (de Sonne daer op staende) het selve glinstert of 't wit sand was / ende is der halven niet anders als een vaele Kotzsteen / sonder gheboomte / men heeft alhier ock veel tijts heete Sonneschijn / jae wel 30 a 40 dagen lang / waer door in 't geberchte soo heet is / dat den mensch d' oogen in 't hooft schijnen uyt te branden / ende door 't selve ock 't gehoor des menschen verdooft / gelijck de Kuypter verhaelt in de Toorse der Zee-vaert pag. 115.

Yra Barra. Ontrent 4 mijlen zuydwaert leyt Yra Barra. Dit is een beslooten Baey / doch aen de noordzijde streckt een Kif af / ende recht voor de mond leyt noch een zantbanck / soo datmen op de 20 vadem water tusschen het noorder Kif ende de Zant-banck kan doorloopen. In dese Baey is goet leggen en goede Ancker gront. De Scheepen die alhier komen dischen loopen in dese Baey / met hare sloepen / en loopen alle morgens in zee / ende komen smiddags ofte tegen den avont weder in de Bay aen boort na dat de vangst goet is.

In dese Bay komen ock eenige Inwoonders die heel arm zijn / ja zullen om een stuck brood en een vonck wijn een geheelen dagh arbeyden / dese menschen sullen daer ock niet komen / ten zij aldaer scheepen zijn / daer is ock op de heele Cust noortwaert geen water te bekomen / als in Rio del Ora.

Daer is ock tusschen Rio del Ora ende Cabo de Blancko geen water (ten zij heel moeyelijck) te bekomen. Ontrent 6 a 7 mijlen bezuyden Yra Barra, is een groote Golf / genaemt Golvo de Sintra, is rontom met een zantgroont / ende goede Anckergroont / maer is met een west en west ten zuyden wind gants open.

Van daer naer Cabo das Barbas, is de koers meest west ten zuyden / passeerende Terra de Arca, Playos tot Rio S. Sipriaen / op de westhoeck van de Rivier leggen eenige Eylanden heel klippig. C. Barbas.

Van daer ontrent zuyt west tot Cabo das Barbas, de Kust langs is aldaer vuyl tot Cabo Corvosone.

Bezuyden Cabo Corvosone legt Golvo de S. Anne, zijnde een wijde Bay met een goede zandgront.

Van 't Gety.

Aen dese voorschreven Kusten maeckt een zuydwest ten zuyden en zuydwesten Maen 't hoogste water.

Streckingen en Coursen.

Van C. Bajdor tot C. de Rubioz, zuyden ten westen en Z. Z. W. 23 mijlen.
Van C. de Rubioz tot C. de Olaredo zuydwest ten zuyden 19 mijlen
Van C. de Olaredo tot Tierra Baxa zuyden ten westen 17 mijlen.
Van Tierra Baxa tot C. das Barbas is de cours Z. west ten westen 16 of 17 mijlen.
Van C. das Barbas tot C. Blancko is de koers zuyden ten westen 20 mijlen.

Hoogten.

Cabo Bajador leyt op	26 grad. 17 min.
Rio de Onero leyt op	23 grad. 30 min.
C. das Barbas leyt op	22 graden
C. Blancko leyt op	20 grad. 40 min.

De Derde Vertooninge,

VAN DE

Kust van Argijn / van C. de S. Anna tot Tindel.

C. Blanco. BEzuyden Golfo S. Anna leyt C. Blancko, daer beoosten een groote bocht inloopt / daer overal goede Reede is / als mede onder de Caep / men moet dicht by de Caep inzeylen / en kort om lopen; als gy uyt de noort komt / en hebt gy niet te schouwen als dat gy voor oogen sien kond: weest niet bevreest voor 't rapelen van 't water / vermits 't niet anders is als dat de stromen tegen malkanderen schieten / en ock voor een val / die aen de hoeck van de Cap is / soo dat het daer ock hort 3 en 4 vadem opdroogt / maer daer blijft altijt noch 6 of 7 vadem / nae dat de hoeck na genomen wort. Soo als men de hoeck omseylt soo moetmen geen wind overgeven / maer ten naestenby soo hoog seylen / als immers mogelijck is / sult evenwel moeten laveren om op de Reede te komen.

De kaerte van Cabo de Blancko / is mij ter handt gekomen van Schipper Pieter Pietersen varende voor de Westindische Compangnie op 't Kasteel Argijn.

De Zuyd-hoeck van Cabo de Blancko is ontrent gelegen volgens de kaerte op 20 graden 40 minuten.

C. Cansado. De selve hoeck is schoon sonder Duynen / ende soo haest men deselve is gepasseert soo gaet men ontrent Noort noort oost aen 3 mijlen tot Cabo Cansado.

Benoorden de Caep is een groote bocht / genaemt Slapers Bay, alwaer van de noordooste hoeck een Kif af streckt alwaer men achter ten ancker komt.

Van daer noch noort noort oost gaetmen naer Baya de la Bochte, 't welck een wijde Bocht is.

Noch een weynich om de noort komt een groote bocht.

Van daer langs de Kust van Angra, Canjaboda, is de cours zuyden: in deselve vaerweeg ontmoetmen een Eyland / ende een weynich zuydelijcker noch een / zijnde heel klippich in de bocht benoorden Rodrigo de Sousa, op wiens hoeck eenige klippen leggen / ende een weynich 't Zee-waert noch een partije alles naer 't uytwijsen der kaerte daervan zijnde. Angra Canjaboda.

Ontrent 2 a 3 mijlen van Cabo Blanco zuydwaert legt een groote Zandt-banck / strecckende ontrent zuyd zuyd oost / en noort noort west ontrent 24 mijlen / ende valt op het zuydelijckste zijnde niet lag watter heel droogh.

Soo men van Cabo Blanco naer Argijn begeert te zeylen / soo loopt eerst zuyd zuyd oost ende zuydoost ten zuyden tot dat gy de klippen (leggende t'zeewaert) van Rodrigo de Sousa gepasseert zijt ontrent 2 mijlen zuyd waert / gaet dan oost waert heen bezuyden de klippen die op de hoeck van 't vaste land leggen / van daer ontrent twee mijlen oostwaert komt men by 't Eyland Argijn, alwaer bewesten t selve noch twee lange smalle Eylanden leggen / waer van het westelijckste is genaemt de Obes. Noortwaert in de bocht van Argijn, strecken van de vaste kust eenige droogten / gelijck in de kaert is te bespuren.

Om de zuydoost van Argijn tot de lange hoofden / aldaer leggen eenige klippen 't Zeewaert van daer / ende een weynich zuydelicker leggen eenige beere schuyren. Argijn.

Op de hoeck van Terra Gorda leyt een kleyn Eylandeken / ende een weynich zuydelijcker noch een genaemt I. Monzara. Terra Gorda

R. S. Jan.

Toomen van daer zuydwaert begeert met kleyn Vaertuyg naer Rio S. Ian nae de wijck / moet langs de vaste kust tusschen de Eylanden van Sarne ende Gonzane door te loopen / wel acht nemende op 't Rif van Sarne langs de kust van 't Eyland Tyder tot de hoeck van Tela Gorda.

Vooraen inde mont van R. S. Iuan legg en eenige droochten / gelijck men in de kaerte kan naespeuren / ende wat aengaet de hoedanigheyt der Rivier / is my nch niet ter hand gekomen.

Soo men van Cabo Blancko begeerde naer Rio S. Ian te zeylen die kan duyten de groote banck 't zee-waert om zeylen / doch t' eynden komende moet men wel toesien van de Zuyd-staert die valt met lagh water droogh / loopt daer by Oostwaert / soo sult gy voor S. Jan verdallen.

J. Banckrijngh.

Men kanoock binnen de groote Banck naer Rio S. Jan zeylen / tusschen het Eylandt Backrijngh, doch wel achtnemende op het loot kunt alle swarigheyt voorkomen.

C. Myrinck.

Op de Zuyd zijde van Rio S. Jan, is Cabo de Myrinck, streckende by nae 2 mijlen 't zeewaert.

Op de Zuyd zijde van dese Caep leght een Banck die wel een mijl verder 't Zee streckt / soo men nu dese kust langhs zeylt ende komende in de hoeck ofte bocht van Cabo de Myrinck is aldaer een Soutpanne.

Van daer langs streckt de kust ontrent Z. Oost ten zuyden tot de 18 graden Noorder breete / langhs de kust zijn noch verscheyde namen / (gelijck in de kaerte wert vertoont) tot de zant-banck die aen dezelve kust legt ontrent op 18 graden Noorder breete.

Van daer streckt de kust meest zuyden een noorden tot op de 16 graden Noorder breeten / aldaer begint de Barra de Senegael, alwaer de kust omtrent zuyd zuyd west streckt.

Den Kupter verhaelt in sijn Toorts der zeevaert pag. 116 dat ontrent 26 mijlen zuyden ten oosten van Cabo Blancko, een Rivier is / genaemt S Anthonij, streckende omtrent de 40 mijlen landwaert in / ende een Stedeken heeft genaempt Caragolij, Soodanig een Rivier kan in dese kaerte niet vinden / ost meest de Rivier van S. Juan zijn / leggende in dese kaert omtrent 25 mijlen zuyd zuyd oost van Cabo de Blancko.

Nota.

Langs de geheele kust van Cabo Bajador tot R. Senegael is niet byzonders te doen als Vis te vangen / die aldaer langs de geheele kust in overvloet is. / zijn de genaempt Pargos en Meros, en schijnt aldaer een slechte kust te zijn: is meest gestreckt zuyden en noorden zonder eenige verheffinge als zant-strant.

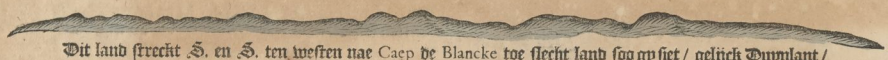

Dit land streckt S. en S. ten westen nae Caep de Blancke toe slecht land soo gy siet / gelijck Duynlant / ende by land is diepte 15 ofte 16 vadem.

Alsus is 't land gedaen als gy by de Capo de Blancko komt / als de steplen hoeck W. N. W. van u lept.

De Vierde Vertooninge

VAN DE

Kusten van Genehoa / van Tindel tot aen Rio Senegael.

Tindel.

Indel, is een uytstreckende hoeck / loopende om de zuyd met een weynig bochts om de Oost / daer een zandbanck voor leyd streckende langs de wal; Voorts streckt de kust al zuydelijck tot een weynig noordelijcker als R. Senegael, daer sy wat in 't zuydwesten afsackt / tot Barra del Senegael. Tusschen Tindel en R. Senegael, leggen verscheyden plaetsen / doch van geen belang / als Ingeyl, Tomza, Grande Palmyt, Cleyne Palmyt, Ganar en Rio Dolce.

Rio Senegal.

De Rivier Senegael, (ofte soo sommige seggen) Sanaga, is een groote Rivier / de (soo men segt) geheel krom en bochtich wel over de 100 mijlen door 't land streckt; dese Rivier macht het water wel twee mijlen in Zee troubel / door de groote uytwateringe 't gene van 't gebergte lande-waerts daer door kompt schieten: Men kan de selfde ontrent 5 a 6 mijlen met groote Schecpen / maer met Jachten wel tot 20 a 25 mijlen komen / ende met Saloepen wel tot 50 a 60 mijlen: Aldaer valt diverschc negotie / soo van Anwe / Olyphants en Zee-paerts Tanden / als oock menigte van Was en Huyden.

De Ingesetenen ofte de Senegaloizen, zijn seer begeerich naer gebrande wijn. Tot hier toe is de kust noch al door sonder eenige Vuchten / maer landewaert de Rivier op begint het land groender te worden / ende naer Cabo Verde begint het selve sich vuchtbaer op te doen / soo van geboomte als anders.

Van R. Senegael, tot C. Verde, streckt de kust Z. west / ontvalt tusschen beyden met een bocht die wat Oostelijcker in wyckt / ten halven R. Senegael, en C. Verde, heeft men een groote Bay / die voor alle winden bevrijt is / in 't inkomen moet men de wal soo wel aen Stuyr als aen Bakboort mijden / om dat van beyde hoecken steeven af loopen / in dese Bay lept Guadomel, beset met eenige Eylanden. Dese kust is veel plaisanter / groender en vuchtbaerder als de voorgaende: de Caep staet vol Palmit boomen, seer lieflijck om aen te sien. Tusschen dese kusten en de Soute Eylanden, lept recht in 't Baer-water een groogte genaemt de Kalveren dans / by de sonnige de Mossel-banck, wiens zuyd-eynd lept ontrent 34 mijlen bewesten C. Verde, zijnde gestreckt recht zuyden en noorden 45 mijlen. Ontrent dese droogte springt het water recht tegen malkanderen op.

Kalveren dans / of Mossel-banck.

Als men uyt den Noorden van C. Blancko af komt / soo

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0026

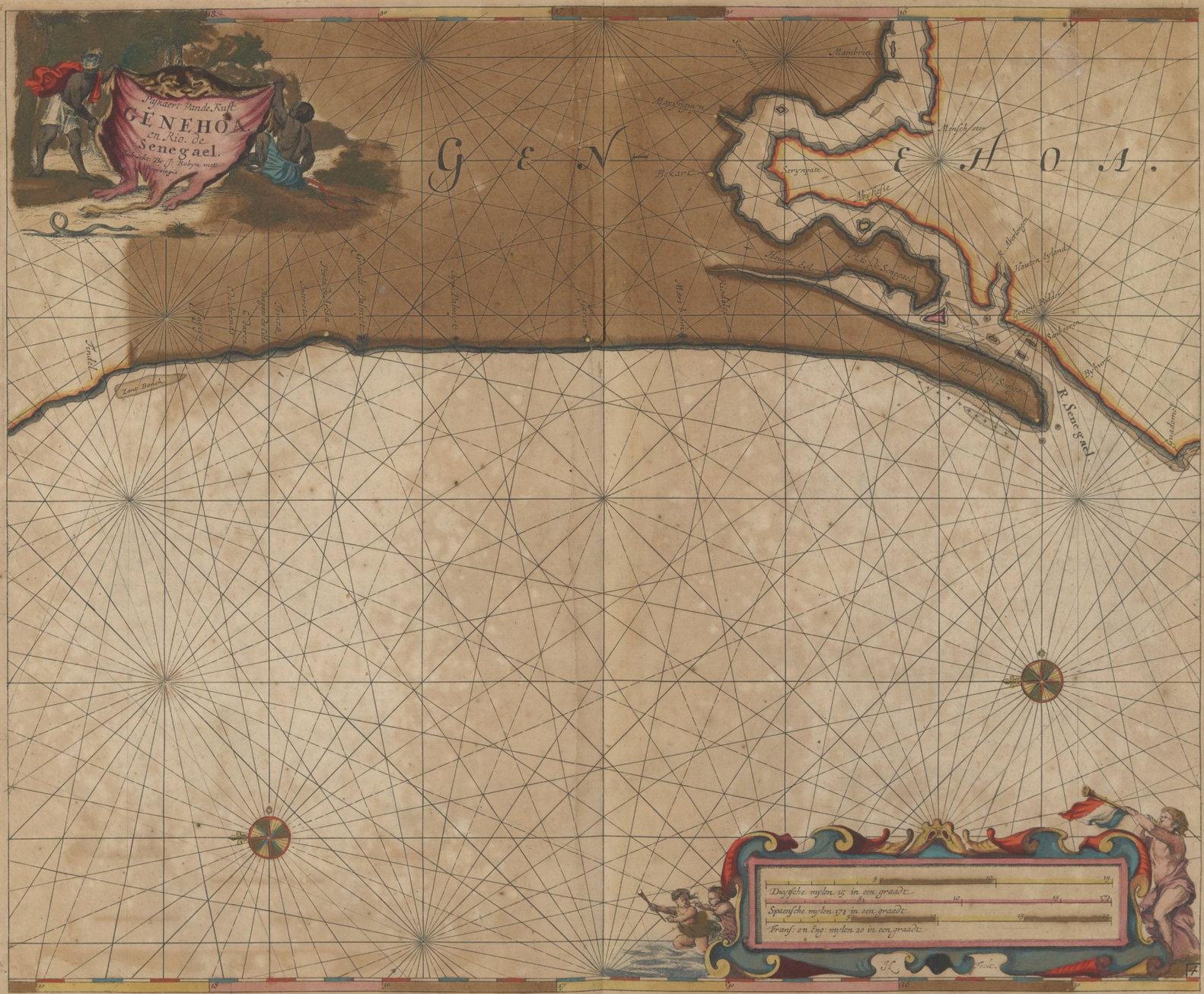
Paskaert Vande Kust
GENEHOA
en Rio. de
Senegael.
Gedruckt By J. Robyn met Privilegie
GEN-EHOA.
Mambrin
Mayringuyn
Menseheter
Serynrate
Boxart
Abyssesie
Houten Eyl
Rio de Senegael
Houten Eyland
Groene Ridder
Sanbeeren
Byhurt
Guadomel
R. Senegael
Tindel
Zant Banck
Grande Palmyst
Mars Loom
Riodelec
Duytsche mylen 15 in een graadt
Spaensche mylen 17½ in een graadt
Frans: en Eng: mylen 20 in een graadt
N. Feeit.
4

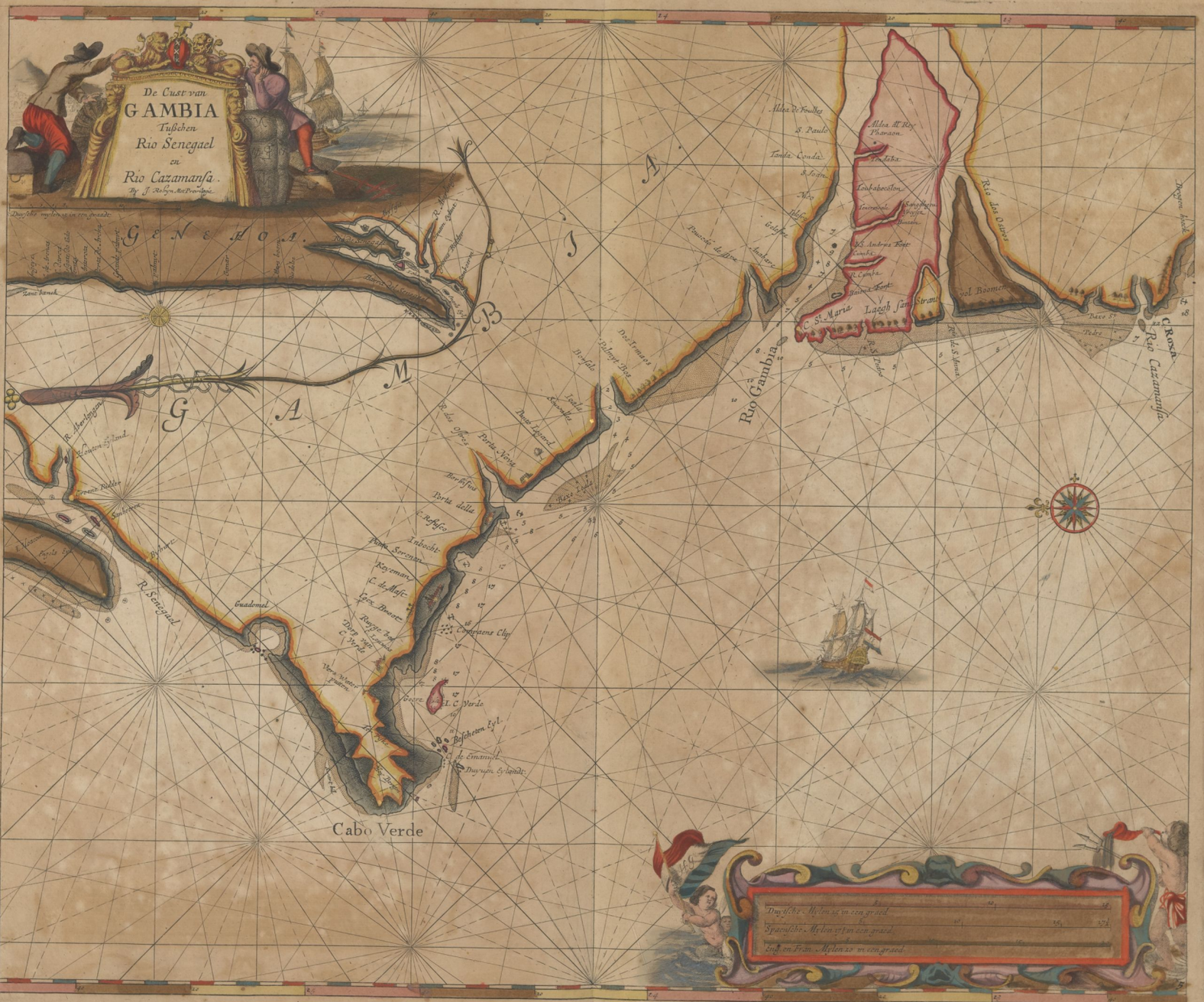
De Cust van
GAMBIA
Tußchen
Rio Senegael
en
Rio Cazamansa.
GENEHOA
GAMBIA
Rio Gambia
Rio dos Ostros
Rio Cazamansa
C. Roxa
Laegh sant Strant
Cabo Verde
R. Senegael
Guadomel
Porta Nova
Porta della
Inbocht
Keyeman
C. de Mast
Compaens Clip
I. C. Verde
Beschetten Eyl.
C. de Emanuel
Duyuen Eylandt
Duytsche Mylen 15 in een graed
Spaensche Mylen 17½ in een graed
Eng. en Fran. Mylen 20 in een graed

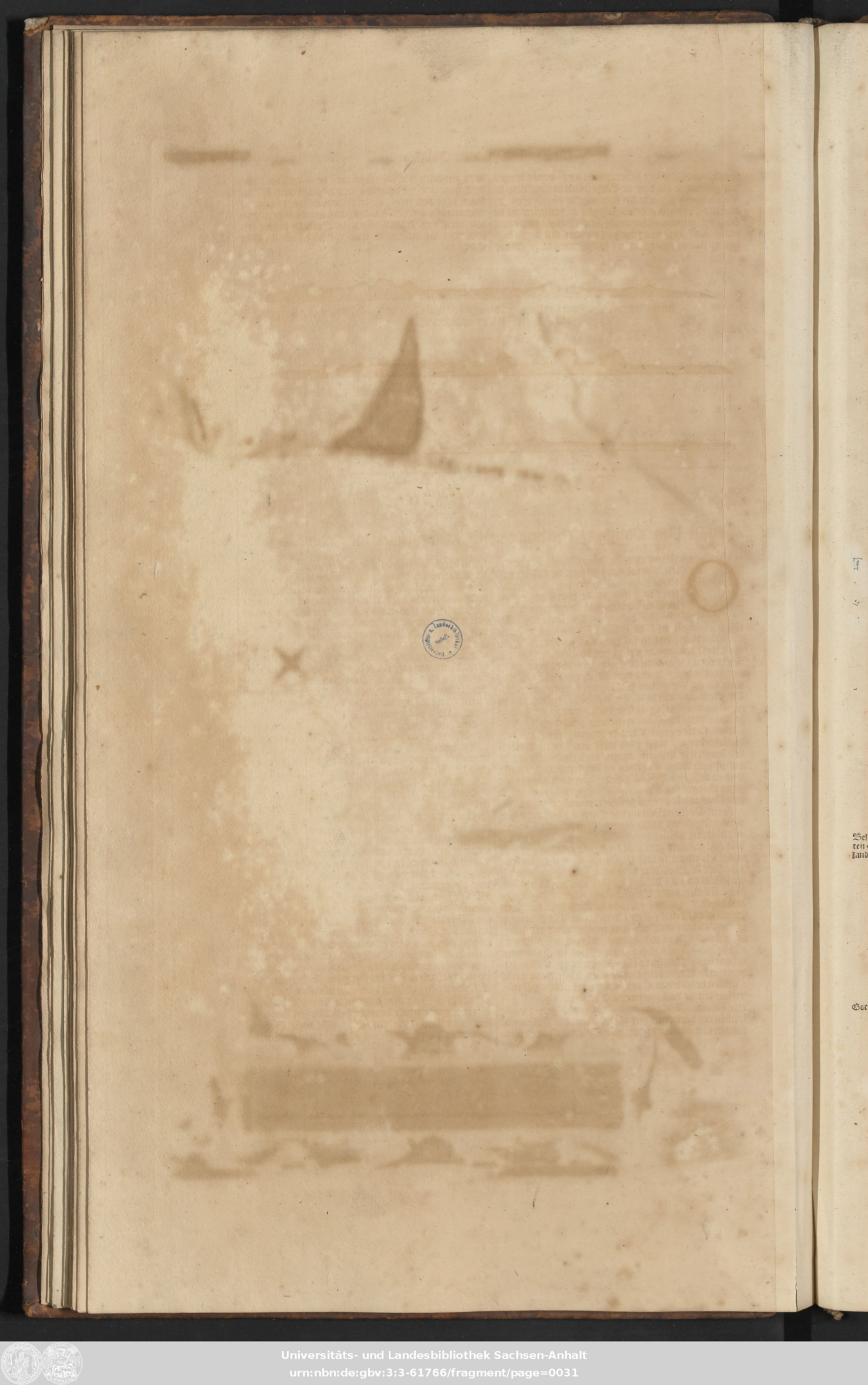

soo sal hem Cabo Verde vertoonen met 2 ronde bergen vol geboomte die doo⁊ de Caep sullen verwisselen/ de Vrouwe borsten, ofte by sommige de Hoybergen genaemt. Benoo⁊den dese 2 bergen of heuvelen is de kust met duynen en sommige heuvelkens/ waer van eenige kael zijn/ en eenige hier en daer een kleyn bosken op staen/ maer van de 2 voo⁊genoemde heuvelen/ is de zuydelijckste vol geboomte/ de Suydhant van dese heuvelen/ (geel⁊ijse aen de hant van de Tee staen) zijn seer strepl/ als afgehouwen/ en 't schynt of daer een aswaterken in waer/ dan is niet anders dan een breuck in 't land. Van dese plaets begint een droogte/ die winnende van 't land af loopt tot de Caep toe.

A

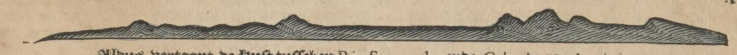

Aldus vertoont de kust tusschen Rio Senegael, ende Cabo de Verde, dzie reen/ als A A en B B aen malkander.

A twee hooge duynen. B

B Dese twee bergen werden de Vrouwe-borsten genaemt.

De Vijfde Vertooninge,

VAN DE

Kuste Rio Gambia/ strecckende van Rio Senegael tot Cabo Rora.

Om uyt Nederland na Cabo Verde te seylen/ soo salmen/ alsmen de Canael tusschen Engeland en Vranckrijck, gepasseert is/ soo is de koers zuyd zuyd west en zuyd west ten zuyden na de Canarische Eylanden toe loopende tusschen Teneriffa en I. de Palma of Teneriffa en groot Canarien doo⁊/ en dan sal men met zuydelijcke/ als zuyd west ten zuyden zeylen om de Zoute Eylanden, aen te doen/ want om de Zuyd zeylende/ hebt gy de wind tot u wil/ want van de Zoute Eylanden kan men C. de Verde met de Mouson genoeg bezeylen/ De gelentheyt van de Zoute Eylanden sullen wy in de sesde Vertooning beschrijven/ maer wilt gy van de Kanarische Eylanden recht deur zeylen na C. Verde toe/ sonder ergens aen te loopen/ soo houd niet westelijcker als zuyd zuyd west aen/ om 't verschil der lengten te kryngen/ neemt oock goede acht op de misswysing van u Compas en loopt tusschen 't vaste land en de Zoute Eylanden deur/ ziet oock voo⁊ u dat gy de droogte/ de Kalveren-dans andres Mossel-banck waer van wy te voo⁊en geschreven hebben mydt.

Recht Oost en West met de Caep/ op het eynde van de voo⁊schreven droogte een mijl van 't land leggen 6 of 7 klippen de Bescheten Eylanden geheten/ waervan 2 de grootste zijn/ als men die eerst in't gesicht krygt/ schynen sy wel Bisschers Kanoas te wesen/ die onder de grootste te bisschen leggen/ men mach 't zee-waert op 7 a 8 vadem by dese klippen langs loopen/ als men maer een gooteling schoots buyten de wal blyft/ 't water raest en kabbelt daer seer/ en schroomt oock niet/ al is 't water wit/ 't is daer diep genoeg/ en wanneer men daer een weynigje afwijckt/ is terstond 10 a 11 vadem diep. Als gy dese klippen/ ofte de Bescheten Eylanden gepasseert syt/ soo houd het om de oost langs de kust dragende op 16 en 17 vadem na een hoogachtig Eylandeken/ leggende omtrent 2 mylen beoosten de Caep en omtrent anderhalf mylen buyten de wal/ genaemt 't Eyland Cabo Verde ofte Goeree. Dwaers van dit Eyland aen 't vaste land is een bocht met een blacke strandt/ strecckende tot aen C. Emanuel. Als dit voo⁊schreven Eyland buyten de hoeck van de wal ofte C. Emanuel komt/ vertoont dan met een hoogen berg aende westzijde/ op de zeckant strepl als afgehouwen/ en te lande-waert op de oostzijde is 't gheheel laeg met een blacke strandt/ die streenich is. Men moet als men uyt de west komt/ daervan 't zeewaert ontloopen en setten't onder 't voo⁊schreeven Eyland aende binnenkant tegen over een Tand-bay op 15 tot 19 vadem/ na dat gy verre ofte na afleggen wilt. Noord noord oost omtrent anderhalf mijl van dese Reede legt het Dorp van C. Verde, in een kleyn bayken. Van hier om de west zijn verschyden plaetsen daermen versch water kan bekomen/ als mede een plaets daer men verversching bekomt/ ter Viske genaemt.

Bescheten Eylanden.

Goeree.

Omtrent 6 mylen beoosten het Dorp van Cabo Verde, leyt het stedeken Refusco, alwaer overvloet van Hypden valt/ tusschen het Dorp van C. Verde en de voo⁊sz. plaets leggen noch verscheyden plaetsen/ doch van kleyn belang/ als Ruyge bos, Cocx-broo⁊, C. de Mast en Punta Serenen, Refusco.

Om van 't Eylant Goeree nae de Reede van Refusco te seylen/ soo looptmen langs de wal/ de kust is met laege duynen/ en een sand-strand beset/ soo dat men kan setten waer men wil. Omtrent 3 mylen bewesten Refusco leggen de Compaens Klippen, dicht onder de wal/ daer moetmen een groote half mijl van 't land af blyven want sy strecken omtrent een Gooteling schoot van de wal af in Zee. Om by nacht van 't voo⁊noemde Eyland Goeree nae Refusco te seylen/ soo loopt 17 vadem langs de wal/ en werp 't loot altemet/ al waert soo doncker dat men niet sien kon/ soo sal het land u waerschouwen als gy by dese klippen komt/ want de groni is daer soo effen als of by geschaeft was/ maer als men den klippen wat te nae komt/ soo droogtet koo⁊t 7 of 8 vadem op/ en komt se by nacht niet nader als op 8 vadem/ en set et dan tot dat het dach woo⁊t/ soo sult gy de Scheepen/ of 't Stedeken sien/ en set et daer dan beoosten dan/ nae dat de tijt is. Is 't in de tijd van de Travados, alsdan is 't geen goede Reede voo⁊ de Scheepen/ en men moet niet min als op 17 vadem setten. De beste Reede is dan onder 't Eyland Goeree, alwaer 't dan noch quaet

genoeg is / dat gy somtijts (als de zuydooste Travados wayen) u Schip voor al u Ankers en touwen leggende / niet houwen kent. Maer in de Soomer buyten tijts van de Travados , is 't voor Refusco wel te leggen / en meugt / als 't u belieft op 6 en 7 vadem aen de wal te leggen.

Porto Dalli. Porto Dalli, leyt 7 mijlen beoosten Refusco : en om van Refusco langs de wal daer na toe te looyen / soo meugt gy / als gy wilt / op 8 vadem de slagh van de wal houden. Maer ontrent 3 mijlen beoosten Refusco, heeft de Kust een inham / en als men daer niet in begeert te weesen / soo moet men op 16 en 17 vadem blijven. Een groot halfmijl bewesten Porto Dalli streeckt een staert van land af een half mijl t' Zee / daer sal 't u kort op voogen / met 4 en 5 vadems teffens / alsmen 't lood (uyt de west komende) gedurig gebruyckt : ja al waert dat jemand sijn leven daer niet geweest hadde / soo sal hy 't by dese dyooghten kennen weten : want soo haest (en nogh rasscher) alsmen die dyoogte verneemt / soo sietmen de huyskens van Porto Dalli al staen. De Reede van Porto Dalli is alleen voor Jaghten / Sloepen en Booten / en leyt dicht aen de wal tegen oder de huyskens tusschen de klippen in. Maer soo gy met Scheepen uyt de West komt / soo wijckt dan de voorst dyoogte t' Zee tot op 9 en 10 vadem / dogh 't is daer geen goede Reede voor. De grond recht voor Porto Dalli is kleyne steentjens / daer swarte nadelkens onderlooyen. Soo daer yemand 't begeer de te setten / die moet die hoogen boom Arbre de Candia genaemt / oost zuydoost van hem houden / en 't land oock niet nader komen / als op 5 vadem water.

Souwalle. Van Porto Dalli om d' oost langs de Kust dight na R. de Gambia, leyt Joala, anders Souwalle genaemt / hebbende dicht aen land een kille van 5 of 6 vadem water / daer de Scheepen met grond-touwen vast gehaeckt leggen kennen. Voort is 't daer verre in de Zee vlack / want sijnde 3 mijlen van de wal / heeftmen maer 5 of 6 vadem diepte / 't geen door een dyoogte veroorsaeckt / die tusschen Souwalle en Porto Serenen leyt / en Baixa de Joala genaemt wordt. Hier breckt de Zee nopt op / dan ten sy met harde Travados. Gy meugt 't land hier niet nader dan op 6 vademen komen / om dat dicht aen dese dyooghte 5 vadem diep is / dese dyooghte (als gy uyt de west komt) dyoogt hoyt op / hebbende met d' eene werp 12 en d' and're werp 7 vadem / en streckt ontrent een half mijl van 't land in zee / en soo gy daer een weynig zuyd zuydwest afwijckt / sal 't terstond dieper worden. Dese dyoogte gepasseert zijnde / kommen na de Reede van Souwalle op 5 vadem wel langs de wal heen looyen. Men kan 't aen de grond weten of men dese banck voorby is of niet / want de grond van dese banck is hayd gelijck steen / maer soo haest alsmen soo verre is datmen 't land nader als 5 vadem komen mag / soo is de grond boven op sagt en onder Zant : en noch een wynich oostelijcker / by Souwalle komende / is de grond rood gruys en hard als steen / daermen zuydooost af langs de Zoom van 't water een bosch Palmijt boomen siet / deselve schijnende niet op 't land maer in 't water te staen. Alsmen dit te sien komt / soo vertoonen dan dwars af aen 't land kaele duyn-blecken met Negershuysjes / en om seeckerder bekent te zijn / soo geertmen na de wal tot op 4 vadem / dan sal de voorsz. dyoogte gelijck een steert van 't land af streecken / daer de Zee op raveld / en men loopt een vliedt op : en als die ganck noordwaert op leyt / soo sietmen na 't zuyden 2 hooge Palmijt boomen staen / Os dous Irmanos genaemt / en men laet / alsmen die boomen zuydwest van ons heeft / 't ancker in dese kille vallen / 't minste dat men heeft om in de kille te komen is 2 vadem. Benoorden binnen den hoeck is de Reede van Souwalle.

Van hier kammen voort langs de Kust loopen op 9 vadem / hoe oostelijcker hoe vlacker water / opdyoogende tot op 4 vadem.

Rio Gambia. Alsmen neffens Rio Gambia is / krijgtmen de grond moderig zand en slijk / en puttig / en aen de wal singelig / en soo verre oost zijnde als Cabo S. Maria d' oost hoeck van Rio Gambia , is de grond roode schulpjes. En alsmen uyt de noord komt / magmen dese Rivier niet nader als op 10 vadem komen / eermen C. S. Maria siet / om dat de N. zijde van de Rivier soo stepl is / datmen terstond aenstooten soude / alsmen daer maer op 9 vadem quam. Dese Rivier leyt in een hoeck van 't land / want de Kust streckt van de Rivier na Souwalle toe noordwest aen / maer aen d' and're kant van de Rivier streckt de Kust zuyd op : te weten van C. S. Maria tot Cabo Roxa , en de grond soo men langs die Kust voorby C. S. Maria zeylt / verandert hem / hoe verder om de zuyd hoe witter / als voor eer st soo draet men C. S. Maria gepasseert is / is de grond rood sand uyt den graeuwen siende / ende 2 of 3 mijlen zuydelicker is de grond geheel graeuw / en ten laetsten ontrent Cabo Roxo de grond wit zand / soo sijn alsmen in de nachtglasen doet. Langs de Kust van C. S. Maria tot C. Roxo van de 20 vadem diepte in Zee tot op 5 vadem aen de wal is al een soort van grond : De Kust tusschen beyde dese Caepenis seer laeg / datmen de boomen meest overal eerder dan 't land siet / sijnde de strand wit zand. C. Roxo

Als men van C. S. Maria na Cabo Roxo zeylt / soo moetmen op 5 vadem langs de wal houden / dat zandgrond als voorzen is / maer komende soo verre als de dyoogte van S. Pedro , soo wort'et een vadem dyooger en de grond modder / en dat sal soo 5 vadem werpen tot de mond van R. Casamança toe / maer dicht aen de wal op 3 vadem is grond meest rood zand / en ontrent 3 mijlen benoorden C. Roxo tegen over een steylen rodsigen hoeck (alwaer de Kust over beyde zijden van dien hoek duynen en een blacke zandstrand is) daer is de grond een musquet-schoot van de wal wasich / datmen 't loot qualijck wederom upthaelen kan / en is 2 vadem diep.

De Vrouwen-borsten over malkanderen.

Als Caep de Verde oost twee mijlen van u is / dan vertoont het als hier onder geteeckent staet.
A A moet aenmalckander.

Aldus

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0034

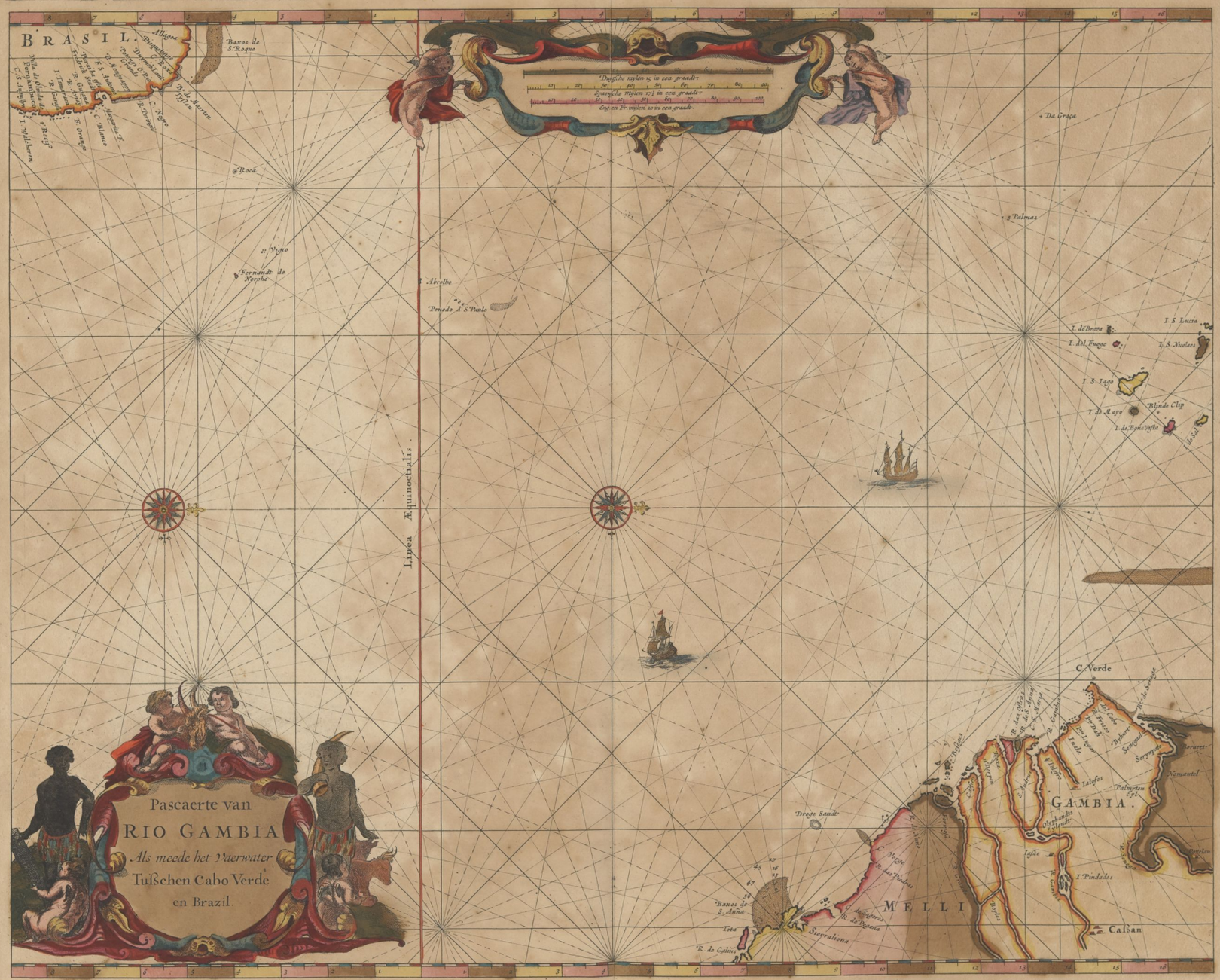

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0035

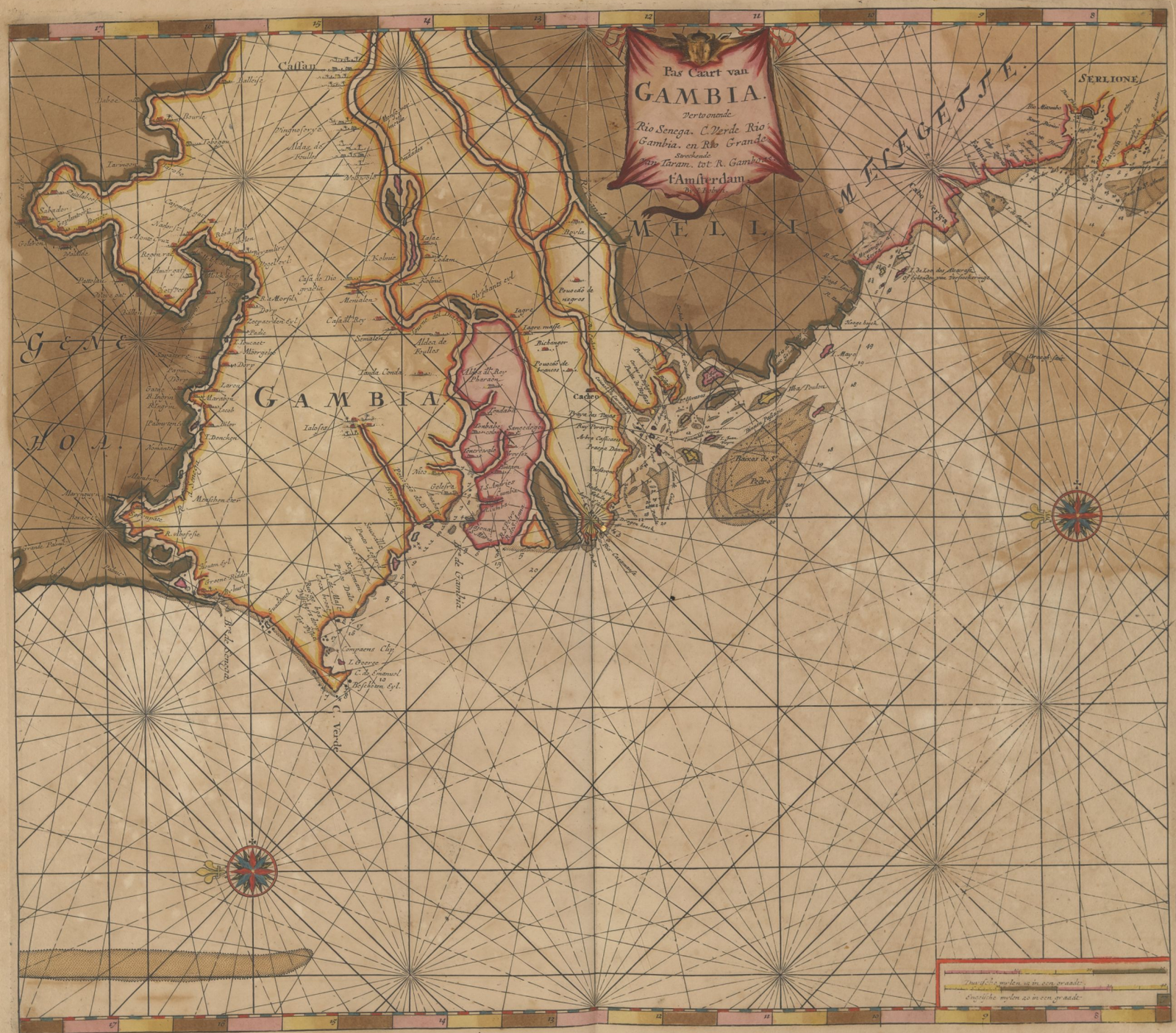
Pas Caart van
GAMBIA.
Vertoonende
Rio Senega. C. Verde Rio
Gambia. en Rio Grande
Strechende
Van Taram. tot R. Gambia
t'Amsterdam
MELLI.
MESEGETTE.
SERLIONE
GAMBIA.
GENE
HOA.
Cassan
Cacheo
Baixos de S.
Pedro
C. Verde
Duytsche mylen 12 in een graadt.
Engelsche mylen 20 in een graadt.

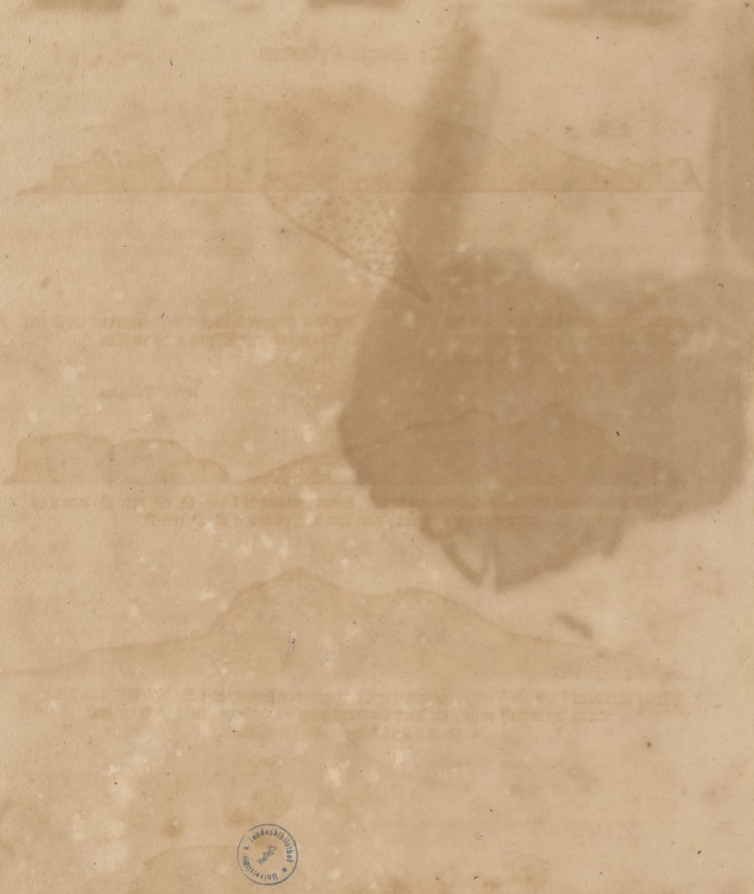

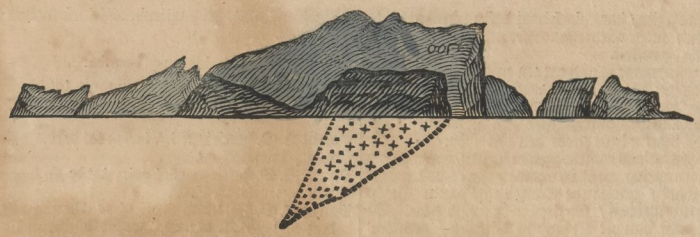

Aldus vertoont hem de Caep, als die Oost van u is / en de Eylanden Z. O. omtrent 1 mijl van land.

Dit Rif strecht vande Caep omtrent west ten noozden een kleyne mijl in Zee.

Aldus vertoont de Caep alsmen uyt den Z. komt / en dat de Caep N. O. ten N. van u is omtrent 4 a 5 mylen / dan zijn de Eylanden N. O. ten O.

Aldus vertoont Cabo de Verde, alsmen uyt den noozden komt / alst Z. Z. W. van ū is omtrent derdehalf mijl / en daer omtrent diep 68 vadem ; de grond is wit zand / met kleyne roo steentjes.

Aldus vertoont het Eyland Goeree, alsmen uyt den westen van Cabo de Verde komt.

De Sesde Vertooninge

VAN DE

Zoute ofte Cabo Verdische Eylanden.

DE Eylanden gelegen van de 14 graden 40 minuten Noozder breete tot onder de 17 graden 28 minuten / werden by de Portugesen genaempt Ilha Caba de Verde, by de Spaniaerden Ilha de S. Jago, ende by de Nederlanders de Soute Eylanden.

S Jago Het Eyland S. Jago is wel het principaelste ende 't grooste van alle / leght het midden van 't Eyland op 15 graden 20 minuten / alhaer is van alles goede verversching van Water / Frupt / Bivers : soo van Boecken / Geyten / Verckens en Hoenders ; mitsgaders Orangien / Limoenen / Citroenen ; soo dat daer niet manqueert.

S. Jago, is heel hoog land / ende zoo rijck aen Wasdom als eenich / ofte 't playsierichste land ter werelt.

De reede is aen de zuyd zyde van de hoeck / men kan daer geheel in loopen dicht aen 't lant tot voor het Casteel / maer de grond is vuyl / soo datmen met Boejen op de Touwen moet leggen om den grondt niet te raecken / twee kleyne mijlen aen de oost-zyde om de Noozt van de Stadt / is een Landt-hay / benesens een hoog schoz land / aende zeekant steen als afgehouden / daer men het set op 8 en 6 vadem / aen de zuyd-zuyde op de westhoeck is 't vuyl en klippich.

Ilha Maio. Omtrent 4 a 5 mijlen broosten S. Jago, leyt Ilha de Mayo, al op eene breete / aen de west zyde van dit Eyland / is een Zoutpanne alwaer veel Boecken en

Gepten op zijn / daer plach voor desen niemant op te woonen / maer naderhand isser acht a thien Huyshoudens op besteld.

De zout-panne is ontrent een mijle bezuyden van de Noort-west hoeck / op de west zyde aldaer is 't wit strandt / dicht aen een steplen hoeck / boven deselve eenige verballen Huysliens staen / een kleyne mijle benoorden dezelve is de steede aen den schorren hoeck. By de Huysliens meucht gy niet komen / uyt oorsaeck daer geen ancker gront is / want op 15 a 16 vadems geset liggende / zult van de Compangje van u Schip geen gront werpen / soo steyl is de gront daer. De Noort-zijde van dit Eyland is klippich / ende ontrent 2 mijlen Noort-waert leeht noch een blinde klip.

Bewesten S. Jago leggen twee Eylanden by malkanderen 't eene genaemt ('t welck S. Jago naest licht) Ilha de Fuogo, ende het westelijckste Ilha Brava. Het zijn twee rotzsige Eylanden / boven op heel steenig / ende vol geboomte / op de noort zijde van Ilha Fuogo, leggen klippen aff t'zeewaert / dese Eylanden leggen tusschen de 14 en 15 grad benoorden de linie. Op dit Eyland legt een brandende berg waer van 't Eyland sijn naem heeft: west wel soo zuydelick van I. Brava 60 mijlen / legt een droogte daer maer 3 voet waters op is / Abrolho geheten / en omtrent 20 vadem lang: de zee verheft daer hemels hoog op.

I. Brava en I. Fuogo.

Ilha Bonavista en Ilha de Sal, leggen verscheyden west ten noorden / en oost ten zuyden. Van Ilha de Sal, is my niets particuliers ter hand gekomen.

I. de Sal.

Dese Eylanden liggen omtrent twee mijlen verscheyden / ende strecken zuydoost ten zuyden / ende noordwest ten noorden / men kan tusschen de selve wel door zeylen / maer het particuliere sal ick metter tijt afwachten.

S. Nicolaes. S. Lucia. S. Vincent en S. Antonio.

Streckingen en kourſen.

Van de N. O. hoeck van S. Antonio tot de N. O. hoeck van S. Vincent Z. ten O. en Z. Z. O. 4 mijlen.
Van de N. O. hoeck van S. Vincent tot de noord hoeck van S. Lucia, Z. O. 1½ mijlen.
Van de N. O. hoeck van S. Lucia, tot de N. W. hoeck van S. Nicolas Z. Z. O. 4 mijlen.
Van de Z. O. hoeck van S. Nicolas tot de noord hoeck van S. Jago Z. ten O. wel soo Oostelijck 16 mijlen.
Van de Z. W. hoeck van S. Jago tot I. del Fuogo west wel soo zuydelijck 4 mijlen.
Van de Z. O. hoeck van S. Jago tot I. de Majo O. N. O. 4 mijlen.
Van de noordthoeck van I. de Majo tot de Z. W. hoeck van I. de Bonavista N. ten O. 11 mijlen.
Van de N. W. hoeck van I. de Bonavista tot de zuyd hoeck van I. de Sal noorden 7 mijlen.

Hoogten.

De noord oost hoeck van S. Antonio leyt op 17 gra: 24
De N. O. hoeck van S. Vincent leyt op 17 gra: 5
De N. hoeck van S Lucia leyt op 17 graden
De Z. O. hoeck van S. Nicolas leyt op 16 gra: 36
C. de Tiburaon op S. Jago leyd op 14 gra: 57
De N. hoeck van I de Majo leyd op 15 gra: 22
t' Noorder kuf van Bonavista leyd op 16 gra: 14
De Z. hoeck van I. de Sal. 16 gra: 40

Hoe haer dese Landen uytter Zee vertoonen.

Aldus vertoont S Lucia, noordwest ten noorden / 5 mijlen van u zijnde; Het is geen hoog land / en vertoont sich niet groot in 't aenzien: maer vertrouwe datter meer slecht laeg land aen vast is.

Aldus vertoont de klip / die tusschen S. Lucia, ende S. Nicolaes leyt.

Aldus vertoont S. Nicolaes als 't noorden 3 mijlen van u is.

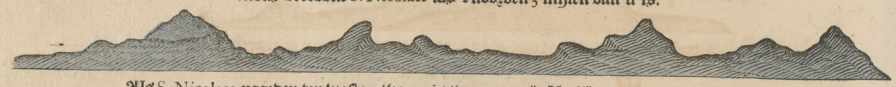

Als S. Nicolaes noorden ten westen / van u is twee en een half mijl: soo vertoont hel aldus.

Aldus vertoont hem S. Vincent, alsmen beoosten voorby zeylt.

Aldus vertoont Ilha Fuogo, zuydoost ten zuyden van u zijnde.

Aldus

Aldus vertont S. Anthonij, het midden van 't Eyland noozdooſt ten noozden van u omtrent twee mijlen.

Aldus vertoont Ilha Brava, zuydweſt ten zuyden van u zijnde 3 mijlen.

Zuydweſt hoeck.

Noorder Capel.

Aldus vertoont S. Anthonij, alſmen tuſſchen S. Vincent en S. Anthonij ooſt ten noozden/ ofte weſt ten zuyden daer by langs zeylt.

Alſmen ooſt ten noozden tuſſchen S. Vincent en S. Anthonij zeylt/ ſoo is S. Vincent aldus gedaen.

Tafelberg.

Aldus is 't Eyland S. Vincent opgedaen/ alsmen 't midden van het landt ooſt van hem heeft/ ende alsmen dicht by het zuyd-eynd van S. Anthonij is.

Aldus vertoont Ilha de Mayo, als 't zuyden ten ooſten van u is anderhalf myl.

Als deſen berg met het krups/ weſt van u is omtrent twee mijlen ſoo vertoont hem Ilha de Mayo, aldus.

Aldus vertoont Bonaviſta, als de Noozt hoeck weſt van u is ſes mijlen. Dit land leyt op 16 graden 11 minuten.

Het Eyland van Ilha de Sal is aldus gedaen/ als het omtrent zuyden van u is 3 mijlen.

Het Eyland van Ilha de Sal is aldus gedaen / als 't zuyden ten westen van u is omtrent 5 mijlen : Ende het doet hem op of het drie bysonder Eylanden waren

Het Eyland van Ilha de Sal is aldus gedaen / als 't omtrent zuydwest ten zuyden 2 mijlen van u is

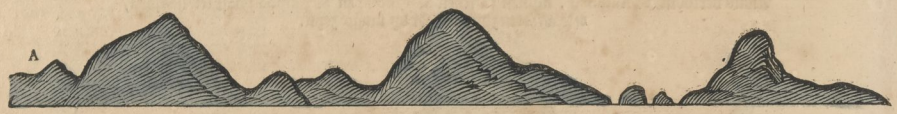

Dit hoort aen het bovenstaende, A A aen malkander.

Aldus vertoont hem Bonavista, omtrent 2 mijlen daer af weesende / ende den bergh met het krups noordoen van u is.

Het Eyland van Bonavista is aldus gedaen / als het omtrent 7 mijlen zuyden van u is

Aldus vertoont hem S. Vincento, als het van u is. Z. W. ten W. omtrent 4 of 5 mijlen.

Aldus vertoont hem S. Nicolaes, als het Z. W. ten W. 6 of 7 mijlen van u is.

Aldus vertoont S. Lucia, als het W. ten Z. 4 of 5 mijlen van u leyt.

Aldus vertoont hem S. Lucia, als het zuydwest ten zuyden omtrent 5 mijlen van u leydt.

Aldus vertoont hem S. Jago, als 't oost noordoost 2 mijlen van u is.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0044

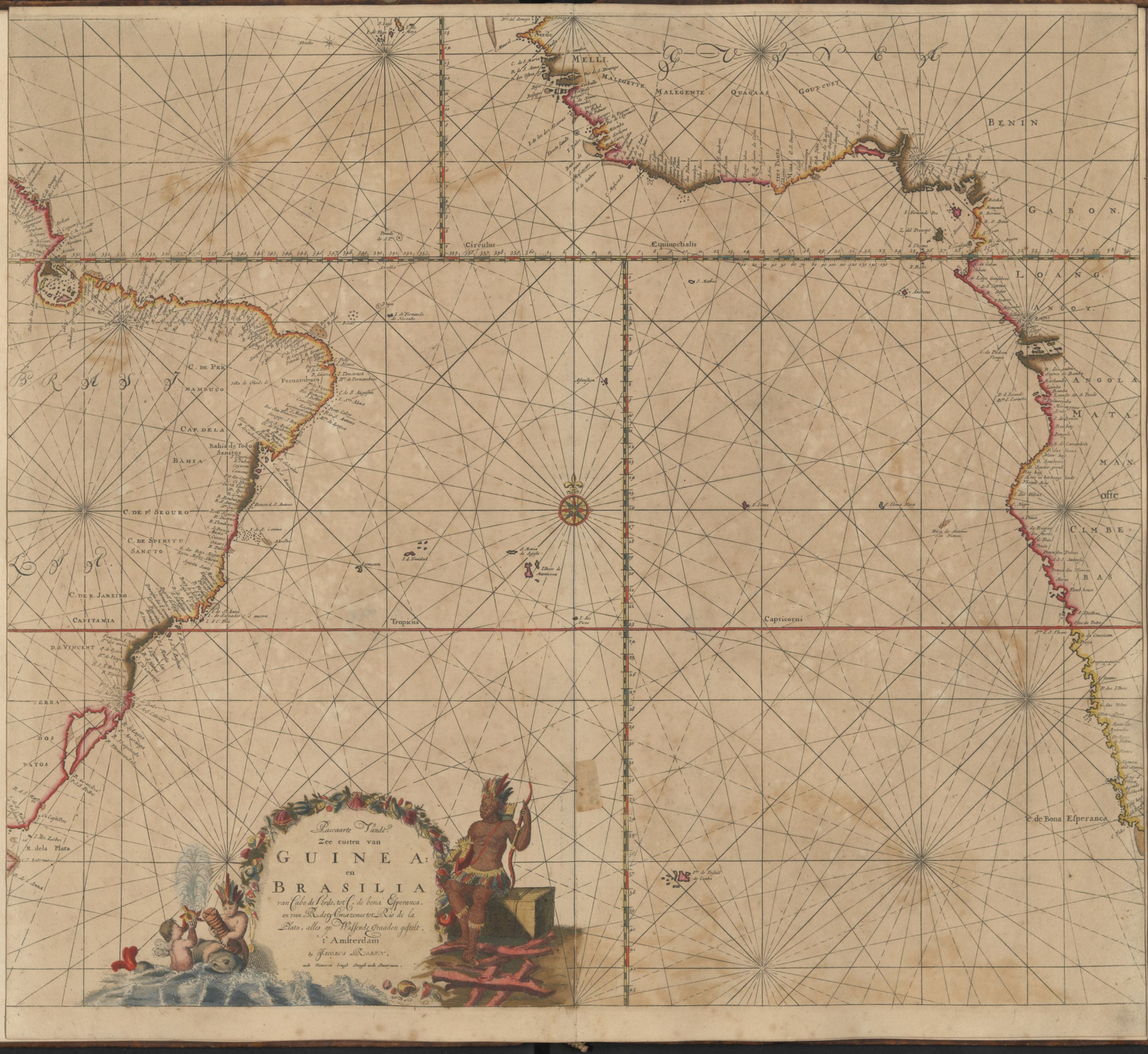

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0045

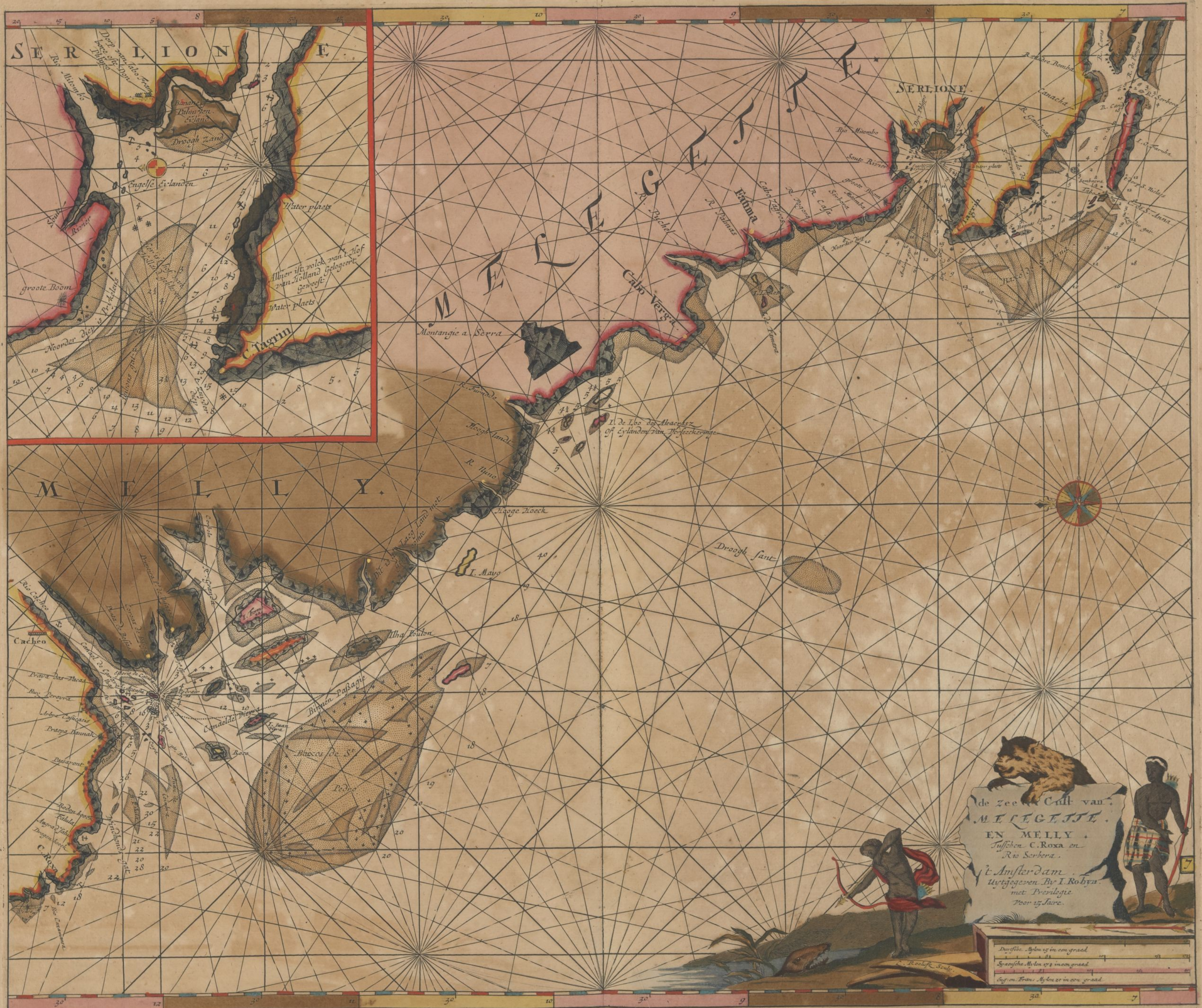

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0048

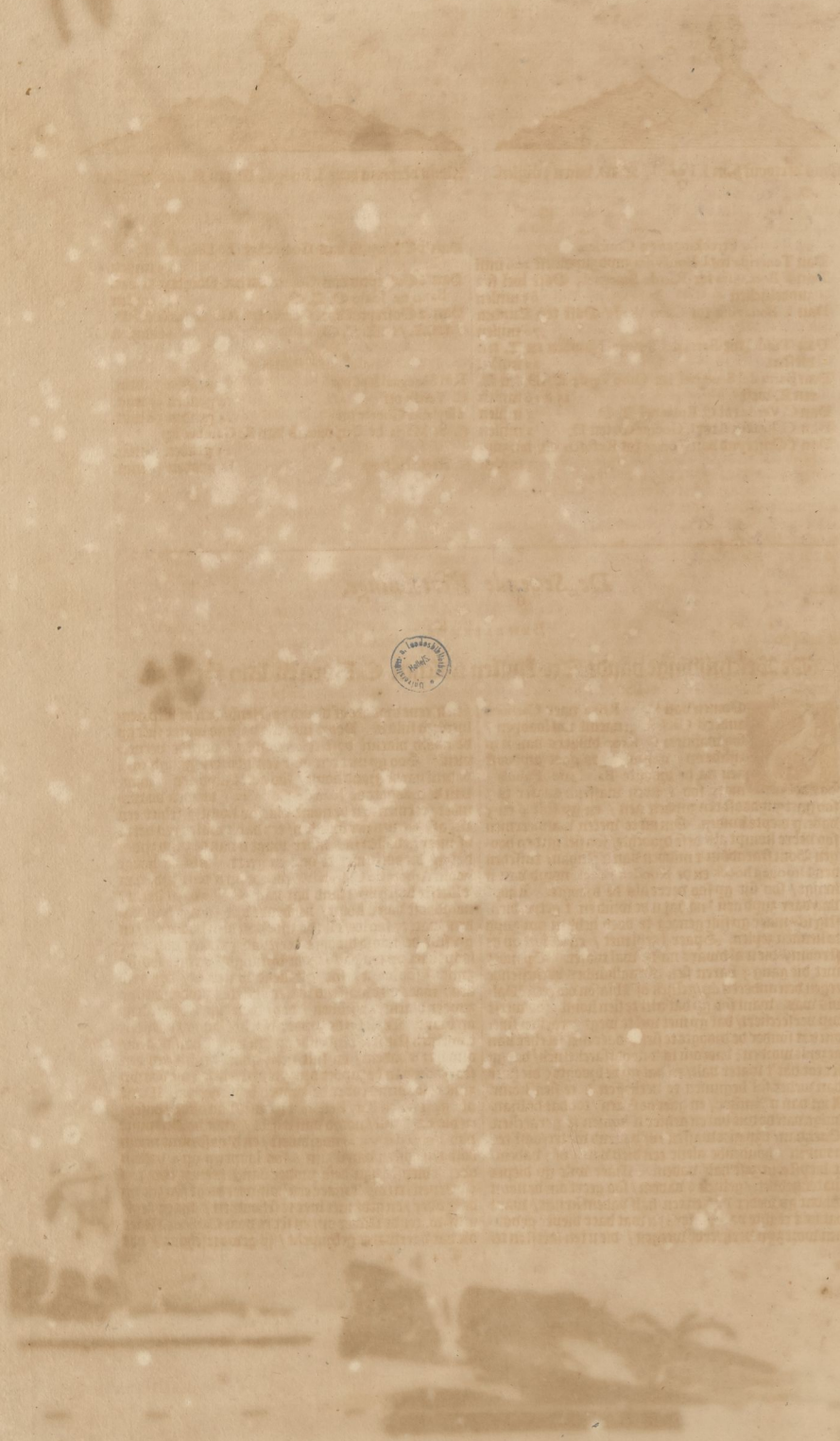

Aldus vertoont hem I. Fuogo, Z. W. van u 3 mijlen.

Aldus vertoont hem I. Fuogo, W. ten N. 4 mijlen van'r

Streckingen en Coursen.

Van Teneriffa tot I. Bonavista zuyd zuydwest 206 mijl
Van I. Bonavista tot Rio de Senegael, Oost wel soo zuydelijcken 85 mijlen
Van I. Bonavista tot Cabo Verde Oost ten Zuyden 76 mijlen
Van Tindel tot Barra del Senegael zuyden en Z. ten westen. 22 mijlen
Van Barra del Senegael tot Cabo Verde Z. W. ten Z. een Z. west 15 a 16 mijlen
Van C. Verde tot C. Emanuel Z. O. 3 mijlen
Van C. Emanuel tot I. Goeree O. ten N. 2 mijlen
Van 't Oostepnd van Goeree tot Refusco O. ten zuyden 5 mijlen
Van 't Oostepnd van Goeree tot P. Dale O. Z. O. 7 mijlen
Van 't Oostepnd van Goeree tot het Noordepnd van Baxo de Joalo O. Z. O. 8 mijlen
Van 't Oostepnd van Goeree tot Rio Gambia Z. O. ten Z. / en Z. Z. O. 36 mijlen

Hoogten.

Rio Senegael leyt op 15 graden 30 min.
C. Verde op 14 graden 46 min.
't Eyland Goeree op 14 graden 38 min.
C. S. Maria de Zuydhoeck van R. Gambia op 13 graden 38 min.
C. Roxo legt op 12 graden 32 min.

De Sevende Vertooninge,

Behelsende

De Beschrijvinge vande Zee-Kusten tusschen C. Roxa en Rio Serbera.

SOomen van Cabo Roxa naer Catsioen anders Cacheo genaemt wil looopen / soo wanneer C. Roxa dwaers van u is zijnde op 5 vadem / soo gaet zuydoost aen na de droogte Baixa de Fabula, maer soo 't noch wassend water is / soo gaet zuydoost ten zuyden aen / en gy sult 4 en 5 vadem diepte vinden. Om nu te weten wanneermen soo verre komt als dese droochte / soo siet gy den hoogen Boom staende in 't midden van d'Inham tusschen den Droogen hoeck en de Rooden hoeck noord van u krijgt / soo sijt gy soo verre als de droogte. Loopt van daer zuyd aen / na dat u de wind en 't getye dienstig is / maer gy sult genoeg te doen hebben om zuyd te kennen zeylen. Spaer t zeyl niet / en let wel op de stroom / die u al dwars na de wal toe set. Gy moet met die gang 3 baren sien in malkander verheffende tegen den anderen op / gelijck of 't blasen van een Walvis was. want soo gy dat niet te sien komt / soo weest dry verseeckert / dat gy niet wel te wege geracken sult: om dat sonder de droogte te sien / daer niet seecker kan gezeylt worden: daerom is 't noodtsaeckelijck / dat gy set tot dat 't water valt / en dat gy de droogte (die haer dan weder sal beginnen te verheffen) te sien komt. Ligt dan u Ancker / en gaet oost aen / tot dat de brandinge van de drie baren achter u komen te geraecken. Gaet dan / t zy met wassend of vallend water / oost ten noorden / houdende altijt een diep van 4 of 5 vadem / 't diepste is zest half vadem. Maer wilt gy dieper water hebben / gelijck 6 vadem / soo geert om de noort tot dat gy weder vijf en een half vadem krijgt / want dat is 't reghte vaerwater: en wat daer dieper gevonden wort zijn verheerde weegen / die u ten laetsten tegen d' eene droogte of d' andre steenbanck of klip aen-brengen sullen. Voort met een vallend water sult gy de noord blackte oost ten noorden loopende vernemen. Soo gy met een oost ten noorden gangh op 2 vadem harde grond komt / soo geert zuyd aen / want van de droogte de Joan de Coimbra (diemen voorby moet / eermen aen de noord blackte komt) schiet een Rif af / diemen siet branden / eer dat 't water een derde of meer gevallen is / maer wagt u van de zuyd zijde / dat gy die oock niet te veel en geert. Als de hooge boom Arbore de Castiçais. staende op d' oost zijde van 't laetste bosch op 't land dat van C. Roxo af komt / noordoost van u komt / hebbende drie en een half vadem water / soo loeft na de zijde van dien boom toe / en gy sult de noord droogte terstond gewaer worden: loopt daer op een bas-schoot by langs / en die voorby zijnde / soo loopt / soo 't vallend water is / dry oost aen / maer met wassend water oost ten zuyden om de zuyder blackte te hebben / door dien dat 't daer altijt op brand. Zeylt by de zuyder blackte langs / daer een tamelijck stuck af blijvende op vijf en sest half vadem / alwaert 6 vadem / en sult geen quaet zeylen om een staert die van de zuyder droogte afstrekt / en die voorby zijnde / looptmen over de zuyder bank heenen. Want als gy 't bosch Ruy Pereira 't grooste van alle de bosschen die daer zijn / noord van u hebt / ende de westpunt van Praya das Vacas noordwest / en d' oost punt noord oost ten oosten van u zijn / soo loopt gy op 2 vadem over 't diepste van dese zuyder banck heenen met 4 of 5 werpen; en als 't maer een half voet diept soo zijt gy daer over / en hebt niet mer te schouwen / maer zeylt nuit-water de Rivier op / en set et voor Catsioen. Maer die dat vaerwater gebruyckt / sy gewaerschout / dat

hy altijd een Ancker van de boegh af gereet hout / met de boeyen wel klaer over boord hangende / en hy laet 't ook niet dooger als 2 vademen woyden.

Om / alsmen de zuyder drooghte gepasseert is / in de engte van Caravellas anders Corballe genaemt te zeylen soo gaetmen van de 8 vadem diepte zuydoost na d'Eylanden Os Ilheos, hebbende in 't baerwater 12 vadem diepte / aenloopende tot op 6 vadem moddderige grond. Van daer wendtmen om de noord tot dat de voorsz. Arbore de Cafriçais of grooten boom noord voor uyt staet / en dien gangh voort behoudende tot dat men de banck voorby is / hebbende Rio dos Ancoras met de hoeck van 't voornaemste land oost zuyd oost af leggen / dan gaetmen / de banck voorby zijnde noordoost aen / hebbende de voorsz. Praya das Vacas recht voor uyt / tot datmen à Coroa Ruyva voorby is / en dan ontwisselt das Vacas ook / komende alsoo in d'engte van Corballe.

Om van C. Roxo na de zuydzijde van de 5 Eylandekens as Ilhetas te loopen / soo gaetmen van dese Caep eerst zuyd aen tot op 6 of 7 vadem sachte slijckgrond / want op 3 of 4 vadem komende / is de grond ros en grauw sijnde dan met de drooghten noord oost en zuyd west: soo 't wassend water is / soo zeylt men zuyd zuyd oost / maer met vallend water loopt men zuydoost aen in sulcker voegen / dat men de drooghte van den siet / en dan loopt men op 5 vadem slijck grond daer by langs met de voorsz. zuyd oostse gang. En soo men de grond hard bevind / dat van de noord komt / soo moet men een weynig om de zuyd wijsen / blijvende al op 5 vadem diepte. Van dese laetste drooghte tot dese Eylandekens is drie kleyne mijlen zuydoost. Alsmen 't grootste van dese Eylandekens noordwest af heeft / soo mag men dat sonder schroomen aendoen. In 't midden van d'Eylandekens in een bocht is goede Rede / want daer in loopende salmen in de bocht een grooten hoeck sien / als ook een zand-strand vol Palmijtboomen / en recht tegen over de strand beoosten een Rif / dat daer lept / setmen 't op 5 of 6 vadem.

Men loopt van dese Eylandekens na Punto de Bossas zuyd aen en dat met een achter-ebbe / om een blackte / die tusschen beyden lept langs de kust tot Estreito de Catabarira toe. Van d'Eylandekens de Cuja gaetmen na Ponto de Bossas zuydoost aen / maer men moet die punt niet te na komen om een Rif dat er van t'Zee streckt / en is een kenneliycke hoeck / want boven op 't land staet een groot geboomte op sijn zelven alleen

Dijf mijlen van d'Eylandekens buyten de hoeck de Bossas lept die drooghte. Wilt gy daer buyten omloopen soo set et op d'oostzijde van d'Eylandekens tot dat 't hoog water is / maer licht u Ancker als 't water begint te vallen / en loopt zuyden ten westen na Punto de Baluma, zeylende tusschen deselve en Ilha de Galinhas deur / en wanneer Ilha de Arcaste noordoost van u is / soo is ook de drooghte de Pedrairas noordoost en zuydwest van u / vermits die drooghte en dat Eyland noordoost en zuydwest van malkanderen leggen. Dit baerwech loopt men op 4 vadem / want men moet hem niet ontsetten / als men op 3 vadem komt / vermits 't meer gebeurt datmen op drie dan op 4 of 5 vadem komt / want de grond is aldaer puttig.

Alsmen tusschen den hoeck Baluma en Ilha de Galinhas deur gezeylt is / komt men in een groote raeveling van water of 't drooghten waren / maer is niet anders als een ontmoetinge van stroomen / die tegen malkanderen opschieten / en buurt geheel tot Baluma toe. Men magh aen dese kust in d'eene bocht of d'ander niet setten / sonder 't loot geduerich te gebruycken / want men moet 't et setten daer de grondt schoon is / en de wal ook niet naeder als twee en een half vadem / of sonde aen de grond stooten.

Men zeylt met een aghter-ebbe van den hoeck Baluma na Buracos de Bisegos, zuydoost / tot dat men komt by een hoeck met een bzeuck / even of daer een Eylandt af lept / die Ilha dos Escravos genaemt woxt / zijnde 't land dos Bisegos, alwaermen dan terstond by Coroas de Bisegos komt tusschen veel drooghten en steenbancken in / die al van de noord af komen. Daerom wijckt men nae de zuydkant van Coroas de Bisegos, loopende noordoost aen / na de hoeck Primeiro Punto de Bisegos, maer men moet er niet dicht aen komen / want daer streckt een steenbanck af / maer dien hoeck voorby zijnde / soo loopt men mits water onbeschroomt de Rivier op.

Men zeylt van Baluma na à Serra recht zuydoost aen / verhallende met die gangh recht op een kleyn Eylandeken aen de zuydoost zijde leggende / en alsmen daer (datmen noodsaeckelijck doen moet) tot op een bas-schoot na aen toe is / gaetmen zuydwest aen na 't Eyland van Joan Vieyra op 10 en 12 vadem op 't lood langs seecre drooghten die boven water aen backboord (alsmen inloopt) leggen / tot 't selve Eyland toe. Als men die drooghten eerst te sien komt / soo moetmen den hoeck van 't Eyland Roxo west en west noordwest brengen / en sal verwisselen tot noordwest toe. Om 't diep van Joan de Vieyra in te loopen / gaet men zuydoost aen soodanig / dat al de voornoemde drooghten aen backboord blijven / en 't zuydwester diep niet sonnige reeven die t'zee strecken aen stuurboord / en met de voorsz. zuydoostser gangh voortloopende vertoont hem noch een ander Riff boven water / ten eynde van 't Canael van Joan Vieyra: dat voorby zijnde (welverstaende dat de Eylanden aen bakboord moeten blyven) zeyltmen al zuydoost aen / passeerende as Ilhas de Poulou, en soo verre voortkomende als Ilha de Mayo, soo sal 't eerste land / daermen komt op loopen met die selve zuydoostse gang / Cabo Verga weesen. Of 't gebeurde dat in dit baerwater ondiepte voor quaem / soo wijcktmen wat oostelijcker / en soo de grond dieper als 18 vadem worde / soo wijckt men 't Zee / maer so de diepte eenparig blijft / so looptmen regt op C. Verga aen.

Soo wanneermen het Eyland Poulon gepasseert is / soo vertoont hem de vaste kust aldaer laeg land te weesen / met zand-strand vol geboomte.

Maer soo dae alsmen 't Eyland Mayo gepasseert is / soo heeft men hoog land uytstreckend t'zeewaert / ende is daerom ook den hoogen hoeck genaemt / ende van hier zuydwaert verwolcht het hooge land.

Maer tot waerschouwinge seg ick dat 't in dit baerwater op een plaets 25 en 30 vadem diep woxt / welke diep van R. de Nuna af komt / en dat diep voorby zijnde / krijgtmen wederom 18 vadem diepte / en soo men door duyster weder C. Verga niet sien kon / soo sal men 't aen 't loot mercken / want de grondt is daer met kleyne steentjes.

De Rivier Nuno, lept beoosten den hoogen hoeck / ende een weynig oostwaert / soo krijgt gy dubbeld hoog land / ende buurt tot Rio Furnado.

D'Eylanden van Alcacrasz, die ook genaemt worden d'Eylanden van verseeckeringe: Dese Eylanden zijn tamelijck hoog / alsmen vande west komt / soo vertoonen haer dese Eylanden / als of 't een hoeck waer die van 't vaste land Zeewaert streckte.

Men kan ook tusschen het vaste land en dese Eylanden doorloopen op vijf en vierdehalf vadem.

Dwaers van dese Eylanden / landewaert in / leght een grooten hoogen berg / genaemt à Serra. Desen berg zal wel 20 mijlen / langs de kust zeylende / met u wandelen. Gy kunt hem (inde Serrelioene liggende) met klaer weder wel zien.

Om van C. Roxo na Sierra Liones te zeylen / moetmen zuyd zuyd west en zuydwest ten zuyden aen loopen / tot op 19 ofte 20 vadem / om buyten de drooghte van R. Grande genaemt Baixos de S. Pedro om te zeylen / en van de 19 vadem loopt men zuyd wel soo westelijck / krijgende niet minder dan 9 vadem / en dan te met 10 en 11 vadem / alwaer 't dan wederom begint te diepen tot 12 en 13 vadem / en dan is men de drooghte van S. Pedro voorby. Dan zeylt men weder-

om

om ooſt zuyd ooſt na de wal toe / komende eerſt op 20 en 19 vadem/ en voort op 7 en 8 vadem / dat van een ſtaert komt/ die van een Eyland afſchiet / en daer over zijnde / wederom diept tot op 20 vadem.

Met een ooſt zuydooſte gangh (welverſtaende in de tijd van Maert tot September) ſal men komen loopen op een hoeck aen / die hooger als 't vaſte land is / ſoo dat / als men de hoeck eerſt ſiet / 't vaſte land vertoont / of de boomen in 't water ſtonden / van welcke hoeck een vlackte afloopt t' Zeewaert / dienen op 3 en 2 vadem aenloopen magh / hebbende/ als men daer nae toe loopt / altemet 7 / 9 en 11 vadem water. Want in deſe tijd van Maert tot September valt 't water (gelijck 't langs deſe geheele Kuſt doet) dwaers op de wal: daerom moetmen / ſoo ras als men deſen hoeck ſiet / niet lager als zuyd zeplen / al waer 't dat die hoeck zuydooſt van u lagh / want 't is met de zuyde gangh qualijck genoegh om dien hoeck te boven te komen. Deſen hoeck / alwaer de Rivier de Nuna bezuyden inloopt / leyt 18 mijlen beweſten C. Verga.

Des of 7 mijlen bezuyden deſe hoeck begint hoog land te komen / daer onder den berg à Sierra in 't land leyt / die ſoo ſteyl afloopt / als of hy afgehouwen was Deſelve berg ſal meer als 20 mijlen (langs de Kuſt zeylende) met u wandelen / en men zal deſelve oock in Sierra Lionis leggende konnen ſien.

Van deſe voorſz. hoeck C. Verga 10 mijlen om de Z. O. leggen de hooghachtige Eylandekens los Idonis, hebbende tuſſchen deſelve en 't vaſte land vier en een half / en 5 vadem diepte / dewelcke / alſmen eerſt uyt der Zee komt / vertoonen als vaſt land / dat met een hoeck in Zee ſtreckt. Om tuſſchen deſe Eylandekens en 't vaſte land deur te loopen / alſmen uyt der Zee komt / ſoo brengtmen J. de Tamara 't grootſte Eyland (t' geene t hoogſte is) zuyd zuydooſt en zuyd ooſt ten zuyden van u/loopende daer ſoo recht op aen/ tot op een boogh ſchoot aen land / en zeylende voort langs de noordkant van dit Eyland nae 't vaſte land toe / ſoo lange dat 't binnenſte eyland zuyd ten ooſten van u is/ daermen een banck ſal ſien raevelen recht in 't oopen tuſſchen 't Eyland de Tamara en 't landelijkſte Eyland in / dan loptmen op 't lood op 4 en 5 vadem benoorden de ravelingh langs regt na 't binnenſte Eyland toe / daer is de gront ſingelig kley. Dan zeylt men langs de binnenkant van dit Eyland tuſſchen 't Eyland en de vaſte wal deur / mits dat men dighte by 't Eyland langs loopt / hoe nader / hoe dieper water. Dit Eylandeken is laegh/ en ſtaet vol Palmijt en andere boomen / hebbende aen de noordooſt zijde gelegenthept om te ſetten.

J. los Idoles.

Tuſſchen de Idonis ende Sarralioena is 't laegh land/ daer komen oock verſcheyden Rivierkens uytſchieten / als Rio Palmar ende noch een bezuyden Cabo Sagres en Rio Pogone, en Rio Caſa en Mitomba; doch 't ſchijnt niet / dat men daer met eenige Scheepen in kan: want ick hebbe tot noch toe daer niet byzonders van gekregen / anders als volgt.

Onder deſe rivieren iſſer een die zomtijts wel voor de Sarralioena voyt aengeſien / maer die daereen weynig op leyt/ al hat hy daer noit geweeſt/ ſoo kanmen ſulks wel onderſcheyden / want de Sarralioena is hoog bergachtich land / ende het ander heel ſleght en laegh land. De Sarralioene is aende zuyd berghachtiger als aen de noordzijde / ende alsmen komt zeylen ſoo ſchijnt de Sarralioene een Eyland te weſen / want het noordland is heel laegh.

Om voort van hier (in de voorſz. tijd) na Sierra Liones te zeylen / ſoo gaet / ſoo raſch gy buyten J. los Idonis zijt / zuyd en zuyd ten ooſten aen / en alwaer 't by nacht / bezelve kours / werpende altemet u loot / want hoe gy Sierra Liones nader komt / hoe het dieper voyt / maer laet'et niet dieper als 5 vadem worden / want ſoo 't dieper voyt / ſoo moet gy om dieper water te krijgen / van de wal afwijcken.

De Noordzijde van de Rivier Sierra Liones is over de 2 mijlen verre black. Maer op de zuydhoeck is Cabo Ledo, anders Cabo Tagrin genaemt / en is ſeer kennelijck om dat 't ſeer hoog dieper en wijf dubbeld land is / vertoonende 5 of 6 mijlen in Zee als een Eyland / en ſtreckende over de 2 groote mijlen ooſt en weſt in Zee / maer de Kuſt aende noordweſt zijde van Sierra Liones is geheel laegh en duynig land. Die uyt der Zee komende daer binnen weſen wil / die loope op 8 graden 20 minuten tot ſoo lange dat hy de Kaep Ooſt van hem ſiet leggen / weſende noch 3 of 4 mijlen van de wal / en wat noordelijcker 3 of 4 mijlen buyten de wal / ſijnde de Caep van hem ooſt ten zuyden en ooſt zuydooſt is 15 / 14 / 12 tot op 9 vadem goede gront. Hy loope dan op C. Ledo aen op 16 / 15 en 14 / vadem tot dat de hoeck ooſt van hem is / dan ſal hy daer by komende / 2 klippen reght voor die Caep weſt t' zeewaert ſien leggen met broogten of blinden/ daer de Zee op brandt. Hy moet die klippen en brandingen omtrent een kabeltouws langte of 2 aen ſtuerboord laten / ende die voorby zijnde / 't hooge land ſoo na neemen als hy kan / niet anders mijdende als de wal / tot op 10 en 9 vadem water / want een kabeltouws langte van de wal is 14 / 15 en 16 vadem water. Maer hy moet niet verder van de zuydwal in 't inloopen wijcken als op 5 vadem / of hy zoude de broogte/ die van de noordwal af komt/ al te na komen/ maer hoe hy de zuydwal nader houd/ hoe hy dieper water heeft.

Indien pemand van J. los Idonis komende/ en 't land aen de noord weſt-kant wat te na weeſende/ hier weeſen wil / die kan wel over de ſtaert van de banck / wel op 3 / en 3½ vadem heen loopen nae de zuydwal toe / want ſoo raſch hy over deſe ſtaert is / lijgt hy 7 / 8 en 9 vadem diepte.

Binnen zijnde / moet hy by 't hooge langs ooſt op loopen / hebbende dicht onder 't hooge land 14 en 15 vadem / en tot ſommige plaetſen 15 en 16 vadem diepte tot de Vijf-hoeck / en ſetten 't voor de waterplaets tegen over een bayken / daer veel Bananas-boomen op 't land ſtaen / dicht aen de wal op 7 en 8 vadem / of ſetten 't in de bocht buyten de hoecken op 14 en 15 vadem goede ſteeck-gront / de ſtrand is daer rood ſand / alwaer leyt een bozijen / daer de ſwarten u wel te recht helpen ſullen.

Deſe Rivier zeyltmen tot drie beſondere wegen in / d' eene die zuyd ooſt op ſtreckt/ daer de Koning woont/ d'andere ooſt op / maer niet verder als 3 mijlen daer-baer voor groote Scheepen / en de derde noordooſt op/ dewelcke diep is / en kan met een groot Schip wel 8 mijlen op bevaren worden / maer men moet op 't lood aen de noordweſt-kant daer op in loopen nae boven toe/ tot 3 Eylandekens/ want daer moetmen een weynig af wijcken / om dat van 't eerſte Eylandeken een vlackte af ſtreckt / die ſteyl is / en die men niet naeder als op 7 vadem komen magh / daer moetmen langhs de buytenkant zeylen. Maer men moet niet te verre van dit Eylandeken wijcken om een broogte / die midden in de Rivier van 't Banan-Eyland (na de weſt langs de Rivier) af komt / en meer dan anderhalf mijl lang is: daerom moetmen al by de noordweſt-kant langs loopen / en de diepte houden by de ſtincker hand op/ daer is waters genoeg: maer d' andere bliet/ die ooſtwaert ſtreckt (dat ook de reghte Rivier is/ die van de Zee af recht op loopt) leyt vol broogh-ten.

Die uyt Sierra Liones begeert te lavéeren / mag niet verder om de noord loopen dan op 7 / 6 en 5 vadem/ maer niet nader/ om geen ſchade op de banck te lijden/ maer om de zuyd is met te mijden als 't land.

Ende ſoo jemand verder in begeert / inde zuydooſt Rivier de Sarraliona, ofte ooſt Rivier / ofte noordooſt Rivier / want de Rivier verſpreyt hem in die geweſten landewaert in / die ſulcks gelieft met Booten ofte Saloepen nader te onderſoecken / ende daer van nader beſchrijvinge ons kan ter hand ſtellen / die ſal

Sierra Liones.

ower sulcks voor 't gemeene Best / daer de eere van behonden / met bykoominge van den Autheurs naem tot een euwige memorie. Wy sullen dan voorderen om van Cabo de Ledo naer S. Anna ofte Serbera te zeylen / door de binnen Passagie genaemt Furna de S. Anna.

Wanneer jemand begeerde uyt de Sarrelioena te zeylen naer Ilha Brava ofte I. Bannanas, die loope omtrent een mijle buyten land / ofte boven de klippen die op de eerste hoeck leggen / ende gaen dan zuydoost ten zuyden aen / doch spaert voor al het loot niet. Wanneer gy dese Eylanden komt te zien / soo looyt daer bewesten boven / (soo t mogelijk is) want het isser diep genoech. Gy hebt in de vaerweg 10 / 12 à 14 vadem water / ende aen de oost zijde ist 4 à 5 vadem / doch de vaste kust is aldaer vuyl / daerom ist beter dat gy als verhaelt is bewesten om loopt / want komt aldaer soo u den windt schrael valt / een byave gang over looyen.

Of het quaem te gebeuren dat gy alhier moest laveezen / soo en komt de Eylanden Bravas niet te nae / want sy vroogen hel steyl op / sonnige seggen datmen den eenen smack 10 en d'ander 3 vadem soude hebben / daerom weest hier op gewaerschout.

Gy komt oock inde Sarrelioena Lootsen krijgen / die u door Furna de S. Anna, inde Kivier S. Anna, ofte Serbera sullen vrengen / tot de plaetse alwaer de handlinge geschiet / genaemt Madra Bomba.

Jemand heel binnen zijnde / die kan oock op 't groote Eyland Bravas versch water krijgen.

Wanneer jemand in dese vaerwegh is van Furna de S. Anna, dit kan oock in Rio Gamboas komen. Wacht u alhaer wel voor de noord zijde van Rio Gamboas, want aldaer streckt een groote zand-banck af; maer looyt bezuyden dese vroogten oost aen op 3 vadem: ende blijvende alsoo zeylende (mits water) tot voor de Stadt Canacha, alwaer de handelinge is.

Soo oock jemand uyt Rio Gamboas, ofte van Madra Bomba quaem / en verder zuyd / ofte oostwaert begeerde / die kan Rio S. Anna uytzeylen / ofte zouden anders weder naer de Sarralioena moeten zeylen.

Sonnige seggen datmen van benoorden Ilha Bravas, met een zuydweste ofte zuydwest ten westen gang / kan over de Baxa de S. Anna loopen / ofte door een Canael ofte kille / dat aldaer soude door passeeren / 't welck de Caert oock eenichsints vertoont / maer het alderseeckerste kan ick daer van niet beschrijven / maer of 't evenwel by jemand soo quaeme / soo gebruyckt continuelijck het loot.

Daer zijn oock verscheyden Stierluyden die seggen / dat de Baxo de S. Anna aldaer het begin soude neemen / ende dat sy oock nergens na soo verde niet 't zeewaert leggen / als de Caerte uytwijst. Wat hier van is sullen wy daer by laeten; maer wy seggen dit: wanneer jemand hier van soo veel weet te seggen / soo laet hy soo veel doen / dat hy daer een ontwerp van maeckt / ende soo een jeder segt dat sulcks goet is / 't waer geraden 't beste te volgen.

Ick hebbe oock mijn speculatie genomen op dese Caerte / ende hebbe bevonden / dat de Baxo de S. Anna, van de vaste kust op het noord-eynde / niet meer als 6 à 8 mijlen t' zeewaer streckt / ende deselve salmen bevinden in de generale Caerte van de Zeylagie / dat deselve wel 12 mijlen / ofte weynig minder als een graed van de wal streckt / soo dat tusschen dese ende de generale Caerte noch groote differentie is.

Wy is ter hand gekomen een Journael-boeck / van een Stierman van Vlissingen / die seght aldus: als hy buyten de Sarralione, een mijle buyten lande ofte een mijle buyten Cabo de Ledo is geweest met een noordooste wint / heeft gezeylt zuydwest aen (maer seght niet hoe lang) voorder seght hy: doe het quartier opgestecken was gingh zuyd zuydwest aen / ende op het tweede quartier gingh hy zuyden aen / doe wiert het vroeger tot 8 vadem: Van daer gingh hy weder 4 glasen zuydwest aen tot op 18 vadem ende doe weder vier glasen zuyden / ende bequaem weder blackte / doe weder zuyd zuydwest aen twee glasen / doe was het diep 15 vadem / ende zeylde doe weder zuyden ses glasen / en behiel 12 en 14 vadem / ende voorts de rest van de nacht zeylde zuyd oost: want hy wilde in Serbera wesen / ende behielt met die zuydooste koers 12 en 18 vadems / wel verstaende / sy zeylden meest al voor de windt / ende doe sy de hoogte van 7 graden hadden naer gissing / gingen sy oost aen tot vijf vadem / doe weder zuydoost tot datse hadden 6 en 7 vadem / ende doe het dach was quaemen zy op het vierde Eyland aenloopen / en liepen daer by langs op 12 en 8 vadem. Dit is een groot Eyland / by gissing lang 8 mijlen / het is schoon om daer by langs te zeylen: en dit Eyland is de Kivviere S. Anna ofte Serbera.

Soo jemand de Kivviere van Serbera ofte S. Anna in te zeylen vande west komende voor 't gat / soo salmen het eerste gat inde vrandinge voorby loopen / naer het tweede gat dat van de zuyd af komt.

Maer als men van de noord is komende langs het Eyland S. Anna salmen de hoecken ofte Caep van 't gat houden om in te loopen / oost ten noorden aen / dat de buytenste ende binnenste recht over malkander komen / het gadt streckt noord noordoost en noordoost / ende daer nae oost noordoost in.

Maer alsmen van bezuyden komt / soo moet men soo lange om de zuyd ofte zuydwest loopen / dat het gadt op een half Schips-lengte nae toe is / dan is men recht open gaedts. Dit gadt is op het vroeghste diep 16 à 17 voet / ende verloopt dickwils door 't verschuyven van de zandgronden / soo datmen meest altijt het gadt moet af looden met de Boot om alsoo het rechte diep te bekomen.

Als 't voorschreeven alles wel geobserveert is / soo ist dat alsmen 't gat tot op een half Scheeps-lenghte heeft toe gezeylt / hout dan oost ten noorden aen (wel verstaende vande west komende) op het Bosch Boomen / het sal diep wesen 16 à 17 voet / het is een quaet gadt om in komen met een uyt val: want de Ebbe valt seer snel / soo dat men licht dwers gesmackt word / maer met de vloet is 't soo periculeus niet want de vloet gaet haest en dan isnen terstond binnen. Een oost ten zuyden maen / maeckt alhier volle Tee.

Binnen zijnde machmen 't zetten waermen wil / gemeenlijck looptmen naer Madra Bomba, daer de Koning woont. Daer leght aen de rechter hand de Kivier / Daer geschiet den handel. Men loopter met Boots ofte Saloupen naer toe. Hier vallen fraeje swarte Tanden / en alderhande lijftocht en ververschinge / van Hoenders / Kijs / Appels en Lamoenen.

Sonnige willen / dat de Kivier by Cabo Ledo, langs 't hooge landt landewaert passeert tot Rio Gamboas ofte Serbera, ende datmen by de Bannanas Eylanden / deselfde met Saloupen kan bevaeren: wat hier van is sullen wy laeten voor den curieusen te onderzocken.

Van 't Getije

In de Sierra Liones maeckt een zuydooste ten ooste / en ooste zuydooste maen hoog water.

Streckingen en Coursen.

Van C. Roxo tot Baxo de S. Pedro zuyd zuydoost 15 mijlen
Van I. Paulon tot I. Mayo zuydoost 8 mijlen
Van I. Mayo tot I. Alcacraz zuydoost 12 mijlen
Van I. Mayo tot C. Verga zuydoost 23 mijlen
Van C. Verga tot C. de Tagrin de zuydhoeck van Sierra Liones zuyd zuydoost 21 mijlen

Hoogten.

C. Roxo leyt op 12 graden 32 min.
Baxo de S. Pedro op 11 graden 15 min.
C. Verga op 9 graden 17 min.
C. Tangrin de zuydhoeck vande Sierra Liones op 7 graden 57 min.
C. de S. Anna op 7 graden 6 min.

Hoe

Hoe de Landen uytter Zee vertoonen.

Rio Coanca. Root en wit Land. Cabo de Leda.

Als Rio Coanca noozd en noozd ten ooſten omtrent 6 of 7 mijlen van u is / ſoo vertoont 't land van daer tot C. de Leda aldus.

Alls de zuydhoeck van Sierra Liones noozdooſt ten ooſten van u is / ſijnde omtrent twee en een half mijl buyten de wal / dan vertoont 't land aldus.

De noordhoeck. R. de Sierra Liones. De zuydhoeck.

Aldus vertoont Sierra Liones met de kuſt daer bezuyden / als de zuydhoeck ooſt ten zuyden 3 mijlen van u is.

d' Eylanden van S. Anna.

Deſe behoozt aen 't voozgaende / de A A aen malkanderen.

Aldus vertoonen d' Eylanden van S. Anna N. N. O. omtrent 3 en een half mijl van u.

De zuydhoeck van Sierra Liones,

De zuydhoeck van Sierra Liones N. N. O. 4 en een half mijl van u / vertoont aldus / met 't land daer bezuyden.

Aldus vertoont hem de Caep de Sierra Liones als ſy Z. O. en Z. O. ten Z. omtzent 4 mijlen. van u is

Aldus vertoont hem de Caep de Sierra Liones als zy Z. Z. O van u is omtrent 4 of 4½ mijlen: dan ſiet gy geen land by ooſten of by weſten / of het moet wel klaer weer zijn / als gy daer beooſten land ſiet; en het land dat gy daer beooſten ſiet / dat is al laegland / boomachtig / en als gy in Sierra Lionis in zeylen wilt: daer leyt een ſteen-rif aen ſtuerboozd van u / het leyt tegen een hoeck daer veel Palmijten op ſtaen / en om in te zeylen / ſoo moet gy het ſteen-rif op een gooteling-ſchoot aen ſtuerboozd houden: want aen bagboord leyt een ſand-rif / en ſoo haeſt als gy binnen het ſteen-rif zijt / ſoo zeylt ſtrack naer het hooge land toe: want het tyde ſoude u op het ſand rif dryven.

De Achtste Vertooninge,

Begrypende in twee Deelen

De Zee-Kusten van Madre Bombe / de Greyn en Tand-Kust van C. de S. Anna ofte Serbera / tot Rio de S. Joan / ofte S. Anna.

IN de voorgaende vertooninge hebbe wy verhandelt vande Rivier van Serbera ofte S. Anna. Omtrent 8 mijlen beoosten Rio Serbera legt Rio Galines, is een dyooge rivier / daermen niet anders als met Bootes en Saloupen in kan koomen. De Zee dyant aldaer heel sterck / alsoo datter veel Boots in stucken geslagen werden. Alhier vallen schoone Tanden en eenich Gout / doch heel slecht.

Jemand uptter Zee ofte vande West komende / zoeken in Rio Galines te komen: soo sult gy aende noord zijde van de Rivier 7 a 8 Boomen koomen te sien / ende een wepnich noordelijcker noch twee hooge boomen / en een wepnich noordelijcker noch een Heuvel met 2 a 3 boomen / die kan men met klaer weder verre in Zee zien / ende by de Rivier komende soo sietmen twee klepne Eylanden / voor de mond van de Rivier / waer van het westelijckste wort genaemt ô Farulho. De Noordhoeck van de Rivier is geheel steyl / als of die met een wierdijck was afgedijckt.

Rio de Non is een nauwe dyooge Rivier / ofte anders maer een spuyt / soo datmen met laeg water aldaer dyoogh kan doorgaen. Deselfde Rivier legt omtrent 2 a 3 mijlen oost ten zuyden van Rio Galines.

Van S. Anna tot Rio das Palmas, is de kust al laeg land en steyl. Voor Rio das Palmas leyt het vol zanden / dewelcke dickwael verscheuren / soo dat het rechte diep geen streeck en hout / maer wort dickmael toegeworpen / soo dat waermen den eenen maent heeft doorgevaeren / den anderen maend geheel verzand is / soo dat Jemand die daer komt met een Jacht van 16 a 20 last / sult u aen 't land vande zuyt oost zijde begeven / ende loopen langs de kust het land diep inde Rivier / maer daerin zijnde kunt die wel 20 mijlen opzeylen by een dorp Quimamora genaemt alwaer de handelinge geschiet.

Rio de Monos ofte soo sommige seggen Rio Monte, is een dyooge Rivier om in te komen / soo dat op den dorpel niet meer als 7 a 8 voet water is, maer binnen is het diep genoeg.

Dese Rivier is in het inkomen wijt genoeg / hoe wel men deselfde niet kan sien voor dat men daer by is: want zy is gelegen omtrent een halve mijle bewesten Cabo de Monte.

Het dyant voor de Rivier heel hart voornamentlijck met een Tee-wint / doch het is een kort leedt. men is daer met een Tee ofte twee over / ende binnen ist diep genoeg.

Dwars in Tee heeftmen een ruyle klippige grond / en dicht aen 't land is 't steyl / ende diep 20 vadem. Een zuyd ten westen Maen maeckt aldaer hoog water.

Omtrent 30 mijlen de Rivier op geschiet de Negotie van gout. Alhaer is een dorp genaemt Couxcha. Tin / Ajun / en Sout is aldaer goede waer.

Cabo de Monte is een seer uytneemende hoogen berg / in 't midden over hangende / en vertoont als men uyt de west komt / gelijck een ronden helm / maer als men daer neffens komt / langwerpig met hooge heuvelen in 't midden met een zadel / en 't land aen weederzijden de Caep is laegh land / met een kreupelbosch / alhoewel aen de noordwestzijde wat hooger als aen de oost-zijde met een slechte zandstrand / maer aen de Kaep is 't klipigh.

Cabo de Monte

De Reede is bewesten de Caep / daermen nae toe zeylt / dat de hoeck van de Caep / zuyd en zuyd ten oosten in zee af leyd / daermen 't dan set op 9 / 8 / 7 en 6 vadem zandgrond / als 't in de goede tijd is / te weeten tusschen October en May / want dan heeft men hier mop weer en slecht water: maer in de quade tijd / te weeten van May tot October / set men 't gemeenlijck op 15 / 14 / 13 / 12 / en 10 vadem steeckgrond / om de Travados en de gewoonlijcke zuyde winden / dewelcke hyeed voor Zee wapen / en hier op de kust hol water macken. Wanneermen alhier met een Boot aen de Wal varen wil / moet men een kabeltouw aen land brengen met 't eene eynd aen 't land vast / en 't ander eynd met een ancker in Zee laeten vallen / soodaenigh datmen daer door de handingen af en haelen kan / want men vaert alhier reght tegen de blacke strand aen / beneden 't dorp / hebbende geen beschut van eenige bancken of klippen / als een kleyn bancksje / dat aen de wal leyt / men kan met slecht water s morgens bequaem aen land komen. Aen de westzijde is Rio de Agua, daermen somtijts met de Boot wel in leggen magh. Dese Rivir streckt zuyd oost op na 't dorp toe / en daer leggen veele eylandekens in.

Van C. de Monte streckt de Kust (zijnde al slecht laeg land / met rupge kreupel bosschen met een zandstrand tot op 23 en 24 vadem mop dicht onder de wal) zuydoost ten oosten en oost zuydoost omtrent 9 mijlen tot R. de S. Paulo toe / dat en kleyn Rivierken is. Men kan hier voor de Rivier setten / de wal soo nae als men wil / op 16 / 12 / 10 / 8 / 7 en 6 vadem goede grond / want men heeft langs de wal een schoone grond. Men moet om hier in te loopen van de zuydhoeck in komen / en dan krijgt men derd half vadem water / eermen aen 't dorp S. Paulo komt. Rio de S. Joan.

Van R. de S. Paulo loopt 't land een wepnig in een bocht / zijnde laegh / eenparig beset met hooge Boomen na Cabo Mesurado, dat een hooge ronde bergh is recht opstande / van de welcke de noordkant 't hoogste is / en de zuydkant schuyns in Zee loopt / en vertoont geheel voor over hangende / alsmen dwars van de Caep af komt. Wanneermen ten zuyden van deselve Caep in Zee is / hebbende die noord van u / soo vertoont hy roodagtigh / en gelijckt wel een Eyland / vermits men 't lage land aen weder zijden niet sien kan. Aen de zuyd zijde setmen 't op 11 en 10 vadem goede eenparige grond. Beoosten sietmen een laege hoeck lands / daer 3 of 4 Palmijt-Boomen aen de zeekant op staen / doch men siet die niet / eer dat men daer wat ten oosten is. C. Mesurade.

Twee mijlen beoosten C. Mesurado staet 't groote bosschagie Mata de S. Maria, vol geboomte / anders is de geheele kust passelijck hoog land met bosschagien / die hooger dan bewesten de Caep zijn / geheel tot Rio Junck toe. Alsmen voor dese Rivier is / soo sietmen over 't voorland 3 of 4 hooge bergen leggen / daer de middelste een zadel heeft / alwaer men 't setten kan op 11 / 12 en 13 vadem steeckgrond leght de Rivier in / dewelcke noordwest instreckt / sietmen 't dorp op 't hooge land leggen. Met de Boot kanmen somtijts in de rivier aen de noordwest zijde dicht aen de strand op 6 en 7 vadem setten. Buyten de Rivier aghter de runge hoeck is 't mop water en brandhout te halen. Aen de oost zuydoostkant van R. Junck staen eenige hooge boomen / daermen / als men die Rio Junck.

dem

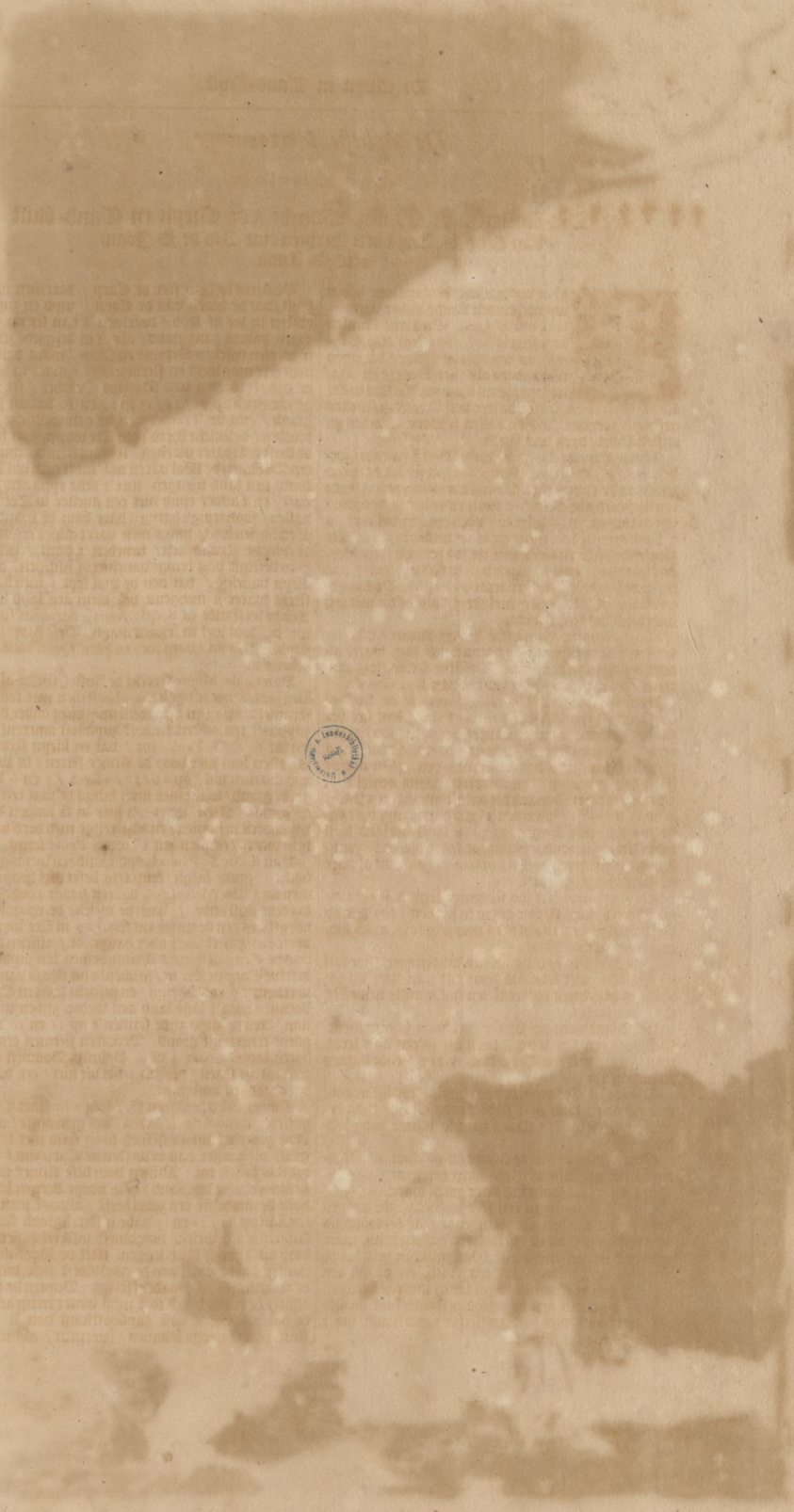

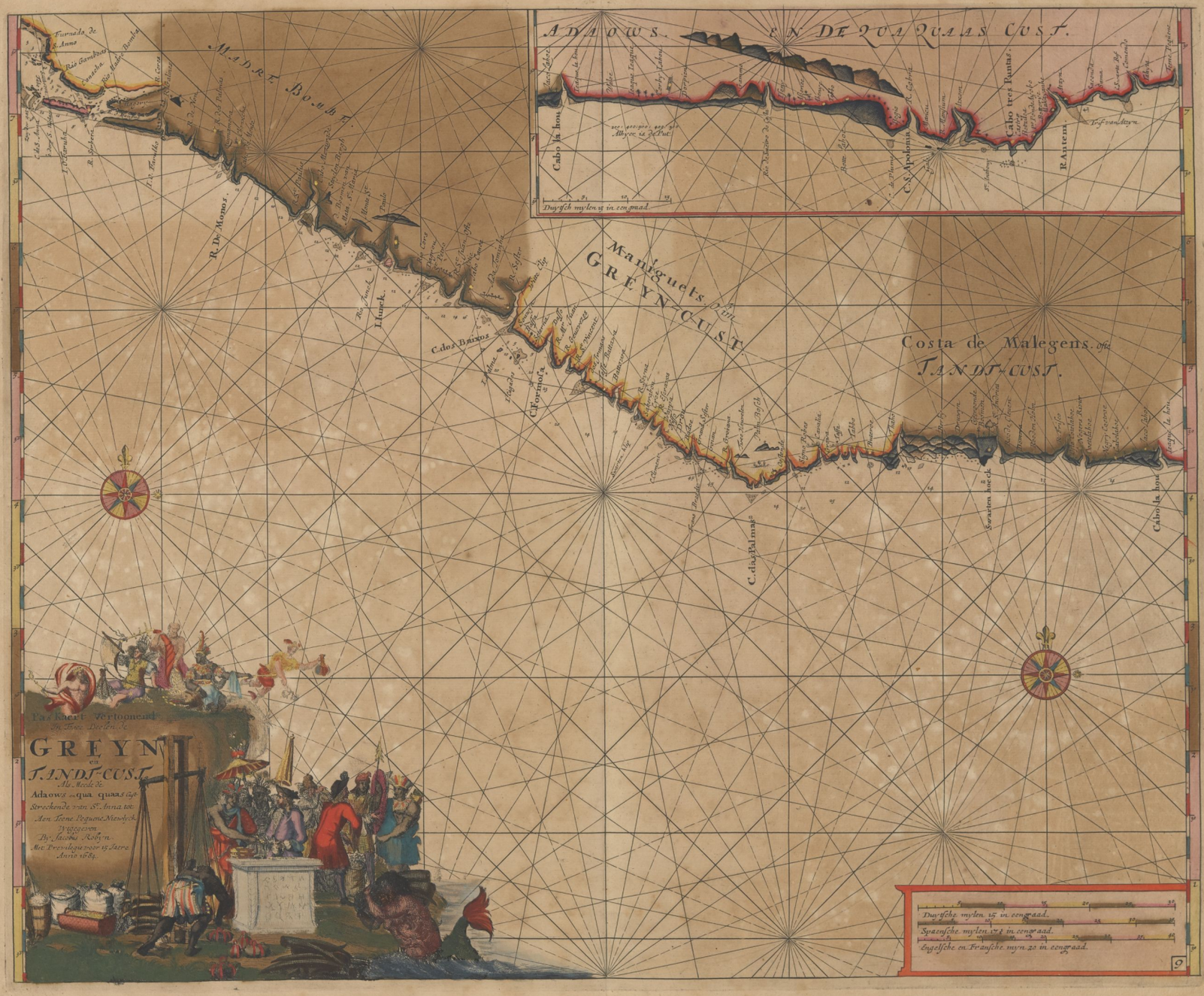

Adaows en Dequaquaas Cust.
Cabo la hou
Cabo tres Puntas
C. S. Apolonia
R. Antem
Duytsch mylen 15 in eengraad.
Madre Bombe
R. De Monos
I. Lunck
C. dos Baixos
C. Formosa
Maniguets om
Greyn-Cust.
Costa de Malegens. ofte
Tandt-Cust.
C. das Palmas
Swarten hoeck
Cabo la hou
Pas kaert vertoonende
In Twee Deelen de
Greyn
en
Tandt-Cust.
Als Mede de
Adaows en qua quaas Cust
Streckende van St. Anna tot
Aen Teene Pequene Niewlyck
Vytgegeven
By Jacobus Robyn
Met Previlegie voor 15 Jaere
Anno 1684.
Duytsche mylen 15 in eengraad.
Spaensche mylen 17 ⅔ in eengraad.
Engelsche en Fransche myn 20 in eengraad.
9

noozdoost van ons hout / voozt setten magh op thien vadem schoone gzond. In de mont van de Rivier lept een Cylandeken.

Alsmen beoosten R. Junck komt / soo vertoonen haer de dzie voozsz. bergen elck met een zadel in 't midden.

Van Rio Junck streckt de wal zuyd oost ten oosten ontrent 9 mijlen tot Rio S. Joan, maer 2 mijlen beooſten R. Junck kzygtmen een laegen hoeck / daer een kif wel een mijl in Zee afstreckt / daermen op 6 en 5 vadem overloopen kan. Bewesten R. S. Joan siet men in de bocht van de Rivier op een lagen hoeck / die een wepnig in Zee streckt / 3 of 4 hooge boomen staen / van dewelcke 2 gzoot en hoogh zijn / hebbende de bosschen aen wederzijden vzy laegh / soo dat men dese boomen vzy wat verder in Zee kan sien / als de andere / want de Rivier lept in een bocht. Van dese laege hoeck tot de Rivier streckt de Kust oost ten zuyden / de noozdwesthoeck van de Rivier is laegh land / maer de zuydhoeck is plomp. Men set't voor dese Rivier op 10 vadem steeckgzond. Een mijl bewesten Rio S. Joan lept een klip een gooteling-schoot van de wal.

Rio S. Joan.

Beoosten Rio S. Joan, lept niet verre in 't land een langen hoogen kzommen berg / gelijckende niet qualijck een regenboog / dooz dat hy in 't midden hoog is / en aen beyde d' eynden schuyn of rondachtig neder loopt gelijck een booge / en ten eynde van dat land leyd een klip in Zee by 't dozp Tabo Canee, voozt heeft men dubbeld land tot R. Sestre toe / en tusschen Rio Sestre en Tabo Canee lept nogh 't dozpken Petit Diepe.

Van de voozsz. klip / die d' eerste aen de Greyn-Kust is / heeft men een duyle gzond en klippige strand geheel tot Rio Sestre toe / en 't land is eenparig vol geboomte. Op 25 / 24 en 23 vadem steeckgzond magh men langs de wal zeylen. Als men de voozsz. langhwerpigen bergh op zijde heeft / kan men't hoog land van R. Sestre sien / en omtrent een mijl bewesten R. Sestre heeftmen dzie klippen by malkand'ren een mop stuck van de wal: ook heeftmen daer een gzoote vlakte / die wel anderhalf mijl in zee streckt / daermen op 8 en 9 vadem overloopen kan / ook loopt bezijden dese Rivier een gzoot klippig rif af wel anderhalf mijl van de wal zuydwest in Zee / waer aen dese Rivier wel te kennen is. Als men uyt de West komende na dese Rivier gaet / soo ontmoet ons eerst de voozsz. vlackte / en dan 't voornoemde kif. Alsmen over de voozsz. vlackte is / soo kzijghtmen wederom 15 en 14 vadem goede steeckgzond hoe dichter aen 't kif hoe beter / maer men moet 't kif ook niet te na komen / om de blinde klippen die daer dicht by malkand'ren leggen / en waer op 't gemeenlijck bzandt / als de Zee wat hol schiet / doch daer hebben wel scheepen gelegen ontrent een kabeltouw langte van d' upterste klippen. Op de voornoemde vlackte magmen wel setten / maer de gzond is niet te schoon / maer vyp scherpachtig / zijnde steen en and're slijck / en ook legtmen'er wat te verre van de wal om daegelijcks aen land te komen. Maer om voor R. Sestre te setten houtmen Cabo dos Baixos de hoeck daer 't kif af loopt / zuydoost van ons / en de klippen / die een mijl om de west leggen / gelijck gezeyd is / noozd noozdwest van ons / of Cabo dos Baixos oost ten noozden van u / en moght daer setten op 12 vadem goede steeckgzond / alhoewel men wel op 11 vadem setten kan. De bequaemste tijd om na land te varen is na middags met de Zeewind heenen / en 's anderendags 's mozgens met de landwind wederom aen boozd. In de mond van dese Rivier leggen eenige klippen / en aen d'oost of zupdkant is 't diepst / maer ook 't nauwst om in te loopen / alsoo datmen met een Jacht daer in willende / de klippen moet aen stuerboozd laten leggen en loopen daer bewesten of benoozden om 't Zout-diep dight by de Teekant in / om dat hier de meeste ruymte is / dan met een boodt kan men beoosten invaeren / en is ook veel korter wegh. Aen 't Zout-diep staen etteliche boomkens / die wat in 't land na rupterp gelijcken. De mond van dese Rivier kan men niet sien / eer men binnen een punt is / die van 't land afstreckt. Een vierendeel van een mijl benoozden de voet van R. Sestre staet aen een steylen oever 't groote bosch A da Toninha; en op de zuyd zijde van de Rivier is een punt oost en west strechende / die langs henen een witten sand-strand is

Rio Sestre.

Omtrent anderhalf mijl beooſten t' Zeewaert Rio Sestre lept Ilha das Palma alsoo genaemt / om dat er maer een boom op de klip staet / tusschen dewelcke en 't vaste land dat men niet deur loopen kan. Hier nessens lept't dozp Kleyn Sestre. Gy meught hier setten op 20 vadem zandgzond / hebbende dese klip noozd noozd oost omtrent een half mijl van u / maer gy moet die niet naeder komen om de veyle gzond / vermits op 15 en 16 vadem en voozer alle klippen zijn. Noch wat verder om d'oost leggen de twee gzoote klippen Cagados genaemt / van welcke de westelijckste / die van verre als een zeyl vertoont / om dat er een witte pleck op is / en van d'ander streckt een kif af wel een mijl in Zee. Hier is 't rondom klippig / soo datmen de kust hier schouwen moet / want met een gzoot schip magmen de wal niet naeder komen als op 20 vadem. Op dese Kust / gelijck ook op alle de voornoemde Kusten wapen in de quaede tijt / te weten van May tot October / veel Travados upt den zupden en zupdoosten.

Ilha de Palma.

I. Cãgados.

Dese klippen voozby zijnde / soo loopt men nae de wal toe / daer salmen op Cabo Fermozo, een hoeck die niet verre uptstreckt / een bosch hooge boomen gewaer wozden / want dese hoeck is geheel met geboomte tot op de Teekant toe bedeckt / van welcke boomen 4 of 5 seer hoog boven d' ander uptstecken / alwaer 't dozp Souwijn by lept: daermen vooz setten mag op 24 en 23 vadem steeckgzond / dogh is niet al te schoon / alhoewel men 't op 16 vadem zand grond doen kan / dogh 't is daer dan vyp wat klippigh. Men kan hier met een boodt by de noozdwal de Rivier in loopen.

Souwyn.

Om vooz Bassa, anders Bassoor genaemt / te setten / loopt men op 22 en 23 vadem goede zand-gzond gelijckende de Mostart / en hebbende 't bosch van Souwijn noozd en noozd ten westen en den berg over Bassa oost ten noozden / en de buytenste groote klip / (die dicht vooz Bassa lept) oost af leggen: Maer soo men op 25 26 / 20 en 21 vadem lept / soo heeft men duyle klippige grond / leggende omtrent een en kleyn half mijl van de wal. Hoe men hier oostelijcker leyd / hoe beter gzond want de swarten van Pikenine, Sestre en Dasso, dat omtrent twee of een half mijl beooſten Bassa leyd / sullen u wel aen boozd koomen. Tusschen Piekenine en Dasso, die omtrent een mijl van malkander leggen / is een boschje aen de zeekant waervan een boom hoog is / schijnende wel 2 kzupnen te hebben. Hier magh men op 22 en 23 vadem steeck-zand-grond setten / en niet verre van de wal langs loopen en ancksren.

Bassa

Om desen hoeck is Kleyn Sester, ofte soo sommige seggen Rio Mr. Juan, alsoo genaemt om dat aldaer een Zwarte woonde / die als maeckelaer aen boozd komt / die Mr. Juan genaemt is. Alhier machmen niet naeder komen als 22 a 23 vadem / om dat anders al steenige gzondt is / ende aldaer is schoone zandgzond. Alhier is geen kennisse van dese Rivier anders als geseght is / namentlijck aen Cabo Formoza, door het geboomte dat aldaer dicht in malkander staet / 't welck de westzijde van de Rivier is.

Rio Genovesos is omtrent 2 mijlen beooſten Kleyn Sester. Dese Rivier wert bekent by een groot bosch op een smallen hoeck die hooger is dan 't ander land / ende boven alle andre bosschen uptstreckt. Alhaer is een kleyn Rivierken daer de Negers met Canoon upt komen / om te handelen. Men magh de wal niet nader komen als 15 vadem.

Van Genovesos tot Rio Vincent is omtrent een half mijl om de oost / aldaer loopt de Kust met een scharpe punt na Zee toe: Op dese punt staen 2 hooge boomen genaemt by de Portugesen los dos Irmanos. Bewesten

die punt leght Rio St. Vincent, die men niet anders bevaren kan als met Chaloupen en Boots/om hout en water te halen. 't Land van dese Rivier is steyl en laegh/ aende oost zyde van de Rivier streckt een Riff af/ t welck de Portugesen noemen P. C. de Cavolla/ alwaer de Zee heftig op brandt. Men passeert alhier op 22 vadem. Een weynig beoosten zijn noch twee klippen/ alsoo datmen die Kust niet naeder moet komen/ als 12 a 14 vadem/ om by langhs te zeylen.

Voyders streckt de wal al zuydoost ten oosten heen tot Bottowa toe/ hebbende voor Bottowa 3 of 4 groote klippen byy een stuck vande wal/ sy van malkand'ren leggen.

Bottowa. Bottowa is een hooge hoeck lands/ omtrent een mijl lang/ alwaer een berg leyt/ op de welcke een klipje leyt/ en is kenbaer/ door dien men hier omtrent soo hoog land op de zeekant niet heeft/ en vertoont van verre als een Eyland. Alsmen uyt de west komende dit land eerst siet/ dan vertoont hem de grootste klip/ die dicht voor Bottowa leyt/ als een zeyl/ datmen eerst siet. 't Land bewesten is laeg. Voor Bottowa mag men't setten op 24 en 25 vadem goede steenggrond/ hebbende 't hooge land van Bottowa noordoost van hem/ en de klip een mijltje bewesten noord noordwest van hem/ daer leggen noch twee blinde klippen beoosten Bottowa omtrent een half mijl van de wal/ dewelcke men wel kan sien byanden/ alsmen daer niet verder dan een mijl af is/ als oock nogh twee andere noordwest van Bottowa omtrent anderhalf mijl van de wal/ daer't op brant. 't Land van Bottowa is't hoogste en kennelijckste dat men op de geheele Greyn-Kust vind/ en alsdaer eerst in zee gesien word.

Omtrent 3 mylen stijf oostwaert is de Rivier Seyna. dese Rivier is te kennen aen eenen steylen swarten hoeck/ daer't water tegen aen slaet/ doch hy is suyder en schoon: daer zijn geen klippen/ daer staet ook eenen hogen boom/ aen de oostzijde van de Rivier op de voornoemde swarten hoeck/ dewelcke men verde kan sien. Men set het alhier gemeenlijck op 18 a 20 vadem/ den hoogen boom noordnoordwest van u/ maer met een Jacht ofte Chaloup loopt men wel heel binnen den hoeck/ ende settent soo droog als men wil/ op 8 a 9 vadem mope zandgrond die wat doorslaet. Men magh den hoeck wel zuyd zuydoost van hem brengen/ ende dan isimen dicht aen't land. De Rivier Seyna is een mope Rivier/ ende is diep in't gadt ofte op den dorpel 10 a 12 voet/ ende binnen 8 vadem goede zandgrond. Ende of 't gebeurde datmen op den dorpel aende grond raechte/ soo en mach't geen quaet/ want de zee aldaer geen verheffinge maeckt/ door dien den hoeck heel uytstreckt. Men komt van de west achter den hoeck/ ende dan doet hem de Rivier eerst open/ als men daer dichte by is; want men kanse van buyten niet sien. Alhier is goet ende gemackelijck water halen: maer men moet de Swarten haer dasges ofte schenckagie niet vergeten/ 't zy een stuckjen Yser ofte een bosch Coraelen.

Alhier maeckt een ooste Maen hoog water. Hier valt ook veel Mallegette ofte Gzeim en zomtijts Tanden.

Van Rio Seyna tot Croe of Sester de Crou is omtrent 3 mijlen stijf/ en omtrent hallever wegen is een dorp genaemt Saberabo, daer oock Swarten met Canoon af komen om te handelen/ ende aleermen voor Croe komt/ soo heeftmen twee klippen/ den eenen byy wat grooter dan den anderen/ doch men mag daer dichte by heen zeylen/ want sy zijn schoon.

De westhoek van de Rivier streckt ook met een Riff t'Zeewaert. Beoosten dit Riff is Croe, men set gemeenlijck op 15 a 16 vadem zandgrond/ dan leggen de klippen van u noordwest/ ende het dorp van Croe noordoost ten oosten/ ende de hoeck van Wappo oost zuydoost. Het is beter op 12 vadem te leggen dan op 20 vadem: want van de 20 tot 30 vadem ist ruyle klippige grond/ende van 12 tot 16 is schoone zandgrond.

Croe is wel de principaelste plaets vande Greyn-Kust, ende is wel te kennen aen't binnen land/ 't welck men met dysich weer niet sien en kan/ soo dat men't met klaer weer moet bekennen: Maer de Canoon van Croe komen verde in Zee aen u boord/ wanneerse scheepen zien/ alhier is oock goet water haelen/ met weynig ofte geen prieckel/ achter een Riff van steen/ het welck de Negers u wel met potten sullen aen u boord brengen/ wanneer gy haer de handen wat salft. Hier valt wel de meeste Mallegette van de geheele Greyn-Kust, maer weynig ofte geen Tanden.

Croe is seer kennelijck aen een deel hooge kaele boomen/ vertoonende als een deel Scheepen die op geleyd zijn/ daer men de kale masten van siet/ en neffens desse boomen in't land is een heuveltje of berghje of tobee/ dewelckenen/ alsmen by't land komt/ niet sien kan. Als jemand de hoogste klip boven water/ noordoost/ en't dorp dat men op een hoogte siet leggen/ noordoost en noordoost ten oosten van hem heeft/ hebbende ook een boom/ gelijck een Kieper-sol/ wat boogachtig/ noordoost ten noorden en noord noordoost van hem/ soo leyt hy niet verre van de wal/ op 17 en 15 vadem goede zandgrond. Achter dese klippen is een groote inbocht/ daermen met kleyn vaertuyg wel rede kan maecken/ om water te halen.

Van Sester de Croe, streckt de kust met dubbeld land en byy laeg voor-land/ daer hooge boomen op staen oost zuyd oost een mijl tot het dorp Croe, daermen voor setten magh op 25 en 26 vadem goede steck grond een mijl van de wal/ of omtrent dzie vierendeel mijl van land op 25 en 24 vadem goede steenggrond/ hebbende de rivier noord en noord ten oosten van u/en de twee hooge kaele boomen daer een weynig beoosten staende (en die wel mikken gelijcke/ om dat'er boven aen maer 2 tacken sonder bladeren zijn) noord oost ten noorden van u. Dese plaets is kennelijck aen 't dubbelde land/ om datmen daer bewesten sulck laeg voorland niet heeft/ en men siet'er noch dzie kaele boomen/ die geheel hoog zijn/ niet verre van malkanderen staen/ waer van twee in een laegte by de strand staen/ maer de derde staet een weynigh in't land. Hier by leggen ook Zuibare en Boado.

Van Croe tot Wappo streckt de kust als vooren 2 mijlen: en eermen daer aen toe komt/ soo sietmen twee klippen gelijck met't water een stuck van de wal leggen/ daer't heerlijck op brand. Voor Wappo komende/ daer leyd de grootste klip op de gehele Greyn-Kust, wel een Eyland gelijckende maer niet seer hoogh/ boven water en vlack/ neffens welcke noch een menigte van kleyne klipjes soo onder als boven water leggen. Hier is op de kust een redelijck groot bosch/ daer aen weder zijden Palmijt-boome staen/ daermen onder de kuypen voorsiet/ gelijckende wel na Kuypers/ en daer aen heeftmen een laegte/ daer dese plaets kennelijck aen is. Wilt gy voor Wappo setten/ soo brenght de groote klip noordoost en noordoost ten oosten van u en't voorst. bosch noord oost ten oosten en noord noord oost/ en sett'et op 20 en 21 vadem goede steenggrond/ hebbende de groote klip noord noord oost van hem/ dogh daer loopt dan wel een klipje onder. Om water te halen/ soo laetmen alle de klippen ten westen aen backboord leggen/ behalven 2 of 3 aen stuerboord houdende/ daer staet een boom met een ronde krupn op de wal/ daer roeptmen reght op toe. Dight aen de wal koomende/ soo laet men aen backboort een hooge ronde klip/ die wit van Vogelmisch is/ en aen steurboord nogh een klip/ die met't oost-eynd aen de strand dast is. Daer roeptmen bewesten om tusschen de voornoemde klip en't vaste land in/ daer een inbogtje is/ soo datmen daer nier verre van't dorp geheel uyt de slagh van de Zee leydt.

Wappo.

Tusschen Croe en Wappo legt Rio Escravos, is dan weynigh belangh/ als dat het een ruyle kust is.

Van Wappo tot Badoe streckt de wal oost zuydoost

oost omtrent 5 mijlen / hebbende twee dorpjes tusschen beyden / waer van Nisso anders Jesso genaemt
Badoe. naest na Wappo en Droë na Badoe toe lept / leggende dese dorpjes ontrent een mijl van malkanderen.

Nedens Nisso lept Cabo Clement / een hoeck die weynigh Tee waert streckt / en is dicht met boomen beset / al in malkanderen gevlochten / van de Caep streckt een Riff ofte langs de Cust ontrent een een vierde van een mijl 't Tee wart / ende een boogschoot lang. Badoe is kennelijck aen eenige kaele boomen niet verre van de strand staende / daer lept oock een blinde klip / voor wel een mijl van de wal af / daer de Tee somtijts seer op hand. Voor Badoe maghmen setten op 22 en 23 vadem goede streckgrond / hebbende de kaele boomen aen de strand noord oost ten noorden en de blinde klip / daer 't op hand / oost en oost ten noorden van hem: Ooch heeft men daer zandgrond / en een weynigh nader komende op 20 vadem / daer heeft men al klippen / somtijdts oock op 20 / 15 en 14 vadem vol klippen. Men lept hier op 't best op 25 vadem streckgrond / hebbende de klip op strand noordoost en de blinde klip noord en noordt ten westen van hem. Men lept dan wel soo verre van de klip af / en reght tegen 't dorpoor omtrent een groote mijl van de wal.

Gzand Sester. Van Badoe tot Grand Sester strecht de wal als vooren ontrent 2 mijlen / en ten halven staet een boom / wiens tacken hem boven in tween van malkand'ren spreyden / soo dat sy van verre niet qualijcken gelyck na de wieken van een molen. Grand Sester is kennelijk / om dat'er een weynig bewesten de 4 of 5 klippen / die daer voor leggen / en niet groot zijn / een of 2 bomen staen met 2 tacken / gelijkende na Molen-wieken / waer van de westelijkste een hoogen dorren boom is sonder bladeren / en d'ander / die oostelijker staet / is so hoogh niet / maer jongh en groen. En daer staet noch een kalen boom / die geheel scheef staet sonder tacken. Daer een half mijl bevosten staen 4 of 5 boomen verre boven d'andere boomen / die de tacken van ond'ren af spruyten / en boven dicht met bladeren zijn. Een mijlken oostelijcker leydt dicht op de Tee-kant een bergjen / daer een kleyn roodachtig plekje aen is / en daer een dorp op leyd. Om voor Grand Sester te setten / loopt men een weynigh bevosten de voorst. klippen / die daer voor leggen / waer van een redelijcke hoogh is / met een ronde witte pleck / houdende de selve noordoost ten noorden van hem om te ancheren op 27 en 28 vadem goede streckgrond. Of men set het recht bezuyden de klippen op 17 en 16 vadem. Hier is 't wel aen land te komen / als de Tee slecht is / maer als de Tee een weynighje hier aen schiet / soo heeft men 't te quaed / om dat'er geen verschut is anders als van dese kleyne klipjes / daer de Tee met hoog water over heenen stort. Als ghy met een boot na landt vaert / soo roept ghy recht op de hooge steyle klip aen / die beneden het voorst. bergh-jen in Tee leyd / zijnde aen de noordwest-zijde steyl gelijck een muur / doch niet seer groot / maer hoogh boven water: of latende die aen stuurboort / soo ontmoeten u eenige klippen aen backboort / daer ghy dicht om heenen roepen moet / en daer sullen u twee kleyne klipjes ontmoeten / dan moet ghy tusschen deselve en de strand inroeyen / en laten de dregh dicht aen die klipjes vallen / alsoo dat ghy pas voy van de klippen leght / die aen de strand vast zijn. Als men bezuyden de klippen op 17 en 16 vadem leyd / soo siet men 't Fransbrood, anders 't Kocksbrood genaemt / zijnde een redelijcke hooge rondachtige klip / recht zuydoost op / een mop stuck van de wal af leggen.

Sestra Pequ. Van Grand Sester toe Sester Pequina is de koers als vooren omtrent een mijl / en Sestra Pequina is kennelijck aen 't voorst. Frans-brood dat daar voor leyd. Als men daar setten wil / soo moetmen loopen op 27 en 28 vadem / tot dat 't Frans-brood noordt noordwest en de voorst. boomen noord ten westen en noord noordwest van ons zijn / daer maghmen 't op die diepte dan setten. Men heeft dan goede streckgrond een mijl van de wal af. En soo ghy nader op 24 of 25 vadem komt / soo hebt ghy vuyle scherpe grond. Men heeft daer nogh een klip of berghje / dat in 't water komt / en is boven geheel groen bewassen / dat hebt gy dan noordoost ten noorden van u.

Van Sester Pequina tot Gojau is de koers oost zuydoost ontrent 5 mijlen. Men magh by de wal langhs loopen op 20 vadem zandgrond / maer men magh niet verder by de wal langs loopen als tot Gojau toe / om dat'et daer beneden na C. das Palmas toe een vuyle
Gojau. grond is. Gojau is seer kennelijck / om dat'er een gootelingh-schoot binnen 's lands een hoogh langhaghtigh rond berghje lept / dat boven op wit van voogel-misch is / daer bezuyden staen twee hooge boomen / waer van d'een met 3 of 4 tacken is die van malkand'ren afhangen. Daer staen nogh twee and're boomen by / die soo hoogh als dese niet zijn / en daer leggen ook eenige hooghten in Tee. Men set et daer op 16 vadem goede zandgrond / hebbende 't voorst. berghje noordoost ten oosten van hem / ook wel noordoost ten noorden op 16 vadem goede zandgrond / sijnde dan noch welanderhalf mijl bupten de wal. Als men 't set op 14 of 13 vadem zand-grond hebbende 't bergje oost noord oost van u / dan verthoont 't landt om de west met rupge en ongelijke bosschen / en om de zuyd sietmen dan 't rif van C. das Palmas, hier is een rivierken om water te halen / daer men met een boot met voorvloed en ten minsten met half getp in en uptloopen moet / om dat er voogh is / daer een harde stroom gaet / soo dat 't water daer wel 4 of 5 voeten op en neder valt. In t inloopen laetmen alle klippen / die men bupten af siet / aen stuerboord leggen / en dan sietmen de rivier open / en dan looptmen na de west zandstrand toe en voort de rivier in. Men moet soo dicht by de klip aen stuerboord op de hoeck van de rivier in loopen / dat men de riemen niet gebruycken kan / en dat om 't diepste water / want de Tee-strand is black, houdende alsoo die selve aen stuerboord / tot datmen de zand-punt voorby is, en datmen een of twee klippen essen af leggende op zijde heeft. Voorts binnen zijnde / soo is de rivier vol klippen en zand plaetsen, dewelke men mijden kan / soo die boven water leggen / als mede onder water leggen daer de stroom op welt dat men't sien kan / dogh alsmen by de zuydwal langhs in roept / soo kan men daer wel deur komen tot dat men aen de selve sijde eenige hupsen siet.

Van Gojau tot C. das Palmas strecht de kust zuydoost ten zuyden / doch men moet van Gojau wel zuydoost of zuyd ten oosten / en met een slappe koelte wel zuyd zeylen tot op 20 vadem vuyle grond / om
C. das Palmas. booven 't rif van C. das Palmas te loopen / en dan wat oostelijcker tot datmen 't rif op zijd heeft. Want van C. das Palmas strecht dat rif ontrent een mijltjen in zee / en op de hoeck van de kaep staet een rond boschje / dat van verre wel een heuveltje gelijckt / maer de kaep wat na koomende / soo siet men dat 't boomen zijn. Achter dese boomen is noch een langhwerpigh bergje / dat niet seer hoog is / maer een weynig hooger als 't ander boschje. Aen de westzijde van de kaep lept Grojana anders Grouwly Setre genaemt ontrent twee en een half mijl bevosten 't rif. Als ghy 't rif gepasseert zijt / dan krijght ghy dieper water en schoone grond. Dan meught ghy 't wel wederom na de wal toe setten oost zuydoost en oost aen tot op 23 en 21 vadem goede grond tot voor Grojana, dat te kennen is aen een berghje / dat aan de Tee lept / en daar 7 of 8 boomen op staan / die wel na Daadel-boomen gelijcken / daar bupten / daar de Tee aanloopt / staan klippen met 3 of 4 roode plecken en de westelijkste hoek van dit bergjen is wyp steyl / en gelijckt wel na een hoek van een rivier. Een weynigh daar bestyle

westen leyt een klip / daer de Zee op bzand / een mop stuck van de wal af / en daer beoosten leyt aen de strand ook een klip / waer aen Grojana kennelijsch is. Die daer setten wil / die houdt de voozsz. steyle hoek n. ten oosten en de 7 of 8 boomen op 't berghje staende noozd ten oosten en noozd noozd oost van hem / en sett'et een kleyn miltje van de wal op 20 en 21 vadem goede steenground. De kust is hier al eenparigh land / als hier en daer een boschje. Beoosten verthoont t' land een weynig laager met een laege hoeck. C. das Palmas schijnt / alsmen twee mijlen daer af is / wel een grooven hoeck te zijn / die met boomen gedeckt is.

Van Grojana tot C. de Palma, is de koers zupt oost ten oosten ende zupd oost omtrent dzie mijlen / maer die boven 't rif van de Caep zeylen wil / moet lager als zupt oost ten zupden ende zupt zupt oost zeylen / want de stroom hart tusschen het rif ende t' baste landt dooz valt / men mach het rif af looden op 15 a 16 vadem / moet niet nader want het valt aldaar heel oneffen / soo datmen zomtijts den eenen wozp / wel vier a vijf vaem meer zal hebben / als den anderen / als men op dese bzooghten is / machmen niet oostelijcker als zupt oost zeylen tot dat het begint te diepen / tot op dertich a veertich vadem / want het diept dan teffens af / soo datmen stracx sestich a hondert vaem geen gront meer heeft / dan machmen wel oost aengaen / maer niet Noozdelijcker / dooz datmen 't rif wel dzie mijlen gist gepasseert te zyn / want Beoosten de hoeck vande Caep / leyt noch een steenen rif / ende is veel quader dan het ander / ende leyt wel een kleyne mijl vande wal / het rif vande Caep / daer van leggen Clippen / boven en zommige onder water / en bzant heel hart als de zee wat grof aen schiet / zoo datmen 't qualijck looden kan.

Als men binnen 't baste landt en de 't voornoemde rif dooz zeylt zoo moet men buyten het tweede rif om / want aldaer is geen passagie tusschen dooz daerom zyt gewaerschout.

Als men het oostelycke rif is gepasseert zoo komt men aen het dozp / Oostende en wat oostelycker leyt het dozp dat de Negers Singi Robes noemen.

Omtrent ses mijlen oost noozt oost van het oostelycerste rif is een Rivierke genaemt Cavalia, het is een mope Rivier / dat het Tye heel sterck uyt valt / en verde in Zee / als men uyt den westen comt soo sietmen niet datter een Rivier is / dooz datmen daer Noozt west van is / dan soo Zietmen daer in / ende schynt een wyde Rivier te wesen / dese Rivier loopt tusschen twee steyle hoecken in / ende daer Beoosten leyt een groote Clip / ende dan sietmen een blacken hoeck dooz uyt omtrent vier mijlen oostwaert / daer staet eenen grooten hoogen schraelen boom op die men verde sien kan / want die staet verre buyten Landt alleen.

Growa. Seven mijlen beoosten C. das Palmas leyt Growa, dat wel te kennen is aen 4 of 6 klippen / die daer dooz leggen / daer van twee of dzie onder water zijn / daer de Zee op bzand / en d'andere boven water. Hier maghmen 't op 17 of 18 vadem setten.

Tabbo. Van Growa tot Tabbo (van d'onse Doo Doo genaemt) streckt de wal oost noozdoost wel soo noozdelijck 4 mijlen / hebbende tusschen beyden al eenpaerigh land / maer ontrent een mijl bewesten Tabbo begintmen dubbeld land te krijgen / en men siet ook / als men aen komt zeylen (want men kan omtrent twee of dzie gootelingh-schooten buyten de wal langhs de kust loopen op 20 en 21 vadem goede steenground) twee bergen op de strand by malkander leggen / dat steyle hoecken schijnen te zijn / waer van d'oostelijckste de grootste is. En 't land is hier redelijck hoogh / na dat 't land hier ontrent is. Dese bergen voozby zijnde / soo siet men een laege hoeck / die geheel black in Zee loopt / en daer de zee op bzand / hebbende op 't upterste dzoogte een boom staen. Aen dese blacke hoeck leggen 2 of 3 klippen een weynigh van de wal af / daer Tabbo neffens leydt / waer aen't kennelijck is. Op de strand booven op 't groen leyt ook een baste klip. Dit dozp leyt aghter geboomte voor in 't bosch. Die dooz Tabbo setten wil / die loopt op 21 en 22 vadem goede steenground / houdende de klip op de strand noozd noozdwest en de blacke hoeck noozdoost en noozdoost ten noozden van hem / en laet daer 't ancker vallen / maer op 25 vadem heeft men dieper en goede grond / soo dat men daer soo na loopen mag / alsmen 't geraden vind.

Van Tabbo stijf 2 mijlen noozdoost ten oosten wel soo oostelijck / leyt een vyp reedelijcke hooge klip / die booven graeuwaghtigh is. Hier magh men langhs de wal omtrent een mijl buyten de kust op 20 / 18 en 16 vadem loopen. Alsmen neffens dese klip is / soo sietmen een mijl oostelijcker een rupge klippige hoek / die een weynig hooger als 't and're land is / achter dewelcke dat Tabbo in een vype inboght leyt / sijnde de kours van de voozsz. klip tot Thaho noozd oost ten noozden en noozd noozd oost. Thaho. Ontrent een en een half mijl beoosten Thaho leyt noch een klip / waer aen dese plaets kennelijck is. Men set hier beneden of recht voor 't dozp op 13 en 14 vadem goede klep-ground / leggende dan ontrent een mijl van de wal / en hebbende de voozsz. rupge hoeck noozdwest wel soo westelijck van hem.

Van Thaho tot Barby, is de kours oost ten noozden en oost noozd oost omtrent 5 mijlen. Maer een mijl beoosten Thaho leyt't dozp Buteroe, en is kennelijck aen 4 of 5 hooge bergen. Alsmen uyt de west komt siet men den hoeck daer Berby aghter leyd in een boght / en langhs de wal loopende / soo siet men om desen hoeck eerst een bergh / daer hem aen wederzijden een enckelde hooge boom verthoont: en dan verthoont de zuyde bergh hier en daer met kaele plecken / en kloofaghtigh met eenigh kleyn geboomte beset. Dan sietmen d'and're bergen ook buyten de hoeck (want hier krijghtmen heuvelaghtigh land) en de twee boomen sietmen een mop stuck beoosten de voornoende bergen / diemen eerst siet. Op de hoeck aen strand leggen dzie of vier klipjes / en beoosten dese bergen is 't voozland geheel laegh. Ook staet aen d'oostkant van dese bap een enkelde boom op een hoogen bergh. Die daer setten wil / die houdt de voozsz hoek noozdwest en de westelijckste van de voornoende twee boomen noozd wel soo oostelijck van hem / om te anckeren ontrent een mijl van de wal / op 13 / 14 en 15 vadem goede steenground. Maer hy moet toesien niet beoosten 't laege voozland te komen / om dat'er de grond niet seer schoon is / 't dozp leyt beoosten de bergen. Butoroe. Berby.

Van Berby tot Druwijn is de cours oost noozd oost 3 mijlen / sijnde de kust reedelijck eenpaerigh hoogh land / en ontrent 2 mijlen bewesten Druwijn leggen twee witte klippen niet verre van malkand'ren op de strand / daer een dozpjen by leyt. Hier kan men de hooge boomen van Druwijn sien / want daer sijn 3 of 4 / die geheel booven op een bergh staen / en twee of dzie boomen / die geheel dor sonder blaederen zijn / en ook een sonder tacken / die van verre wel een vlagge-stock gelijckt. Bewesten dese bergh leyt noch een bergh / die rupger is / en daer een hooge boom op / daer dese plaets aen te kennen is. Die voor Druwijn setten wil / die loopt / tot dat hy de hooge boom / die alleen op den bergh staet / noozdwest ten noozden van hem heeft / en d'eerste boom daer beoosten staende / die geheel groot is / en sijn tacken wijd uyt spzept / en die men dzie of vier mijlen verre sien kan / noozd noozdwest van hem / en de voozsz. dozre-boomen noozd wel soo oostelijck van hem / en sett'et daer een groote mijl van de wal op 13 of 14 vadem steenground. Alsmen die groote boom met twee Palmijtboomen / die daer beoosten Druwijn.

in

in een valeye staen/ reght over een hout/ dan is dien boom noozd noozdoost af/ en men sett'et daer op 13 en 14 vadem steenigrond.

Alsmen boven de klip is die Beoosten de Rivier Thaho lecht/ daer voorgaende van gesyzoocken is/ het is tusschen beyden hoogh landt/ ende boven op is effen en slecht/ sonder heuvelen/ maer de Cust aen de Tee kant/ is met inbochten en diversche hoecken/ als-men daer by laner zeylt/ men passeert dese Cust/ op 15 a 16 vadem/ want een kleyne mijle vande wal ist diep 30 a veertich vaem/ al weeche sachte grond/ alhier leggen weynich ofte geen Clippen af maer wel dicht onder landt/ daer leggen wel eenige klippen/ onder en boven water/ maer is al tegen strand aen/ daer men geen schade van wachten en kan.

Daer leggen ook eenige klippen by het dorp van Druwijn, maer al dicht aen landt.

R. S. Andries. Van Druwijn tot Rio St. Andries is 5 mijl/ de westhoeck van Rio S. Andries is een geheel hoogen steylen hoeck/ met een blacke laege strand/ en buyten de rivier is 't geheel vlak/ soo dat men wel twee mijlen buyten de wal maer 10 of 12 vadem heeft. Hier maghmen soo na de westhoeck leggen als men wil/ tot op 3 vadem. Neffens de westhoeck setmen 't op 7 en 8 vadem. Achter dese hoeck is in de goede tijd wel water en hout te krygen/ maer in de quade tijd is 't hier niet wel aen te doen om de branding, want een weynigh dese bay in/ leyt een klippigen heuvel/ daer de rivier by in loopt/ hebbende in t gadt met 't hoogste water 10 en 11 voeten/ en binnen de rivier is 't geheel hoogh/ daer de rivier hem in twee spruyten verdeelt/ waer van d'eene noozdwest en westen en d'ander noozdoost op loopt/ doch kennen om de hoogte niet bevaren worden. Neffens R. S. Andries leyt 't land in ten groote boght of inwijck/ soo dat de oostwal wel zuydoost streckt na de Roode Kleeven toe/ daer eenige boomen tusschen staen/ en eermen aen de Roode Kleeven komt/ heeftmen de valeye met eenige hooge boomen/ daer 't dorp Thabafra leyt/ tusschen 't vierde en vijfde klif/ nogh een weynigh oostelijcker leydt 't dorp Domera. Alhier eyndight de Tantkust beginnende van C. das Palmas af tot hier toe. Hier onder de Roode Kleeven mag men 't wel setten op 8 of 7 vadem.

Cabo la Hou. Omtrent 5 mijlen van R. S. Andreis is in de Roode Kleeven een rivierken/ en van daer 16 mijlen leyt Cabo la Hou, zijnde 't land tusschen beyde reedelijck hoogh land met veel geboomte/ een mijl of anderhalf daer bewesten leyt 't dorp Coetroe neffens een kaele plek of kloof/ daer geen boomen staen. Neffens Cabo la Hou heeftmen dubbelde bosschagien/ en 't land is hier qualijck te kennen/ om dat 't soo eenpaerig is/ dog de kloof van Coetroe is wel te kennen/ als men die siet/ hier is ook een kleyne berghje. C. la Hou is de voornaemste plaets van de geheele Qua-qua-kust, en men magh de wal hier soo na setten/ als men begeert/ op 8/9/10/11/12/en 14/ vadem steenigrond: maer bewesten dese Kaep heeftmen geen steenigrond/ maer al zand/ daermen 't by nacht op sonde kennen aendoen.

Van C. la Hou oostwaert anderhalf mijl heeftmen al dubbeld land tot Corby la Hou, maer van C. la Hou tot Jeaque la Hou streckt de kust oost 5 mijlen/ van daer tot Jaque Jaque 5 mijlen/ en van daer voort oostwaert 6 mijlen is de Kuyl sonder grond alsoo genaemt om dat er geen grond te bewerpen is/ niet alleen in Tee/ maer tot een musquet-schoot aen de wal is 50 vadem diepte/ daerom die hier ontrent komt/ en de steylte kryght/ magh by tijds wel setten/ om niet van de Tee aen de wal gesmeeten te worden.

De kuyl sonder grond.

Rio de Sueiro de Costa. Van de Kuyl sonder grond strecht de kust ontrent dzie mijlen oost ten zuyden tot Rio de Sueiro de Costa een kleyn rivierken/ dat noozdoost in loopt/ en datmen uyt de west koomende bequaem open in sien kan/ hebbende op de west-hoeck een klip op de strand/ die d'eerste klip is op de geheele Qua-qua-kust, en op d'oost-hoeck van dese rivier staet een vierkant bosch/ daer men dit land wel aen kennen kan. Van dese rivier streckt de kust oost zuydoost 10 of 11 mijlen tot C. S. Apolonia, sijnde 't land eerst tot half weegen een paerigh laegh land/ en van daer voort begint men dubbeld land te krygen met Bosschagien. Want een weynigh bewesten Iseny, anders Assine genaemt/ staen twee of drie groote boomen/ en dan komt er een hoogh dicht bosch/ en dat voorby zijnde heeft men enckelde Palmyt-boomen/ staende geweldigh hackelich d'een hoogh en d'ander laegh. Neffens dese boomen leyt 't dorp Iseny ontrent 28 mijlen van C. la Hou, daer men neffens 't bosch setten magh op 15/14 en 13 vadem goede steenigrond. Effen beoosten Iseny staet mede een groote boom en daer beoosten wederom een hoog bosch en dan wederom laeg land tot Abenye toe/ dat ontrent twee mijlen beoosten Iseny leydt. Tusschen beyde dese plaetsen setmen 't gemeenlijck op 13 en 14 vadem. Effen bewesten Abenye heeft men een hoogh vierkant bosch dight op de Teekant. Nogh wat oostelijcker leyt 't dorp Tebbo en omtrent noch drie mijlen komt Cabo S. Apolonia.

Iseny. Abenye

Dit roode lant is omtrent vier mijlen lanck/ ende t'eynden desen rooden Cleven/ lecht een rooden Holm ofte eenen hoogen heuvel/ daer een weynich Beoosten lecht een Rievierken/ genaemt R. Frisco, aldaer kan men (alst noot doet) water bekomen.

De voornoemde Revier Frisco, wort van sommige genaemt Cotelahoe van dese rivier langs de kust oostwaert zijn verscheyde dorpen/ ende over al laegh slecht landt/ vol geboomte met seer schoone sant strange daermen soo naer loopt als-men wil/ men passeert hier gemeenlijck op 5 a 6 vadem/ daer en is gantsch geen kennisse van te hebben.

Tusschen Coetelahoe, ende Cabo la Hoe, heeftmen als-men vande west komt een kloove tusschen de geboomte/ daermen het binnen landt door heen kan sien/ wanneer de kloove noozt oost van u is/ dan begint die eerst te openen/ ende als-men daer dwars van is/ dan is die op zijn wijste/ ende als men daer noozt-west van is/ dan isse weder geheel toe/ van daer wort het landt wat hooger dan boomen/ daer staen ook eenige boomen die lanck en schrael zijn dan kompt men by een rivierken dat veel water uyt geest/ ende dan krijchtmen de Canoon van Coetroe ende Cabo la Hoe aen boozt/ want dese plaetsen leggen dicht by malkander voor aen het strand/ ende het dorp Cabo la Hoe/ leyt op een geheele kaele plaet daer niet dan een deel lange palmyt boomen staen/ die lanck recht en schracl zijn.

Van Abenye tot Cabo de Plume is de Coers/ oost zuyt oost omtrent vier mijlen.

Omtrent twee mijlen bewesten Cabo de Plume, lecht een dorp genaemt Botto la Hoe, daer komt ook Gout van daen/ de swarten komen hier als op de andere plaetsen/ vande kust aen boozt met Canoon/ ende daer geen Canoon zijn daer komen zy met vlotten aen boozt.

Cabo de Plumen is een groven hoeck/ het schijnt op 't waeter ofter een bruck in is/ daer lecht ook een steen rif af/ de welcke in Tee leggen/ als men zuyden en noozden met dese Caep is/ soo kompt het lant niet nader/ als veerthien vadem/ de gront is steen/ men macht aldaer niet zetten.

Omtrent twee mijlen beoosten Cabo Plumen, lecht een rivier genaempt Rio Cobra, alwaer 't landt hooger schijnt dan op d'andere plaetsen van wegen eenig geboomte dat op 't lant staet.

C. S. Apolonia. Cabo S. Apolonia is seer hoogh land/ en verthoont/ als men uyt de west komt aen 2 of 3 bergen/ die men

wel te Abiany sien kan/ maer men magh die hoeck zuyd en noozd niet naeder koomen als op 15 vadem/ om dat men anders vuyle grond van reeden en klippen kryght. Van dese kaep oostwaert streeckt 't land vyf wat in een beght of inham/ na Atzijn, alwaer de kust geheel vlack is/ en daer men op acht vadem streckgrond by langs loopen magh/ maer niet nader/ al ist/ dat men dooz de laeghte van 't land daer verre af schijnt te wesen/ want dese geheele kust van de kaep tot Atsijn is een zand-strand en laegh land langhs de boozd van 't water/ en de stroom valt daer dwars na de wal. Een stuck beoosten de kaep/ daer verthoont 't land wat hooger om 't groene geboomte/ dat'er op staet/ alwaer beoosten dit geboomte Rio Mancu in loopt/ hebbende dooz in de mond twee eylandekens van rotsen of steen/ waer van 't westelyckste Galè van verre/ als men 't eerst sict/ verthoont als een Galeye sonder riemen/ maer op 't oostelyckste staen twee kaele boomen/ die van verre wel dos schijnen te zijn. Hecht zuyd van dese eylandekens streckt een dzoogh steyl steenen rif 't zee/ daer men 7 vadem water by heeft/ dat men niet naeder dan op twaelf vaedem koomen magh.

Om dooz Atzijn ten ancker te loopen/ moet men 't Kasteel/ dat op een heuvel staet/ (ten eynde van den rooden bergh/ die aen de west-kant van 't dozp op de zee-kant leydt) en alwaer men by 't Kasteel gewaer wozt een grooten boom sijn tacken booven geheel bzeet uyt wassende/ dewelcke in 't midden van 't dozp staet/ moet men 't Castreel/ segh ik/ noozdoost van ons houden/ en setten 't op 9 en 10 vadem goede streckgrond. Als men reght neffens 't Kasteel komt/ kan men't niet sien/ van weegen de groote klip S. Anthonio die daer dight dooz leydt. Daer leggen dooz Atzijn verscheyden klippen in Zee langs de wal.

Van Atzijn streckt de kust ontrent zuyd zuydoost vijf mijlen tot Cabo tres Puntas, en te landewaert hoe verder om d'oost hoe hooger tot de Caep toe/ die 't hooghst is/ en 't land op de kaep is booven plat daer eenige dighte maer niet seer hooge boomen op staen/ en loopt scho2 by de strand neer/ als of hy afgehouwen was/ streckende met vyf hoecken in Zee. Soo rasch als men de eerste hoeck noozd af heeft/ (alsmen van Atzijn komt) moet men t'zee wijcken op 15 en 16 vadem slyckgrond om de middelste hoeck te schouwen/ want daer streckt een steenbanck af na de oost-hoeck toe. Of men dooz stilte/ getye of andersints soo verre niet konde 't Zee loopen om daer boven te geraecken/ en dat de stroom (die stijf om d'oost loopt) u daer op soude voeren/ soomagh men wel tusschen de kaep en de vooz3 dzooghte deur loopen/ want't is'er omtzent een mijl wijd: en men moet om 't byanden van de dzooghte niet schzoomen/ maer daer mids water deur loopen/ want't is'er niet min als 6 en 7 vadem steenige gronk in dit vaerwater/en de stroom schiet hier langhs de wal. Neffens de kaep magh men't setten op 24 vadem.

Negen of thien mijlen noozd oost ten oosten en noozd oost van Cabo tres Puntas, legt Ayoba, tusschen beyden leggen verscheyden andere plaetsjes/ als Castro, Botsilva, P.. Ponde, en Botterge.

Ayoba is de westpunt van Antem ofte Tacorary, die het vooz Antem dat effen bewesten het riff leyd wil setten/ moet beoosten het riff om loopen/ tot dat de upterste branding zuyden ofte zuyden ten westen van u is/ hebbende dan de steyle klip daer't dorpje op staet noozd oost ten noozden en't dorp Tacozary west noozd west van u en ancheren daer op 8 en 9 vadem/ men mach Ayoba en Botterye setten op 14 of 15 vadem/ maer het riff van Antem, dat van de oost af scheit machmen ten uptterssten upt de west komende/ niet naeder komen als op 14 en 15 vadem/ alst dach is/ siet men d'upttersste klippen wel byanden; de welcke omtrent auwer half mijl van wal af leggen/ de gront is daer niet schoon/ soo dat de touwen daer Jammerlyck schaloos raken/ als men daer maer vooz een ancker leyd/ daerom is 't beter te vertuynen om vast te leggen/ de kennisse die men heeft is aen een hogen boom die in't dozp op een hoogte staet/ men kan achter het riff steen bzeken/ want het isser soo slecht/ ofte men in een haven lach/ daer is ook water en bzandhout te bekomen.

Een mijl beoosten Tacorary leyt een dozp Saconda genaempt/ daer ook veel swarten met gout van daen komen/ om te handelen/ maer zy sijn niet te betrouwen/ vooz die daer in een Chaloup ofte Jacht handelt/ want zy daer de Portugesen toegedaen zyn/ Saconda leght heel in een bocht van daer berde halve mijl oost noozd oost leyd Rio S. Joan op wiens west hoeck een handel plaets leyd/ Sama genoemt/ leggende in een bocht/ daer men mede water en hout haelt/ hier mach men setten oost zuyd van't Fortje op 7 en 6 vadem en d'upttersste klip zuyd west en zuyd west ten zuyden van u/ men heeft dan ook een klip zuyden en zuyden ten oosten van hem/ welke klip een groot stuck van de wal leyd/ de welcke men met hol water siet byanden.

Van 't Getye.

Vooz Gojaa maeckt een noozd oost ten oosten/ en oost noozd ooste maen het hoogste water.

Streckingen en koersen.

Van C. S. Anna tot R. Serbera oost ten zuyden 7 mijlen
Van Serbera tot C. de Monte oost ten zuyden 18 mijlen
Van C. de Monte tot R. de S. Paulo 3. oost ten oosten 8 mijlen
Van C. Mezurade tot C. das Palmas zuyd oost ten oosten wat oostelyckcr 60 mijlen
Van C. Mezurade tot R. Junck oost zuyd oost 9 mijlen
Van R. Junck tot C. Formosa zuyd oost ten oosten 23 mijlen
Van C. Formosa. tot C. Clement zuyd oost ten oosten 17 mijlen
Van C. Clement tot C. das Palmas 3. oost ten oosten 11 mijlen
Van C. das Palmas tot Thaho oost ten noozden 16 mijlen
Van Thaho tot S. Andries ofte swarten hoeck oost 11 mijlen
Van S. Andries tot Cabo la hou oost 20 mijlen
Van Cabo la hou tot R. de Sueiro de Casta oost 24 mijlen
Van R. de Sueiro de Costa tot C. S. Apolonia ofte C. de Plume oost ten zuyden 15 mijlen
Van C. S. Apolonia tot C. tres Puntas oost ten zuyden 14 mijlen
Van C. tres Puntas tot Teene Pequene oost noozd oost 15 mijlen

Hooghten

C. de S. Anna legt op de hooghte van 7 graden 6 min
C. de Monte op 6 graden 25 min
C. Formosa op 5 graden 38 min
C. das Palmas op 4 graden 7 min
Swarten hoeck op 4 graden 13 min
Clabo la hou op 4 graden 10 min
C. S. Apolonia op 3 graden 58 min
C. tres Puntas op 3 graden 52 min

Hoe

Hoe dese Landen uytter Zee verthoonen.

De zuydhoeck.
Aldus verthoont C. de Monte oost zuydoost twee mijlen van u.

Aldus verthoont C. de Monte oost ten noorden ontrent twee mijlen van u.

Dese bergh leyt int Lant.

Caep de Monte o n o. 2 mijlen

Cabo de Monte.

Als C. de Monte zuydoost een mijl van u is / sijnde ontrent anderhalf mijl buyten 't land daer benoorden / soo verthoont C. de Monte met 't land daer benoorden aldus.

Als C. de Monte oost 2 of 3 mijlen van u is verthoont die aldus

Aldus verthoont C. de Monte oost ten zuyden ontrent 2 mijlen van u.

Caep Mezurado n. ten w. 3 mijlen verthoont aldus

beoosten leggen nog enige hooge bergen

Aldus verthoont Caep Tres Puntas alsmen daer by langhs zeylt omtrent 2 mijlen van Landt.

Kasteel van Atzijn.

Aldus verthoont en streckt de kust bewesten Tres Puntes van Atzijn tot Komendo alsmen oost ofte west voor by zylt. X

X Caep Tres Punctas Ante Komendo

Dit behoort aen het bovenstaende aen malkander geteckent met X

De

De Negende Verthooninge,

Begrijpende in 2. deelen

De Goudt - Kust in Guinea,

Van Rio de S. Joan tot Rio Volta.

VAn R. de S. Joan tot Akitaky ofte kleyn Comendo is de kuste oost noordt oost twee groote mijlen / tusschen beyden leggen verscheyden plaetsen / als 't Roode land, goe Disschers dorp / en de Swarte Nisse. ofte 't Swarte Riff, daer slaet de Zee heel sterck tegen aen de klippen leggen ontrent een Canon schoot van 't lant af meest onder waeter / en branden niet ten sy de Zee hart aenschiet soo dat men met slecht waeter wel bedrogen soude konnen werden.

Wanneer men desen hoeck gepasseert is / soo begint men de huysen op 't strand te sien van Comendo Takyta, maer als-men uytter Zee komt / ende dat men te waeter een hoogen ronden bergh verneemt / soo sijt versecckert als die noort van u is / dat ghy dwars van Comendo af sijt / daerom is desen bergh genaemt den bergh van Comendo desen bergh kan men sien van Atzijn ende sal u int gesicht blyven / tot Cabo de Cors toe / alst klaer weer is / die voor Comendo wil setten die komt niet nader als 6 vadem / het dorp noort west ofte dwars van u. wat beoosten het dorp / daer heeftmen schoone zant-grond maer nader is de gront steenich en scharp.

Van Taketa tot Pequeny, is de koers oost omtrent twee mijlen / alhier streckt een rif af doch niet verre 't Zee-waert / maer lecht meest al langs de wal / achter dit rif is wel te leggen / voor Jachten ofte Chaloupen / daer is vier à vijf vadem water.

Als yemant van Cabo tres Puntas afkoomende na del Mina gaet / en de naght hem over viel / die moet op de 15 en 16 vadem blijven / wel op sijn lood passende / en als hy bevind grof zand upt den rooden met 15 vadem diepte / hoorende dan de Zee gonsen / soo moet hy 't ancker vallen laten en daer blijven leggen tot den dagh toe / sijnde dan reght neffens dit geberghte / om niet voor de stercke stroom voor by del Mina gedreeven te worden. Effen beoosten dit ronde geberghte / leyt Kleyn Comendo een dorp / alwaer men 't setten magh op 6 en 5 vadem / hebbende de voorsz. bergh noordoost ten westen en den bergh van Groot Comendo noordoost ten noorden afseggen / dan siet men om de oost 't Kasteel van del Mina omtrent 3 mijlen verre.

Omtrent een mijltje bewesten del Mina leyt 't dorpje Terra Pequene, hier heeft men hoogh grof land / alwaer den ronden heuvel Monte de Futo op leyt / dan hier loopt een rif langhs de wal heenen tot dicht aen del Mina toe / doch niet verre 't Zee. Op dese kust nogh aen del Mina staen geen bosschagien der boomen / maer alleen korte ruyghte / waer mede 't land bedeckt is.

Del Mina. Bezuyden Monte de Futo loopt een scherpe punt / daer een wit heuvelken op staet gelyckende een eylandeken / dat 't Kasteel S. George del Mina is / alwaer men dat sierde reght na toe loopt tot op de acht vadem. De reede is 't Fort S. Jago omtrent anderhalf kabeltouw beoosten 't Kasteel / datmen uyt tusschen deur sien kan of datmen effen de kalck-oven beoosten de Franse Battery siet daer men 't dan set op 8 / 7 / 6 en 5 vadem goede streeck grond / hebbende 't Kasteel omtrent noorden ten westen van u.

Van del Mina tot Cabo de Cors, is de koers meest oost en de oost ten noorden / omtrent twee mijlen sommige zeggen vijf mijlen / den ruyter secht dese groote mijlen / in zijn Toorsse der Zeevaert Folio 161 / men kan dese klaep / van de oost wel sien / ende als-men vande west komt / soo schijnt het een heuvel te wesen / die dicht aen 't waeter staet al waer de Zee tegen aenslaet / ende als-men daer by begint te komen / soo ziet men de huyskens staen op 't hooge landt / achter een heuvel / maer wat varde af zijnde kan men desen heuvel niet zien / maer het lant leght dan met vier ronde bergen / daer het dan wel aen te kennen is / oock schijnt het dan al slecht lant te zijn tot Cormantijn toe.

Van Cabo de Cors, oost noort oost omtrent een kleyne mijl lecht Fordt Maure men set de scheepen voor Maure op de reede / het is alhaer gemackelijck leggen tusschen Maure ofte 't fort Nassouw.

Het fort Nassouw leght dicht op de strant op een hoogen bergh / men kan 't selve seer verre in Zee sien / by namen als-men vande oost komt maer van de west komende lecht het achter een hoeck / soo datmen soo wel niet zien en kan / of men moste verder 't Zeewaert wesen / het fort is met roode pannen gedeckt / soo dat het wel om te kennen is / als-men van Caep de Cors komt upter Zee / soo moet ghy voor 't Kasteel onder de wint smacken / ende schieten een schoot van vrient schap voor 't Kasteel men set het alhaer op 7 a 8 vadem / dwers van het fort / daer leyt dan achter upt / een swarten hoeck / daer 't water hart tegens aenslaet / ende is seer een halve mijle beoosten Maure, ende wort een Iseren hoeck genaemt.

Tusschen desen hoeck ende het fort is een heelen inwijck met een sandt strant doch daer leggen eenige aen het strant / het is langs de geheele kust / schoone grondt / daer de anckers sel houden / soo datmen die met de boots moet lichten / want als-men die met het schip lichten wil / soo lyden de Touwen ofte anckers pyjckel / om te breecken / men moet alhier goede boey reepen op de anckers steecken / want door de groote last diese moeten uytstaen / souden anders licht breecken

Van Maure streckt de kust noord noordoost 2 mijlen tot Cormantijn, sijnde 't land tusschen beyde redelijck hoogh / en op sommige plaetsen rood / en is op d'oever van de Zee geheel strepl sonder geboomte / dogh binnen 's landts leggen dzie seer uytnemende hooge bergen / waer aen dese plaets ten deele kenbaer is. Men mag 't hier reght voor Cormantijn setten neffens 't dorp / dat booven op 't land leyt en roodachtigh verthoont / op 7 vadem / hebbende 't fort van Cormantijn noordwest ten westen van u een weynich bewesten Cormantijn leyt Adia. Cormantijn.

Van Cormantijn tot den Kuypgen hoeck ofte Dayou / is de koers omtrent oost ten noorden / vier mijlen en men handelt hier somtyts maer 't is weynich te bedyden / daer staen een partye boomen op 't hooge landt / daer om wert dit by de nederlanders / den Kuypgen hoeck genaemt / maer de Swarten noement Dayou. Dayou

Van den Kuypgen hoeck tot de Duyvels bergh dat een grooten hoogen berg is / leggende dicht op de Zee kant is de koers noord en noord ten oost ten oosten omtrent dzie mijlen beoosten desen bergh / leyt een Rivierken / doch wat dzoogh achtich daer leyt oock

een

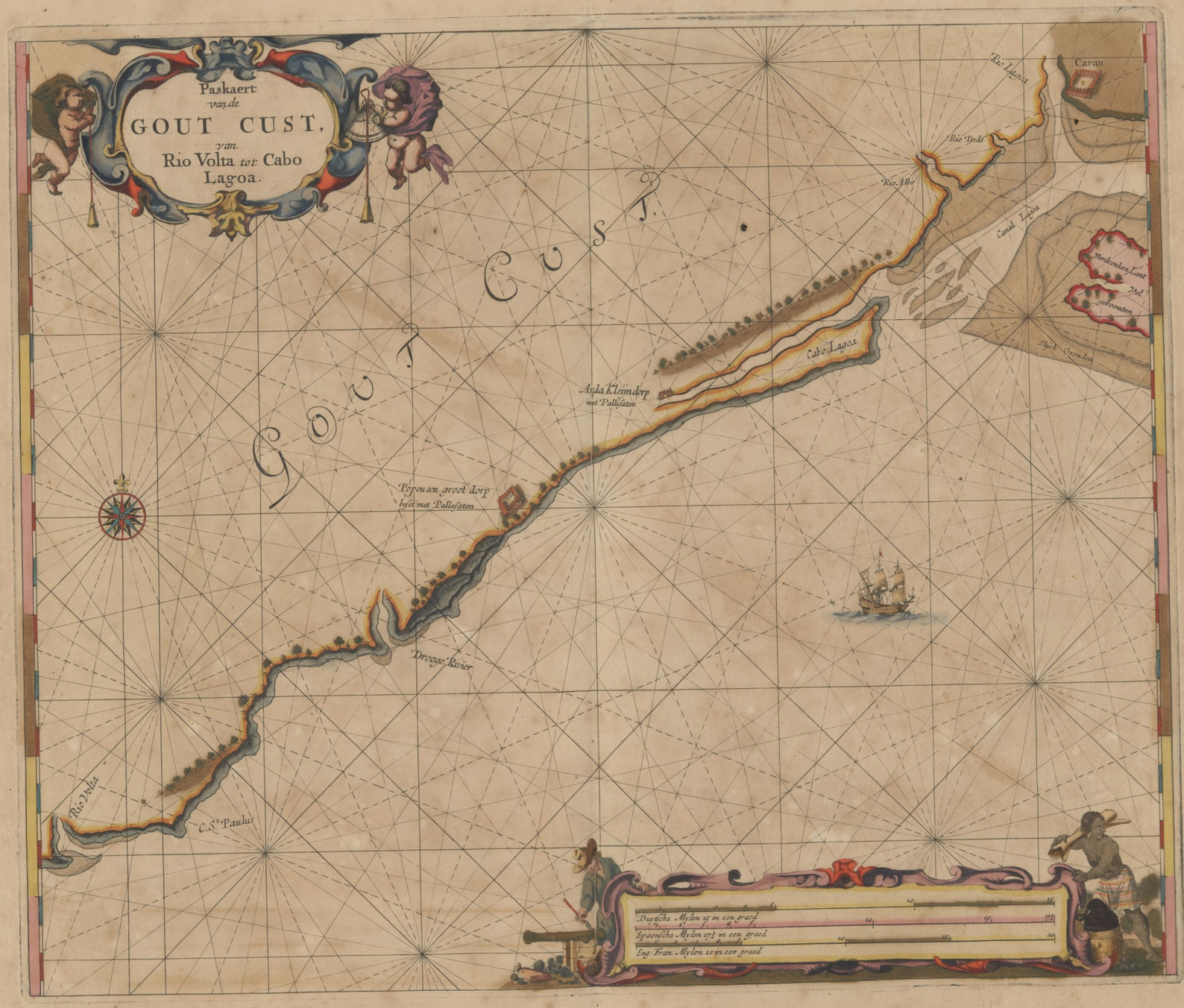

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0068

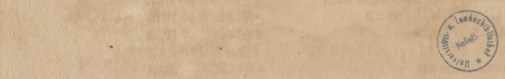

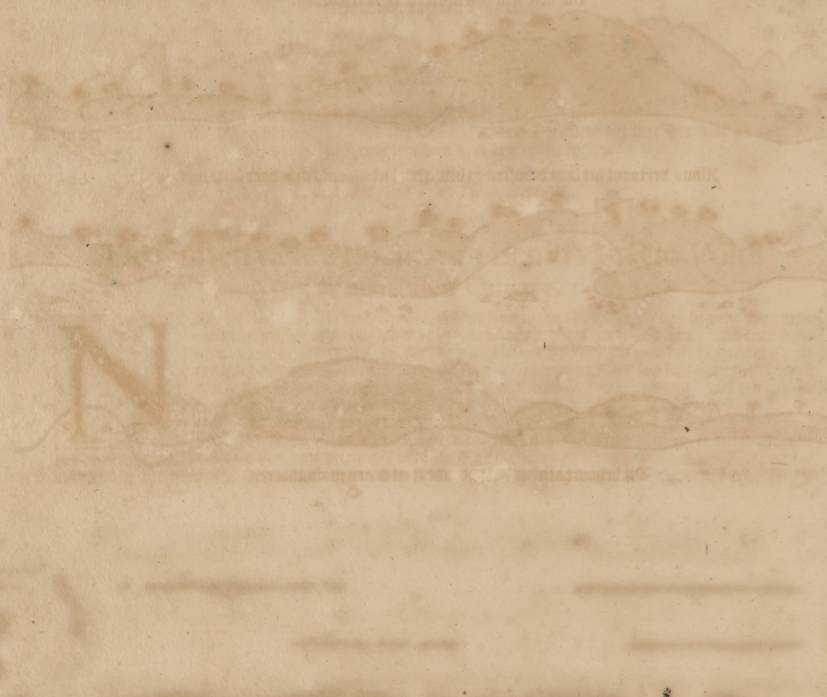

een Rif niet verre van't landt / daer leght ook een dorp genaempt Biemba, ofte Bonate, daer haeltmen somtijts goet water / als het goet-weer is / die het omtrent den Duyvels bergh setten wil / die sal op de 18 a 20 vaem vuyle grondt hebben / maer nader aen landt op 8 a 10 vadem / ist goede grondt.

Van Berku strekt de kust omtrent oost noordoost vijf mijlen tot Acara, alwaer 2 mijlen bewesten den ronden bergh Pan de Navio of 't Kocksbrood genaemt / lept. Daer voorby zijnde / krijght men hooge land / dat men de Kupters noemt / alwaer men binnen in't land hooge bergen heeft. Voorby de Kupters krijghtmen wederom sleght land / dogh reedelijk hoogh als 't voorgaende / en booven kael: dan krijghtmen dight aen de Zee roode plecken / hzengh die / als ghy voor Acara setten wilt / noord van u / en sett'et daer op 7 vadem zandgrond. Een weynigh booven Acara staet een boom by 't dorpje Labade.

Omtrent vijf mijlen oost noord oost van Acara, lept een dorp Sincke genaemt / Sincke lept op een hoogh landt / daer staet ook eenen grooten Kuypgen boom / die boven alle andere uytstreckt / omtrent noch een mijle stijf om de oost leght noch een dorp / maer en is soo groot niet als Sincke, het welcke wy kleyn Sincke noemen

Sincke lept rontom in roode aerde / gelijck of het in roode wallen lagh / een weynich beoosten kleyn Sincke leght een rif / ende bewesten groot Sincke leggen ook eenige klippen / men set alhier achter het rif aen de oost zijde / ende men daert ook achter het rif aen landt / alsoo het daer geheel slecht water is.

Van Sincke tot Baya strecht de koers eerst oost en dan oost noord oost / omtrent vijf mijlen bewesten Baya, leght een rif maer strecht meest langs de wal / het dorp Baya leght op een hoogen blacken bergh / soo essen of die geschaeft waer / ende is groot int aen zien / int voorby vaeren ziet men veel beesten loopen / wanneer men Baya gepasseert is / dan krijghtmen hoog landt / en hier en daer eenige schrale boomen / daer weynich kennis van te beschrijven is.

Van Baya tot Rio Volta strekt de koers meest oost noord oost omtrent 3 mijlen / en boven al slecht land Rio Volta en is niet wel te kennen / als men vanden westen komt / de beste kennisse is aen eenen slechten langen hoeck / ende daer bewesten leght een heuvelken van boomen / ende als men de Rivier noorden van heen heest / soo ziet men eenen ronden heuvel / als of een stapel hop waer ende is daerom den hop-bergh genaemt / doch by licht al wat verre in't landt / daer zietmen ook hoogh slecht landt / met eenen grooten ronden bergh / doch het moet al klaer wesen / al eermen dit zien kan / ende als men voor de rivier is / soo zietmen't hart vanden / ende de vanding streckt oost-waert heenen / t welck ontstaet van een banck ofte rif dat vande west zyde van de rivier afstreckt / langs de mont vande rivier / dese rivier geeft soo veel water uyt / dat het verre in Zee daer af vlack is soo datmen daer aen bekennen kan / datmen by de rivier da Volta is als men vande west kompt dan soo heeftmen de rivier niet eer open / voor dat die n. noordwest van u is / ende dan zietmen een Eylandt inde rivier leggen / die alhier wil in zijn / moet vande oost kant vande rivier inkomen binnen de vanding want daer is veel slecht waeter / het is voor de riviere verre vlack want een groot struck in Zee ist niet boven de 9 a 10 vadem diep sachte slyck grond 't gene de rivier al af werpt.

Streckingen en kourssen.

Van Sama tot S. Georgo del Mina
Oost ten Noorden 4 en een halve mijl.
Van Del Mina tot Cabo Cors oost ten noorden 2 kleyne mijlen
Van C. Cors tot Moure noord oost ten oosten 1 mijlen
Van Moure tot Cormantyn n. o. ten oosten een en een halve mijl
Van Cormantijn tot Mijnse Vissers oost / en o. ten noorden 4 mijlen
Van Mijnse Vissers tot Berku n. oosten ten oosten 5 mijlen
Van Berku tot Acra noord oost ten oosten 4 mijlen
Van Acra tot Cinka oostnoordoost 4 mijlen
Van Cinka tot Rio Volta, oostnoordoost 8 of 9 mijlen

Hooghten

Sama lept op de hoogte van	4 graden 40 min
S. George Del Mina op	4 graden 46 min
Cabo Cors op	4 graden 48 min
Moure ofte 't Fort Nassouw op	4 graden 50 min
Cormantijn op	4 graden 54 min
Duyvels berg op	5 graden 1 min
Acara op	5 graden 15 min

Hoe dese Landen uyt der Zee verthoonen.

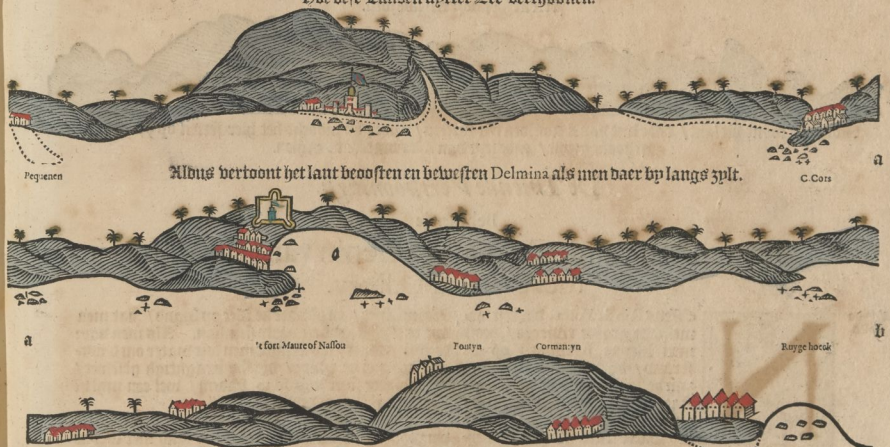

Albus vertoont het lant beoosten en bewesten Delmina als men daer by langs zylt.

Dit behoort aen het voorgaende a en b aen malkanderen.

S. Jago.

Aldus verthoont het Kasteel de Del Mina met het Landt daer achter alsmen op de rede leyt.

In alsulken gedaente is het lant beoosten de duyvels berch en dat aen Berku toe dit is uyt gewozpen by de duyvels berch wesende van die rupge hoek af/ kond gy Berku sien.

in alsulke gedaenten is die duyvels berch

Aldus is de Rupge Hoeck gedaen als die noozd ten oosten van u is/ ende de duivels berch is dan noozt oost van u en dan syt gy dich aen 't land.

Deesen bergh leyt n. n. w. van Acara.

Van berku tot Socka is het lant aldus gedaen als men daer by langs seylt.

Aldus is het lant gedaen als gy booz Acara bent en dan is de sadel berch recht noozt noozt west van u en dan siet gy dzie heuvelen recht booz de berch in deser maniere.

Aldus vertoont hem dit lant alst west van u leyt daer ruylt men met die wilden/ ende is ghenaemt Berku, ende ghy moocht het hier setten op 13 of 14 vadem sant-grond. Het is niet alte schoon.

Aldus vertoont hem dit lant/ alst noozdt west ten westen van u leyt/ende ghy mooght het hier setten op 10 vadem schoone gront/ ende als ghy dese boom in dat glop krijcht/ soo leyt ghy booz Acara, al waer oock veel gouts is/ ende daer staen oock veel leeghe boomkens aen de voet strant beoosten dit glop/ ende de wal streckt hier oost ten noozden.

Aldus vertoont dit lant/ ende leyt van u noozden ten westen/ ende ghy moocht het hier setten op 9/ 10 vadem schoone gront/ ende leyt van Acra omtrent 2 mijlen.

De Thiende Verthooningh.

Behelsende

De Kusten vande Bocht van Benin van Rio Volta tot aen Nieu Calbary.

Rio da Volta.

NEffens Rio da Volta, dat een tamelijcke groote rivier is/ heeft men kleyne boompjes op de strand/ dogh binnen in 't land zijn de boomen wy hoogh/ oock staet'er eeven beoosten de rivier een bosch/ dat met hoogh water in 't water staet. Men kan weynig oopening van de rivier sien van weegen 't rif/ dat van de west-kant af streckende reght booz de rivier schiet/ en alwaer de Zee op brand/ dat men uyt de Mars wijd en verre sien kan. Als men booz de rivier komt/ soo krijght men wit water om d'uytpersinge van de rivier/ die soo kraghtigh geschiet/ dat 't water somtijds op 10 vadem/ wel een mijl in Zee witaghtigh en versch is.

Van R. da Volta tot C. Montago streckt de kust oost ten zuyden 2 mijlen/ sijnde al laegh land met kleyne bosschen/ en van R. Volta tot Cabo de S. Paulo oost 4. mylen welke kaep laegh is lopende met een staert in Zee

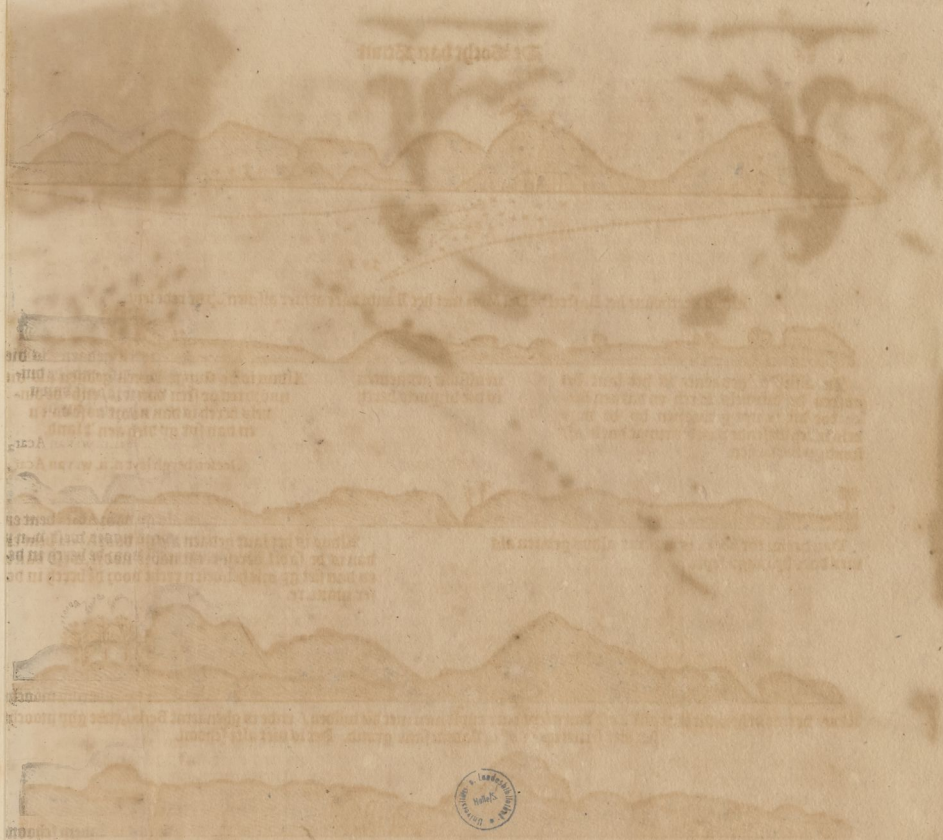

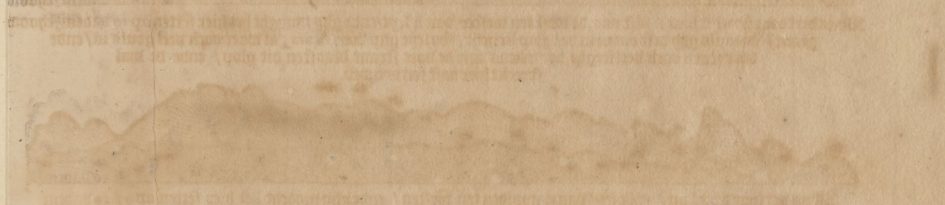

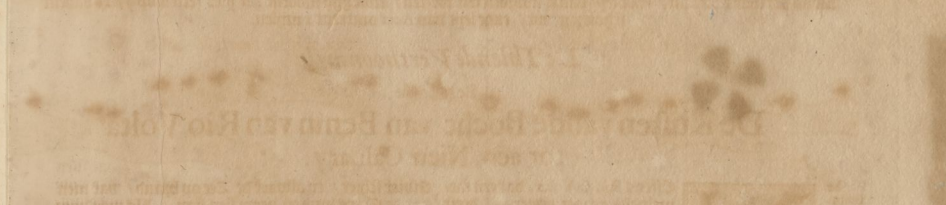

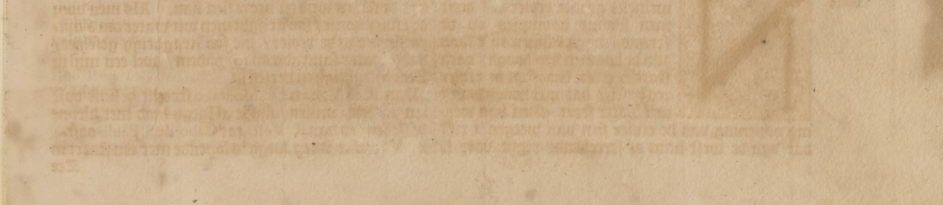

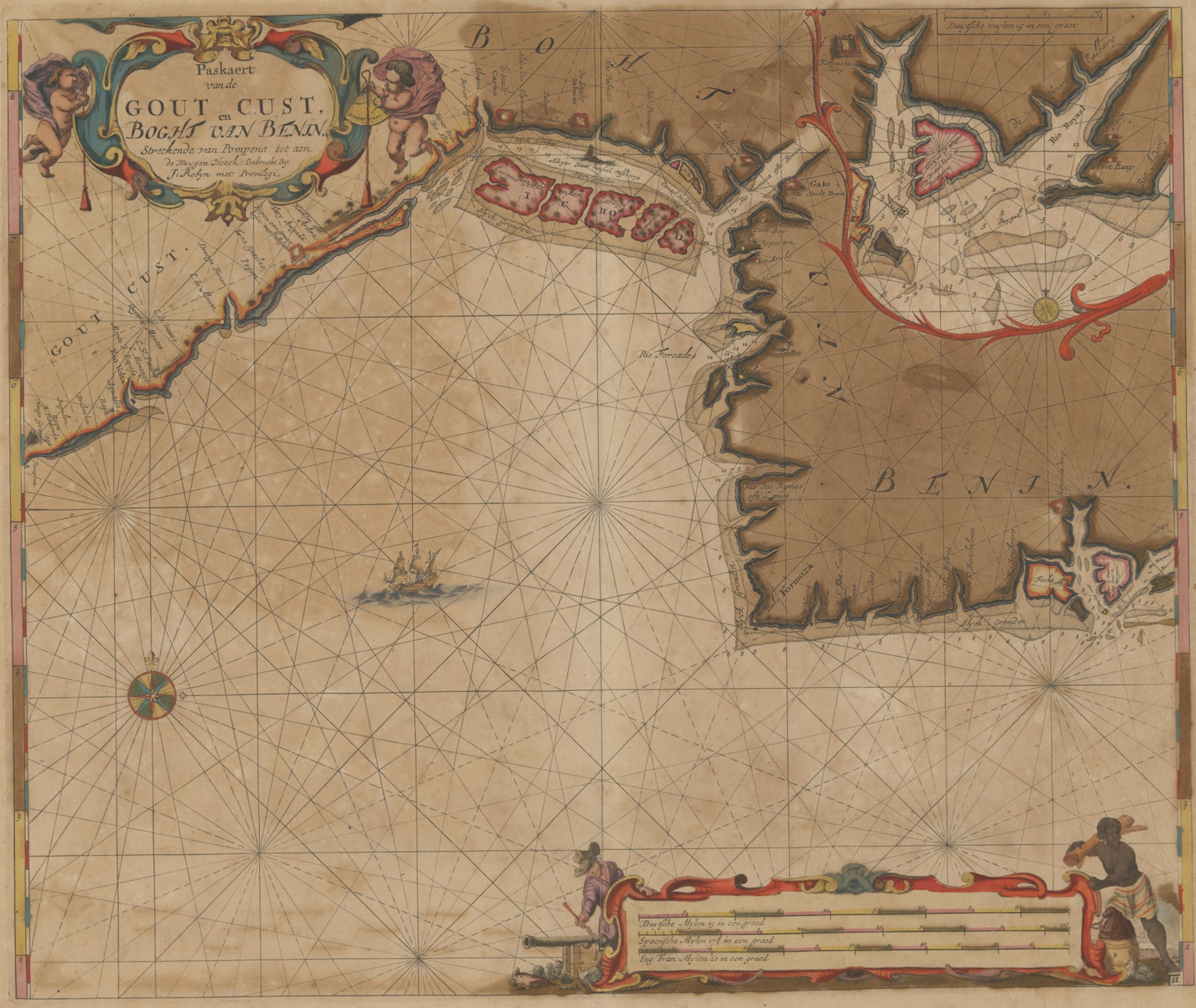
Paskaert
van de
GOUT en CUST,
BOGHT VAN BENIN,
Streckende van Pompena tot aen
de Ruygen Hoeck: Gedruckt By
J: Robyn met Previlegi.
GOUT CUST.
BOHT
BENIN.
Rio Forcades
Rio Royael
Gato
Formoza
Duytsche mylen 15 in een graet
Duytsche Mylen 15 in een graed
Spaensche Mylen 17⅔ in een graed
Eng: Fran: Mylen 20 in een graed

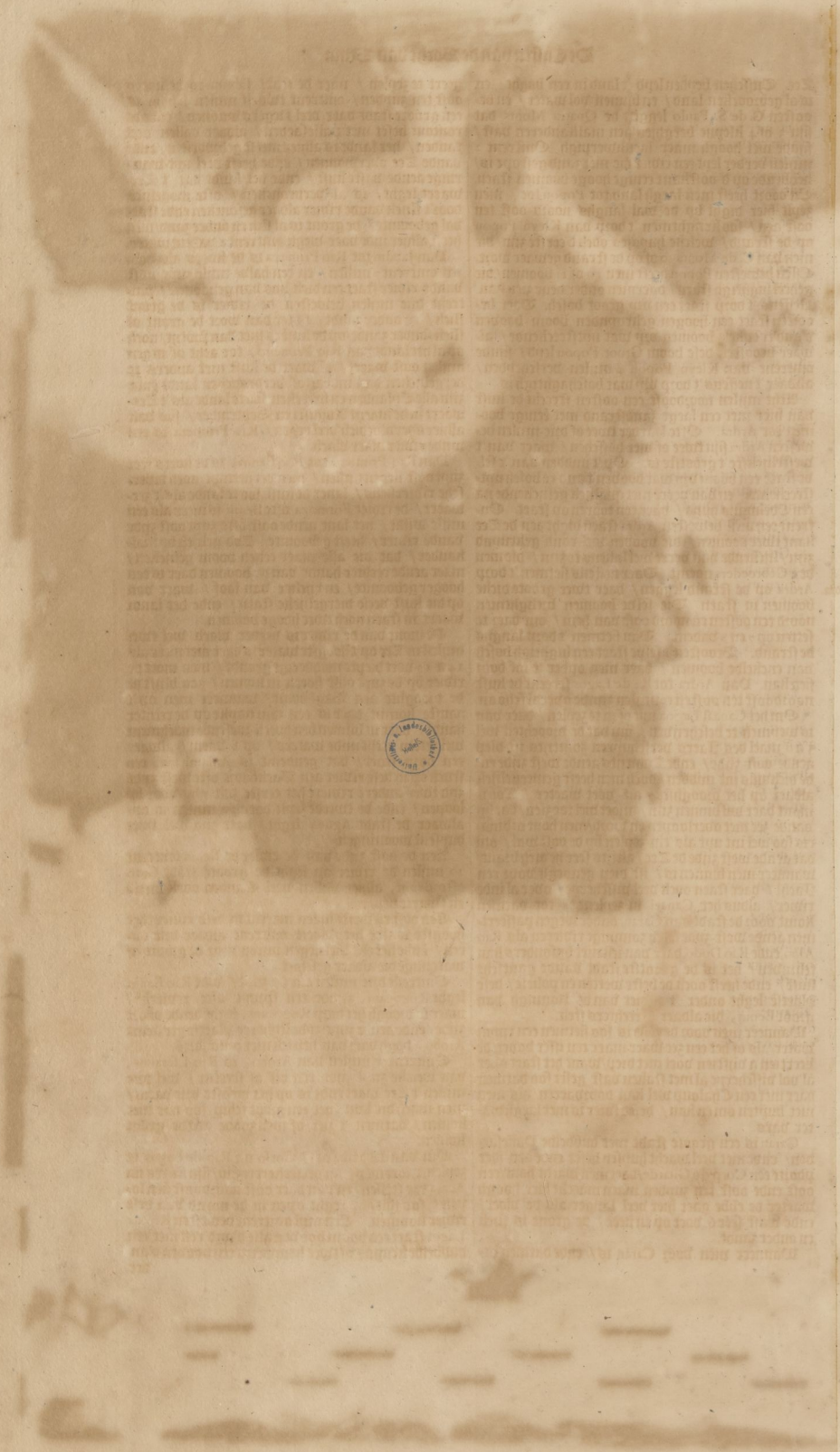

Zee. Tusschen beyden leyd 't land in een boght / en is al gebroocken land / en bynnen vol water / en beoosten C. de S. Paulo leggen de Quatra Monts dat sijn 3 of 4 kleyne berghjes aen malkanderen vast / sijnde niet hoogh maer lacnkwerpigh. Omtrent 2 mijlen verder leyt een rivier die met zand gestopt is / hebbende op d' oostkant eenige hooge boomen staen. En voort heeft men laegh land tot Popou toe / men zeylt hier dight by de wal langhs noord oost ten oost aen / soo kryghtmen 't dorp van Kleyn Popou op de strand / welcke hupsjes ook d'eerste zijn / die men van C. de Montago of op de strand gewaer wort. Essen bewesten Popou heeft men 10 of 11 boomen / die geheel lughtigh staen / daermen onder deur zien kan. Neffens 't dorp staet een wyt groot bosch. Daer beoosten staet een hoogen gekruynden boom booven d'ander enkele boomen wyt wat uytsteeckende / alwaer broosten dese boom Groot Popou leyd / sijnde omtrent van Kleyn Popou 4 mijlen verscheyden / alwaer 't neffens 't dorp wyt wat boschaghtigh is.

Acht mijlen noordoost ten oosten streckt de kust van hier met een laege zandstrand met eenige boomen tot Ardra. Ofte Harder twee of drie mijlen bewesten Ardra sijn twee of vier bosschen / waer van 't westelijckste 't grootste is. Op 't midden van 't selve staet een boom wyt wat booven t'ander bosch uytsteeckende / en van verre niet qualijck gelijckende na een Edelmans huys / daer een tooren op staet. Omtrent een mijl bewesten Ardra staen dight aen de Zee kant twee boomen / die booven wel rond gekruynd zijn / lijckende van verre wel lakens te zijn / die men de 2 Gebroeders noemt. Daer neffens sietmen 't dorp
Ardra. Ardra op de strand leggen / daer twee groote dicke boomen in staen. Die selve boomen brenghtmen noord ten oosten en noord oost van hem / om daer te setten op 7 en 8 vadem. Dan sietmen 't dorp langhs de strand. Beoosten 't selve staet een lughtigh bosch van enckelde boomen / daer men onder 't loof door sien kan. Van Ardra tot R. de Lagos streckt de kust noordoost ten oosten 10 mijlen zijnde overal schoon.

Om het Canaal Lagoa uyt of in te zeylen / daer van is wepnich te beschryven / om dat de voorchten wel 5 a 6 mael des Jaers verschuyren zomtyts ist diep aende oost-zijde / ende Zomtyts aende west zijde ende dickwils int midden / doch men heeft gemeenelijck altoos op het voorghste 7 a 8 voet waeter / Soo iemant daer wil binnen zijn / moet wel toe zien / dat hy vande zee niet overloopen en word / men hout ordinaris soo wel int uyt als 'tin zeylen by de oost wal / om dat aende west zijde de Zee / altyts seer hewich hzant / wanneer men binnen is / ist diep genoegh voor een Jacht / daer staen ook veel visscherye / over al inde rivier / alduss het Canael in zeylende / tot datmen komt voor de stadt van Caran, onder wegen passeert men aende west-zyde noch sommige rivieren als Rio Albo, ende Rio Dodo, daer van ick niet bysonders kan schryven / het is de grootste stadt vande gantsche kust / ende heeft ook de beste wetten en policie / dese plaetse leght onder 't gebiet van de Koninghy van groot Benin, die aldaer de rechters stelt.

Wanneer men voor de stad is soo sietmen een rupm water / als of het een zee waer maer ten isser boven de veertien a vijftien voet niet diep / want het staet over al vol visscherye al met staken vast geset soo datmen daer met een Chaloup wel kan doorvaeren / als men niet buyten om en kan / dese rivier is met laegh water vars.

Caran is een groote stadt met dubbelde Pallesaeden / ende met veel wacht huysen beset ende aen ider poorte een Corp du Guarde / daermen wacht hout / een oost ende oost ten zuyden maen maeckt hier hoogh waeter de ebbe gaet hier veel langer als de vloet / ende wast seer 6 voet op en neer / de gront is slick en onder zandt.

Wanneer men voor Caran is / ende datmen begeert te zeylen / naer de stadt Jabum is de koers oost ten zuyden / omtrent twaelf mijlen Jabum is een groote stadt daer veel Negers woonen / ende is rontom beset met pallesaeden / alwaer vallen veel tanden / het landt is alhier meest gebroocken / ende vande Zee overwonnen / esde heeft veel uyt-watteringe aende vaste kust / ende het landt dat 't Zeewaert leght / is al verbroncken / ofte mogelijck door't slijck vande rivier aldaer gesoncken ende staet vol geboomte / de gront is al slik en onder zand / men heeft alhier inde vaer-wegh omtrent 2 vadem water.

Van Jabum tot Rio Primeira is de koers als-voren omtrent 7 mijlen / en een halve mijle zuyt oost vande rivier staet een dick bos van geboomte / omtrent drie mijlen bewesten de rivier is de gront slick / en onder zandt / maer dan word de gront al slick sonder zandt / op de kust is niet van profijt / noch op al het landt van Rio Primeiro, tot acht of negen mijlen oost-waert / al waer de kust niet anders te vergelijcken dan moras of verbroncken landt ende zijn alle Eylanden en kreecken soo te lande als 't Zeewaert in de maent Augusti en September / soo valt alhier overvloedich veel regen / Rio Primiera is een wyde rivier maer black.

Van Rio Primiera tot Rio Benin, is de koers seer zuyt oost negen mijlen / men verneemt noch diversche rivierkens / langer de kust soo te lande als 't zeewaert / de rivier Formoza ofte Benin is meer als een mijle wijdt / het lant aende oost ofte zuyt oost zijde vande rivier / heeft geboomte. Soo gelijck by malkander / dat die alle maer eenen boom gelijcken / maer aende rechter handt van de boomen daer is een hooger geboomte / en rieselder van loof / waer van op die kust veele diergelijcke staen / ende het landt waert in staen noch twee hooge boomen.

De mont van de rivier is verder black wel twee mijlen in Zee op 't hoogste water is daer niet meer als 14 a 15 voet diepte modderige grondt / men moet de rivier by de zuyt oost hoeck in komen / soo blyft de de vooghte aen Baghboort / wanneer men op 't nauste komt daer is een zant bapke op de rechter handt / daer in binnen den hoeck wesende machment wel zetten recht mide waters / op 8 vaem / alwaer een dorp staet / dat genaemt is Anlambana, een stuck op in dese rivier aen Backboort ofte west zijde zyn twee andere riviere het eerste zult ghy voor by looper / ende de tweede zeylt daer 20 mijlen in op / alwaer de stadt Aguna leght / daer zyn wel twee dupsent wooningen.

Aen de oost zijde van de rivier de Benin omtrent 10 mijlen de rivier op leght de groote stadt Gato ofte Benin, alhier vallen veel Tanden ook witte en swarte peper.

Een oost en weste maen maeckt in dese rivier het hoogste water het vloeit omtrent alduer drie uren / ende het ebt wel negen uren door de groote afwateringe die aldaer geschiet.

Omtrent drie mijlen om de zuyt / van Rio Benin leght Rogocam, zijnde een spruyt ofte revierke / maer is hoogh het dorp Rogocam, leght aende noort zijde / ende aende zuyt-zyde leght een plaetse genaemt Arobo, dogh daer van heb ick niet bysonders.

Omtrent 2 mijlen van Arobo, is Rio Esceravos, van welcke zuyt zijde een rif af streckt / wel drie mijlen 't Zee-wart ende is op het diepste drie vaem / men mach dit lant met een groot schip soo nae niet komen / datmen 't ziet of men zoude aen de gront komen.

Om van del Mina of C. Corso na Rio de Lagos te zeylen / moet men / om verseckert te zijn / sijn koers na Acara toe stellen / en van daer oost noordoost aen lopen / soo sult ghy reght open in de mond van dese rivier koomen. Een mijl omtrent bewesten Rio de Lagos staet een boom boven alle d'ander uyt met een dubbelde krupn / of twee krupnen d'een boven d'ander.

der. Voor de rivier leyt een zand-rif / die de geheele rivier meest stopt en daer de Zee op brand / uyt genomen aen d'oostwal daer men met een boot op omtrent twee vadem diepte inroeyen kan / dogh niet sonder gevaer om omgeworpen te worden / om dat 'er de Zee wat hol op aenschiet.

Van Rio Escravos tot Rio Forcades is vier groote mijlen om de zuyt / dit is een wijde rivier int inkomen / ende is int rechte vaer-waeter 12 vadem diep / aen de zuyt oost zijde is een blackte / die van 't lant af komt / daer het met hoogh waeter drie en half vadem diep is / steck grondt / aende Noort-zyde steckt mede een zif af.

Om dese rivier in te zeylen / moetmen de zuyt oosster blackten houden / ende de noort westers droogh ten Myden / ende gaen zoo meest oost in / zult sonder eenigh perykel daer binnen komen / dese revie re streckt met 2 aren op lande waert in / ende die aende slincker zyde vijf mijlen op waeren alvaer geschiet den handel.

Om dese rivier te kennen / daer van is wepnich bescheit / als op de zuyt oost zyde staen 2 bomen / die boven d'andre bome uptsteeken ende zijn rijk van loof.

Vijf a ses mijlen zuyt waert leght Rio dos Ramas ende is alcens als Rio Forcades, want het is een diepte van 12 vadem / soo dat die twee rivieren upter Zee komende / niet en konnen onderscheyden worden / de kust is laegh / ende de Zee strijt geweldich daer tegen aen / daer is menich Pyloot met dese rivier bedroogen geweest ende wel Schip breuck geleden hebben / meenende datse inde Forcades waeren en zeylden in een fuycke tot dat het droogh wert / ende als men gewaer wort ist gemeenlijck te laet / ende het schip verloozen ende de menschen het leven quijt / want wie sijn leven salveert wort vande Negers verslonden en op gegeten.

Daerom is tijdt by tijts te rugge te keeren / de Negers die daer zijn / zijn seer wilt / ende woonen veel op de gebroocken kust / ende wanneer die ergens willen wesen / moeten al met haer Gangados over water vaeren / dese Negers werden Jouwes genaemt / het lant langs de kust staet al vol geboomte / dese rivieren dos Ramas is omtrent 18 mijlen zuyt zuyt oost / ende noort-noortwest van Cabo Formoza. Al de geheele kust is laegh en vol geboomte / met slickerige gronden aende kaep streckt het lant oost aen / ende ande ander zijde vande kaep streckt het meest zuyden en noorden.

Inde maent van Julij en Augustij is daer een harde stroom / die om de oost is loopende / ende is nodich dat een schip / dat in die tijt op de kust wil wesen Zee houde soo veel 't mogelijck is / ende make altijt op de acht vadem te zijn / ende niet nader te komen / dan isinen omtrent een mijle van 't landt / de grondt is modder / soo danigh dat wanneer men 't loot daer in werpt het selfde wederom qualijck kan upt halen.

De kennisse diemen heeft aen Cabo de Formoza, is dat het een heel laegh landt is / gelijck de linie van 't water / ende als men de kaep eerst in 't gesicht krijght / soo ist als of men menichte zeylen sagh maer het zijn al boomen / ende het lant leght / (mette linie van 't waeter) soo dat het schijnt dat de boomen in 't water staen / soo datmense eer ziet alst landt en alsmen op 15 vadem is / dan kan men niet zien noch landt noch boomen.

Oostwaert om de Caep leggen noch verscheyde rivieren waer van de eerste is genaemt Rio S^t. Bento, is aende Zee-kant heel nau leght omtrent ses mijlen beoosten de Caep.

Vier mijlen beoosten S^t. Bento leght Rio S^t. Ilha Fonza en twee mijlen beoosten Illa Fonza leght een riviere Juandias dese rivier streckt meest langs de Zee-kant in.

Twee mijlen beoosten Juandias leyt riviere S^n. Barbora, die ooch genaem / wort Rio Mea.

Ses mijlen beoosten R. Mea is Rio dos Mastros, aen alle dese rivieren voornoemt / en geschiet geen handel / men passeert die gemeenelijck op 8 vadem.

De reden waerom alhier geen handel geschiet / is om dat de kusten heel vuyl zijn / ende het volk oste Negers seer reboest / want alsmen alvaer een schip komt te verliesen / gelyckmen daer licht kan doen soo worden de menschen van de Negers verslonden ende gegeten / want de Negers alvaer haare tanden scherpen met eenige vijltjes / om op den roof altijt gewapent te zijn.

Tot Rio dos Mastros machmen al eene hoers zeylen / maer die gepasseert zijnde / moet men 't Zeewaert streecken / alvaer wort te gront hart ende onderper van de bancken die van Rio Sombrero 't Zeewaert liggen / waer af naerder sal beschreven worden int volgende.

Rio dos Mastros is alsoo genaemt om dat aen de oost zyde van de rivier twee staken staen op gerecht / gelijck als of twee masten waeren / daerom hebben de Portugesen dese rivier alsoo genaemt.

Rio Sombrero is verre black alsoo als men daer omtrent komt moet t'Zee-waert wijcken de Portugesen hebben dese revier alsoo genaemt om dat aen de westzyde een grooten boom staet / met een krupn gelijck een hoet / ende wort daerom genaemt Rio Sombrero dese revier is verre blak / men mach de kust van C. Formosa tot Rio Sombrero wel langs lopen tot 8 vadem steckgront maer by R. Sombrero komende / moetmen verder Zee Wycken / want de gronden is daer van de wal black / datter de Zee twee mijlen van de wal af breckt.

Omtrent ses mijlen beoosten Rio Sombrero, is R. Royael dit is een wijde rivier omtrent ses mijlen voor aende mont maer binnen komende ist omtrent twee mijl aende oost-zyde / ende aende west-zyde een mijl.

Imant vande west komende langs de acht vadem / die nemen de west hoeck van de rivier soo nae tot op 6 en 5 vadem / dat is een zant banckje dat van de west hoeck een wepnich aflept / het welcke ghy aende brandinge wel sult gewaer worden / loopt daer 't Zee-waert by langs / ende by om / ghy zult niet minder als drie vadem hebben / streckt dan wederom om de noort-west / al op drie vadem / naer een Eylant alwaer de Christenen gemeenelijck haer dooden begraven en de wort daerom het doot Eylant genaempt ende soo naer de west wal toe alvaer is een plaetse genaemt Focke, alvaer kunt ghy eenige slaven handelen / zoo imant dese riviere voort wil op vaeren / naer het Koninck dorp / dat geschiet met kleyn vaertuygh.

Maer zoo imant van Focke naer Bane wilde zeylen aen de oost-zyde vande rivier / die loopen eerst een stuck weeghs boven het doot Eylandt en looden hem zelven dan tusschen de bancken door naer den ruygen hoeck / ghy zult niet minder als 2½ vaem water hebben.

Maer wanneer pemant uytter Zee komt en wil ten eersten / naer Bane / zalmen schricken als men voor Rio Royael komt want het brandt het heele gadt over dwars langs de rivier.

Loopt dan soo verre oost tot by Rio Andony, ende neemt de slagh vande wal op 6 vadem / en loopt daer by langs tot vier vadem dan zyt ghy by den ruygen hoeck loopt daer by langs op drie vadem teynden den hoeck gepasseert zyt / ghy zult alvaer konnen setten op 8 a 10 / a 12 vadem / naer u believen / ende drijven u handel soo ghy best kunt.

Rio Royael is een wonderlijcke rivier / ende is van binnen aen beyde zyden noch vol rivieren / zommige seggen datse Jachten kunnen brengen binnen door tot in Rio Andony, Rio Calbary, ende Rio del Rey, ja zommige zeggen tot inde Camarones; wat hier van

is

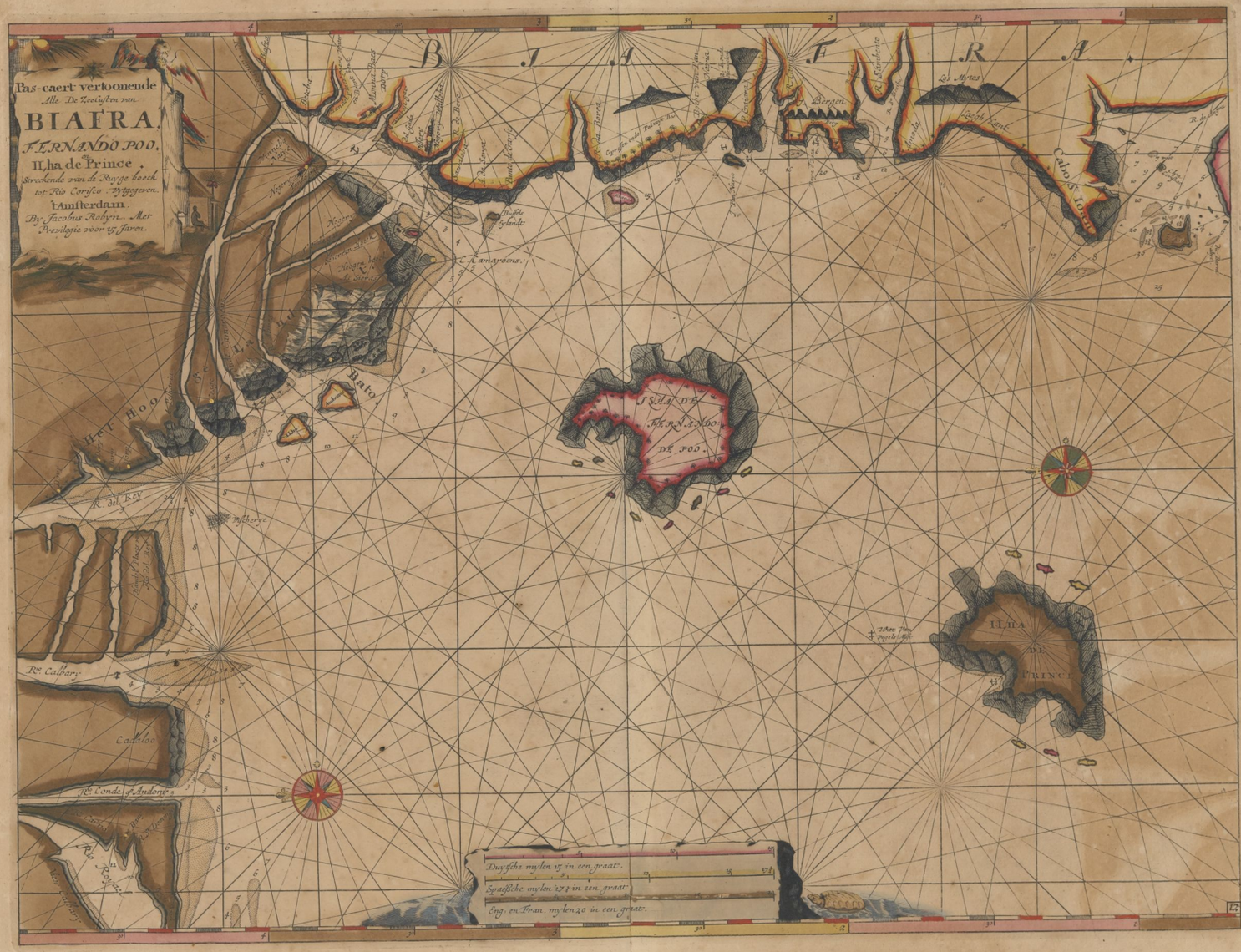
Pas-caert vertoonende
Alle De Zeeluysten van
BIAFRA.
FERNANDO POO.
Ilha de Prince.
Strechende van de Ruyge hoeck
tot Rio Corisco. Vytgegeven.
t'Amsterdam.
By Jacobus Robyn. Met
Previlegie voor 15 Jaren.
B I A F R A.
Bergen
Los Mytos
Cabo S. Joan
Bato
Het Hoo
R. del Rey
Rio Calbary
Cadaloo
Rio Conde of Andony
Rio Royal
ISLA DE FERNANDO DE POO.
ILHA DE PRINCE
Duytsche mylen 15 in een graat.
Spaeßche mylen 17 3/8 in een graat.
Eng. en Fran. mylen 20 in een graat.

is dat laet ick blijven/ ick hebbe veel moeyten gehad al eer ick hier een fatsoenelijcke afleyckeninge van hebbe konnen krijgen.

Want dit is altijt een bekommerlijcke rivier/ die de Pilooten altijts werck geeft/ om het diep af te diepen met boeyen/ om alsoo daer op in te zeylen.

Hoe wel dit my heel fraey is ter hant gekomen/ met drooghten en diepten/ soo ist eghter dat veel seggen/ dat de diepten geen plaetsen houden/ ende dat die den eenen tijt worden Contrarie gevonden als d'ander tijdt/ wat hier van is laeten wy den verstandigen oordeelen ende den Curieusen onder zoecken hebbe u echter willen waerschouwen om toe te zien.

Soo imant water oft brant hout van doen heeft/ die kan dat krijgen gelyck inde kaert is aengewesen/ achter het doode Eylant.

Streckingen en Coursen.

Van Rio Volta tot Cabo de S. Paulo streckt de kours oost 3 mijlen
Van Cabo de S. Paulo tot Cabo de Monte noord oost 9 mijlen
Van Cabo de Monte tot Ardra ofte Harder noord oost ten oosten. 15 mijlen
Van Ardra tot Rio de Lagos noord oost ten oosten 10 mijlen
Van Rio de Lagos, tot Rio Formosa oost ten zuyden 32 mijlen
Van Rio Formosa tot Cabo Formosa zuyden 35 mijlen
Van Cabo Formosa tot Rio Royael ofte nieu Calbary oost 38 mijlen

Hooghten.

Rio Volta legt op	5 graden 48 min
Rio de Lagos op	7 graden
Rio Formosa op	6 graden 36 min
Cabo Formosa op	4 graden 12 min
Rio Royael ofte nieu Calbary	4 graden 4 min

Hoe dese Landen uytter Zee verthoonen.

dese boomen doetmen aen om naer Arder te zeylen. A

Arder

A Aldus verthoont de kust van Arder alsmen daer by langhs seylt komende vande west

Dese Figuer hoort aen het bovenste

De Elfde Verthooningh.

Waer in.

De Zee Kusten van Biafra, en de Eylanden van Fernando de Poo en Ilha de Prince van Rio Royael of Nieu Calbary,

tot Ilha Carisco verthoond werden.

Rio d'Andon p.

BEoosten de rivier Royael licht Rio D'andony, daer wy vooren van gesecht hebben/ datmen konden binnen door inkomen/ ende omtrent 5 mijlen oostelijcker leyt Rio Calbary, het is een wijde rivier maer daer streckt int midden vande rivier een zant banck uyt een groot stuck t'Zee-waert/ diemen als-men vande west kompt genoech kan bekennen/ aende brandinge/ soo datmen 't kan looden en zeylen daer tot op 5/4 a 3 vadem/inne-waert/ende dan aende westzijde het selfde kan ook aende oostzyde geschieden

Maer imant vande west komende/ en willende in Rio del Rey, zoo knnt ghy op 3/4 a 5 vadem over de banck van Rio Calbary looden ende soo met een oost noort ooste gangh zult ghy voor Rio del Rey vervallen.

N. del Rey.

Rio del Rey is een groote wyde rivier/ doch heel modderich/ ende droogh aende west-zyde 3½ en 3 vadem/ men ziet in dese visscherye veel staken gestelt/ gelijckmen op de maes doet/ de staken staen al op drie vadem/ soo datmen daer wel door-zeylen mach/ het dorp staet aende west-zyde/ op een hoeck van een rivierken/daer mach men't op 3 en 3 vadem setten/ men loopt oock wel een halve mijl hooger/ daermen voor een ander rivierken kompt/ daer oock swarten van daan koomen. Maar de Swarten van Rio del Rey, hebben liever dat ghy voor aen blijft/ met het schip/ om dat anders de swarten die uyt het lant komen/ met tanden aen boort gaen/ daer zy anders die koopen naer haer wel gevallen/ want zy komen van alle kanten daer naer toe zetten nogh verder op leght noch een rivier/ daer oock Tanden van daen komen maer moet het al aende west wal houden/ in dese rivierkens is goet water voor die het van doen heeft/ maer men moet het betaelen/ met wat lompen van korael/ den handel geschiet meest voor roode koopere staefkens/ alhier maeckt een oost ende een oost ten zuyden maen/ hoogh waeter.

Van Rio del Rey is de koers / naer datmen verr in de revier is / maer zoomen vande westhoeck vande rivier / vande eerste Negerye afzeylt / soo is de koers oost zuyt oost / het is over al slickerige grondt / men can de kust op vier vadem passeren / maer als-men bewesten de Eylanden vande Amboyses begeert te zeylen / soo zalmen op 8 a 10 a 12 vadem komen.

Camaroen. Van 't hooge landt tot Rio Camaroen is de koers vervolgens / men passeert soo al zeylende noch wel 3 a 4 rivieren / daer oock veel Negers woonen / maer zyn meest al Visschers / daer komt mede wel eenige Akory van daen / maer weynig / soomen so al voozt zeylt / soo zalmen veel visscherye zien staen / op de voornoemde slick gronden ende als men de Eylanden Ambozes, begint te naderen / zoo salmen veel klippen zien leggen / onder tegen het vaste landt / daer leggen oock eenige klippen tegen de Eylanden / maer zy zyn stepl / zeylt soo mits water door de Eylanden / om dat ghy de Kalmte vande Eylanden niet sout hebben te wachten / en of ghy most setten loot mits water op 7 vadem.

I. Amboyses. Als-men van 't hooge landt zeylt naer de Eylanden van Ambozes zoo leggen tusschen beyde veel hoecken / men zeylt al langs het hoge lant in / gelijck als in een fuycke / op 7 vadem / naer de hoeck die voor d'Eylanden licht / maer als men het eerste Eylant gepasseert is / zoo sietmen de zee open / men kan aldaer oock wel door 't zee-waert raecken / maer zeylt al voozt tot voor by het tweede Eylandt / aldaer zult ghy dan zuyt zuytwest moeten zeylen / om boven den hoeck van Bato te geraecken / daer boven zijnde tot op de 8 a 9 vadem / zeylt dan naer den schorren hoeck / om inde rivier Camaroens te geraecken / dese Eylanden zyn seer hoogh van geberghte / ja sommige schryven by nae de hooghte gelijck te zyn de de pieck op Teneriffa.

Bato leght onder het hoge landt / daer staen eenige Palmijt boomen / ende binnen die stact een hoogen grooten gekroonden boom / die boven alle andere uyt steeckt.

Bato leght tusschen twee hoecken achter de Eylanden van d'Ambozes, men kan het daer voor zetten / maer men vertuyt gemeenelijck / om de dwerrel winden / een oost en weste maen maeckt daer volle Zee.

R. Camaroen. Van d'Eylanden van Ambozes naer Rio Camaroens, is de koers omtrent zuyt oost en zuytoost ten oosten 4 mijlen naer datmen verre van de Eylanden t'Zeewaert is / gaet dan recht op de noozt hoeck ofte den hoogen hoeck aen / men kan die aen looden tot op 4 a 5 vadem het is al slick en sachte grond / doch den hoogen hoeck streckt met een hart rif af ende als-men dat door 't loot gewaer wort / wijckt dan wat oost-waert tot dat ghy 8 a 9 vadem kryght / oost en weste maen maeckt volle Zee.

Men kan de voorschreven bank van de noozt-hoeck op 4 vadem wel af looden / soo zalmen niet mis-doen / ende soo voozt zeylende soo kryght men als boven 8 10 vadem / seylt dan innewaert henen ghy zult niet min als 3 a 2 vadem hebben met laegh water / het is al sachte grondt als-men den hoogen hoeck ofte den bergh As Sieras gepasseert is / soo wijckt men weder naer de noozt-wal toe / om een banck te schouwen die aende oost kant leght / die streckt meer als ten halven vande rivier / dan hout men lancr het noozt-landt tot dat het oude gat open is / dat is een spuyptjen ofte rivierken / die uyt het voorlant komt / hout dan weer over naer het zuyt landt toe / daer kryghtmen wederom een rivierken / 't welck genaemt is Monnebasegat / daer geschiet den handel / men zet daer binnen ofte buyten soo men wil / binnen Monnebasegat, ist diep drie vadem / ende buyten drie vadem / het is al sachte grondt / den handel geschiet van Tanden en Ackory voor bosjes koper en kozael / een oost ende oost ten zuyden maen / maeckt hier vol Zee.

In de Bocht voor de Riveir Camarones / omtrent 6 mijlen zuyd west van de rivier / leght het eylandt Fernando Po / alsoo genaemt / naer een Portugees Edelman / in die tyd als Coningh Alfonsus de vyfde van Portugael regeerde / dit eylant is seer bewoont van Negers / daer groeyt veel zuyker riet / en is een seer hoogh eylandt / de Negers geneeren haer meest met visschen / ende zijn seer groff en vett / ende van kloeck postuur / alhier is voor onse Natie niet te doen. Fernando Po.

Camaroens. Om de Camarones 't zy met een Landt / ofte Zee wind uyt te loopen van het Monnebasegat / soo merckt indien 't stille is / soo moet de Boot voor de neus om de Banck te schuwen / die van 't zuyt-land af komt / daer de Ebbe hart over valt / ende als-men t'eynde de rivier by den schoren hoeck kompt / dan moetmen zuyd-waert over houden tot op vier vadem / ende dan west zuyt west ingaen / ist met een lant wint soo machmen recht uyt naer zee toe gaen / maer met een Zee-windt / moetmen 't loot niet spaeren / want dan moetmen laveeren / aldaer ten halven inde rivier / leght een banck van hart zant / ende is met laegh waeter / omtrent twee scheeps lengte bzeet / ende heel langh en broogh langs de rivier / daer is met laegh waeter boven de drie voet waeter niet op / en heeft aen beyde zyden / de diepte van 4 a 5 vadem / alsmen ten halven vande Banck is / soo machmen wel wat langer overloopen / doch het loot niet spaeren / ende alsmen zoo verre uyt compt datmen het Buffels Eylant begint te naken / zoo machmen niet stout overloopen / want het is heel stepl / want men soude den eenen smack wel 5 vadem hebben / ende souden den anderen werp aende grond sitten, maer aende noord kandt mach het soo geen quaet / want het is Zee-waerdt van't Buffels Eylandt verde black / men mach daer zoo broogh loopen als-men wil maer het isser seer puttich / soo dat men den eenen smack wel een vaem meer heeft dan den anderen / het is alhier wel 4 mijlen west-waert in Zee niet meer als 7 a 8 vadem diep / de vloet valt hier hart over / ende is over al hart zandt / het is aende noozt zy ook verre black en sachte grondt / en aen de zuyt-zyde harde grondt / omtrent 8 a 9 mijlen. Bezuyden de rivier lept een kleyn Eylandeken / dat ook verde black en sachte grondt is / genaemt Ilha Branca.

R. Barrea. Van Rio Camarones tot Rio Borea, streckt het lant zuyden ten ooste wel 6 mijlen / dan kryghtmen hoog land / dat lept op de hooghte van 2 grad. 45. min. benoozden de Linie / het is hier ook verre black / maer so blak niet als voor Rio Camarones. Rio Borea iseen brooge rivier / soo datmen daer niet als met Jachten in en mach.

Van Rio Borea, tot Rio Sambente, streckt het lant zuyd ten oosten 16 mijlen.

I. Branca. Van Ilha Branca, tot Ilha Pan Navia, streckt de koers meest zuyt-zuyt oost / de kust streckt aldaer op de zelve koers / ende tusschen beyde sietmen op 't hooge land veel bosschagie / als oft Cipresse ofte Palmijt boomen waeren / ende aende kust achter het Eylant Pan Navia, streckt een groote hoght in genaemt de Bocht van Pan Navia, aldaer is goede Ancker grondt / ende tusschen de hoeck van 't vaste landt / aende zuyt-zyde van Ilha Pan Navia, genaemt Punta Gajara, is tusschen de voornoemde kust ende het Eylant goede ancker grondt / men passeert dese vaerwegh meest op de 15 vadem / ende dan isimen niet seer verde wal / alhier heest men doorgaens eenen steylen ocber / maer tusschen Pan Navia ende Punta Gajara, is een voet strangh. Pan Navia.

Bezuyden Punta Gajara, loopt een rivière in / genaemt Rio Campo hier van heb ich wepnich beschept gekregen / soo dat ich vertrouwe dat het een broogh R. Campo

rivier

rivier is / ende op de zuyt hoeck vande rivier legt een drooge steene banck/die met laegh waeter booven steeckt / alwaer de Zee hevich op brandt / alsmen daer int vaer-waeter is / zoo sietmen Lande-waerts op de vaste kust 2 ronde bergen leggen / al een stuck in 't landt / daer leght noch een langen bergh by die leght Borea waest.

Bezuyden de voornoemde drooghte op de zuyt-zyde van Rio Campo streckt een groote bocht in / alwaer is goede Ancker grondt op 6 a 4 vadem / alwaer is goede ballast te bekomen ende goet water haelen / alwaer staen ook eenige huyskens / ende leggen Lande-waert in zeven bergen alle op een rye nevens malkander / dese bergen zijn seer wonderlijck van satsoen / alsoo dat sommige gelijck Olyphanten verthoonen / ende sommige als kemelen / de kust alwaer is op 't waeter laegh en dorre / met laegh water zietmen de strandt / ende met hoogh waeter niet / de kust streckt van daer naer Rio Sambento, zuyden ten westen. Op de noorthoeck van Rio Sanbento. leght een grooten ronden heuvel / genaemt den hopbergh / alsoo die daer seer wel naer-gelijckt.

R. Sambento. Rio Sambento, is een drooge rivier / aende noort-zyde streckt een rif langs de kust / met eenige klippen soo boven als onder waeter innewaert inde rivier / men ziet hier int lant veel groote bergen / want het landt is alhier bergh-achtich / ende op de 18 a 20 vadem / is men niet verde van 't landt / de kust is hier over al vol geboomte / de rivier streckt tusschen twee steyle hoecken in / ende heeft int inkomen 4 a 5 vadem.

Van Rio Sambento, streckt de kust eerst zuyden ten oosten / en dan heel oost zuydt oost / ende is alwaer inde bocht heel slecht landt / maer te Lande-waert leggen drie bergen / omtrent oost van u op een reecke / al-waer de noordelyckste de hooghste is.

Van daer streckt de kust al meest zuyt-west tot Cabo S. Juan, maer langs de kust streckt een banck af / maer als-men uptter Zee komt / soo zalmen omtrent een mijle buyten de wal / een banck gewaer worden / alwaer 7 a 8 vadem water is / ende alsmen daer over is soo ist dieper / tot 14 a 15 vadem / Cabo S. Juan ende Corisco leggen omtrent drie mijlen verscheyden.

Als yemand van dese kaep of R. S. Benito begeert te zeylen na C. de lopo Gonzalves, die sy verdaght / dat alle de Travados de wateren na haer trecken / alsoo dat / waer sy haer op maecken / 't water daer na toe stroomt. Wie ten ancker leyd / als dese Travados aenkoomen / die moet 't ancker lichten en niet leggen blijven. Men moet / om van Rio S. Benito of Cabo de S. Joan na Cabo de lopo Gonzalves te zeylen / 's morgens van daer men ten ancker lept / met een zuydweste en zuyde wind / t' zeewaert laeten oversaen tot de middagh toe / dat de Zeewind komt / en dan wend men 't wederom na de wal. En of de wind niet veranderde / soo moet men op de middagh eewenwel wenden / en na de wal toe zeylen om daer te setten. Maer komt de wal niet nader als 12 vadem (als gezeyd is) alwaer de grond slick en sontijdts zand is / maer de wal is vuyl. In de tijd van de Travados loopt 't waeter gemeenlijck om de noord.

Cabo de S. Joan. Cabo de S. Joan de noordhoeck van Rio d'Angre, als die noordoost van ons is / verthoont dan met drie hoecken door malkand'ren / neffens welcke hoecken een stercke ontmoetingh van stroomen gevalt. Want vermits 't voor dese kaep een vuyle klipachtige grond is / soo verhefter de Zee seer hoogh op / en 't ravelter seer. Ooch schiet 't water uyt de zuyd koomende sterck op dien hoeck / en loopt dan voort langhs de wal na 't noorden. Als men dese kaep dan voorby is / soo ontdalt de kust zuyd-oostwaert sonder geberghte. Dese kaep ook heeft geen voet strand maer is als een rots.

Ilha de Prince. Ilha de Prince is een hoogh Land vol geboomte / en de aende noort-west zyde is een haven bay / om met de schepen te leggen / soo nae als-men wil / daer leggen aende Eylandekens / als ook aende oost zyde. Het is een Eylant van goede Dryers / van alles overvloedich / doch het particulier is my op het naeste niet ter hant te gekomen.

R. Angra. Die vande kaep S. Juan Corisco begeert in Rio Dangre te zeylen soo is de koers oost zuyt oost tot datmen Corisco gepasseert is / men zal het selfde int passeeren meest mits water houden / om dat aende Caep onder 't Landt / eenige clippen aseggen / men zal ook aende kaep verscheyde hoecken zien / als men alsus mits waeter zeylt zalmen by kleyn Corisco komen twelck de Negers plachten te noemen Bolymosseron, al-waer de Negers een Fort ofte sterchte op plegen te hebben / maer is vande Swarte uyt de Gabon afgeloopen / ende hebben de Negers doot gesmeten / als-men dit gepasseert is soo houtment al mits waeter op 4 a 3 vadem / het is dan wijdt en breet en over al zachte grondt / dan krijgtmen een rivierken / aen stuyrboort / die laetmen leggen tot datmen een andere rivier aen sterboort krijcht by een hoogen hoeck / dese rivier treckt hart in / soo datmen met stilte / daer genoegh in getrocken wort, wy zouden van dit selfde meer beschrijven / maer alsoo hier in dese rivier den handel plach te geschieden / alwaer de Negers / uyt een kreecke met haer Canoon, maer alsoo dit uyt de Gabon / 't sedert datse vrede gemaeckt hadden met de Blancken / dese Negers uyt de rivier d'Angre hebben verdreven / soo dat alhier tegenwoordich wepnich te doen is / doch wil een igelijck recommandeeren / het voorgaende te observeren / een oostelijcke maen maeckt alhier hoogh waeter.

R. Angra. Soo-men uyt Rio d'Angre begeerden te zeylen naer de zuyt / soo zoude het wel de kortste wegh zyn / om tusschen Corisco ende 't vaste landt / bezuyden de rivier door te loopen / alsoo daer een sterche stroom doorschiet zoo datmen met stilte daer naer toe getrocken wort / zoo datmen niet en heeft te twijffelen / ofte daer is diepte genoegh / maer de geene die my dit ter hant gestelt heeft / zeght het selfde niet besocht te hebben / maer twijffelt niet of het zoude alles beter gaen als aen de noort zijde / daerom zoo imant hier quame / kan op alles regart nemen / ende 't best tot zijn voordeel gebruycken / men heeft ooch aldaer op de kust tusschen Corisco noch eenige Eylanden leggen.

De Coriscos. Het Eylant Corisco is een laegh slecht Eylandt / zoo dat de boomen schijnen ofte se mit waeter stonden / wanneer men uptter Zee komt / zoo komt / het niet naeder / als 9 vadem / want aende zuyt-west zijde streckt een steenen kuf af / ende als men tusschen de Caep ende 't Eylandt door zeylt ende datmen 't Eylant naest is / so is de grond als vermulste schaelje ofte leye / maer de Caep naest weesende / is het steenige grondt / soo men uyt de rivier komt naer het Eylant Corisco, zoo loopt het zoo nae aende zuyt zijde / tot dat het halve Eylandt / meest zuyden en noorden streckt / ende dat den hoogen boom op het Eylandt / zuyt west van u leght / alwaer kont ghy waeter en brandthout krijgen / ende het is daer soo slecht een water datmen daer alles kan doen / 't zy schoonmacken ofte kiel halen / naer dat de gelegenthept vereyscht.

Streckingen en kourssen.

Van Rio Royael tot R. del Rey langs de kust is de koers omtrent oost 23 mijlen

Van R. del Rey tot R. de Camaroens is de koers eerst tot de hoeck vande Ambozes S, S. oost 12 mijlen / en

en dan tot 't Buffels Eyl. leggende inde mond van R. Camaroens zuyd oost ten oosten 9 mijlen
Van de mond van Rio Camaroens tot Rio da Borea zuyd oost ten zuyden 5 ofte 6 mijlen
Van de mond van Rio Camaroens tot I. Branca zuyden ten oosten 6 mijlen
Van I. Branca tot Rio Campo zuyd zuyd oost 8 mijlen
Van Rio Campo tot R. S. Bembo ofte R. Sambento zuyden ten westen 6 mijlen
Van R. S. Bembo ofte Amoda met een doorgaende koers tot Cabo S. Joan, zuyd zuyd west / maer de westen het zand zuyd west ten zuyden 11 ofte 12 mijlen
Van C. S. Joan tot I. de Corisko zuyden ten westen 3 mijlen

Hooghten

Rio Calbary op	4 grad 15 min
Rio de Rey op	4 grad 15 min
zuyder Ambozes op	3 grad 45 min
Rio Camaroens op	3 grad 12 min
Rio Campo op	2 grad 14 min
R. Sambento op	1 grad 50 min
C. S. Joan leyt op	1 grad 8 min
I. de Corisko noorder spitse	0 grad 50 min

De Twaelfde Vertooning,

Van de

Zee-Kuste Gabon Loango en Congo streckende van Corisco tot Punta o Palmar.

Corisco

DE hoochte van Corisco, daer van gesecht is / op de zuyd-west zijde van 't Eyland / streckt de uyterste punt meest oost west van Cabo de Esteyras.

Dese Cabo de Esteyras, is de zuyt hoeck van Rio d'Angre, gestreckt met Cabo S^t. Juan, meest zuyden en noorden / wel soo westelijck.

Een weynich bezuyden Cabo d'Esteyras, is de bocht van Esteyras streckt heel diep lande waert in / die en inde midden leght een Eylant. Van dese bocht is weynich bescheet / als dat de kust int langs zeylen alaer verthoont wel geboomte / ende alsoo nooyt-zeylende / op de 15 vadem passeertmen noch een rivier / alwaer bezuyden langs de kust / een banck van slick afstreckt tot inde rivier de Gabon.

N. Gabon.

Rio de Gabon legt recht onder de Lynie Equinoctiael / oost en west van Ilha S^t. Thome, als men van benooyden komt / om de Rivier de Gabon in te zeylen / alaer ist seer oneffen van steen en klippen / want men heeft den eenen werp wel 15 a 16 vaem / ende den anderen werp niet meer als 5 a 6 vaem / maer ghy zult niet minder krijgen / als 4 a 5 vadem / soo datmen daer sonderlinge geen noot van en heeft / ende is seer wijt en breet / hout dan zuyt oost ende zuyt oost ten oosten in / nooy die vande nooyt komt / om de zuyt-wal aen boort te krijgen / en om ten ancker te komen / is int inkomen dupse gront / maer binnen den hoeck zijnde / maghmen ten ancker komen / waermen wil / het kan wel gebeuren datmen hier en daer een steen vind doch behoeft niet te schroomen / men zeylt dan inne-waerts heen tusschen twee Eylande deur / in die tijd dat den Conink op 't groote Eylandt woonde / setmen aen't oost eynde van t eylant / maer nu woonen de swarten wel een mijle bet op.

Alsmen soo verde inde rivier is gekomen tot by de twee Eylanden / soo loopt daer tusschen door / ende laet het Koninex Eylant aen back-boort / ende het Papegays Eylant aen stuyrboort / loopt daer seer oost zuyt oost door / het is aldaer diep 8 a 7 vadem / de Eylanden gepasseert zijnde / met de nooymoende koers zoo soeckt de nooyt-zijde aen boort te krijgen / ende zeylt als nooyen zuyt oost ten oosten ende oost zuyt oost / maer en komt de nooyt-wal niet al te nae / want sy is dupl / doch soo men op drie vadem blijft dan heeft men geen noot.

En dan zeylt men soo inne-waert aen tot datmen aende nooyt-wal / eenige ongelijcke hooge boomen krijcht / ende beneden de selfde een sleght bos / gelijck en essen of die geschooyen waeren.

Doch men moet beneden dese twee ongelijcke boomen setten / want aldaer is d'handel plaets / aldaer sullen u de swarten genoech by komen / tot hier toe heeftmen al black water / tot 3 en 3½ vadem sachte slick gront.

De nooyt-hoeck vande rivier is passelijck hoogh / soo datmen die by nacht alsser maer een weynich licht is wel sien kan / het is 't Zee-waert van Cabo de Clara, schoone gront / sonder datter eenige dupsen afsteecken / op 5 a 6 vadem is men noch al een moey stuck van 't landt.

Aldaer gaet ooch een sterche stroom upt en in tusschen het nooyt-landt van de Gabon, het hooge lant naest / de vloet valt nooyt oost en oost nooyt oost daer nae toe / ende de ebbe zupt west / en west zupt-west in Zee / men mach Cabo de Clara, by nachten soo nae loopen als men wil / want het is een schoone kust / doch de gront steenich maer effen / ten is niet geraden drooger te zetten als 10 vadem.

Nooy die vande zupt komt met een schip / dat 15 a 16 voet diep gaet / ende de riviere in wilt / die mach het zuyd-landt niet te nae komen / maer wel een halve mijle van 't lant blijven / ende als ghy den hoeck met den heuvel gepasseert zyt / moet ghy u wachten nooy de drooghte ofte banck twelck is een lange staert van wit sant ende is met hoogh-wacter niet dieper als 3 en 2½ vadem / naer datmen de zupt wal naest / maer soo men die niet nader komt als 3 a 3½ vadem / ende hoe verder af / hoe dieper Dese bank is aende zuyd-zijde black / ende streckt met een staert in Zee / maer aende nooyt-zijde van de rivier is het steyl / als men de zupt hoeck 't welck een blacken lagen hoeck is / oost zupt oost / ende zupt oost ten oosten van hem heeft / dat machmen vry stout op de zupthoeck aen houden / men mach dan geen quaet doen / want den hoeck daer diepte genoech heeft / ende soo wanneer men vande hoeck van de staert / ofte banck inde riviere valt / soo heeftmen terstont 5 / 6 / 7 a 8 vadem diepte / maer is (alsnooyen verhaelt) steenige gront / daerom wanneer imant buyten de zuyt-hoeck inde rivier setten most / het sy dat de windt ofte het tyde riviere in komt met stilte / die maeckt het zuyt-lant aen boort te krijgen / ofte de banck soo het doenlijck is / want aldaer is schoone gront men zeilt dan als meer gesecht is (mits waeter) nooy de Eylanden / ende om te laderen ist wijdt en diep genoech. Van het Papegay Eylandt / streckt een rif af van wit sandt upt-waert heuen

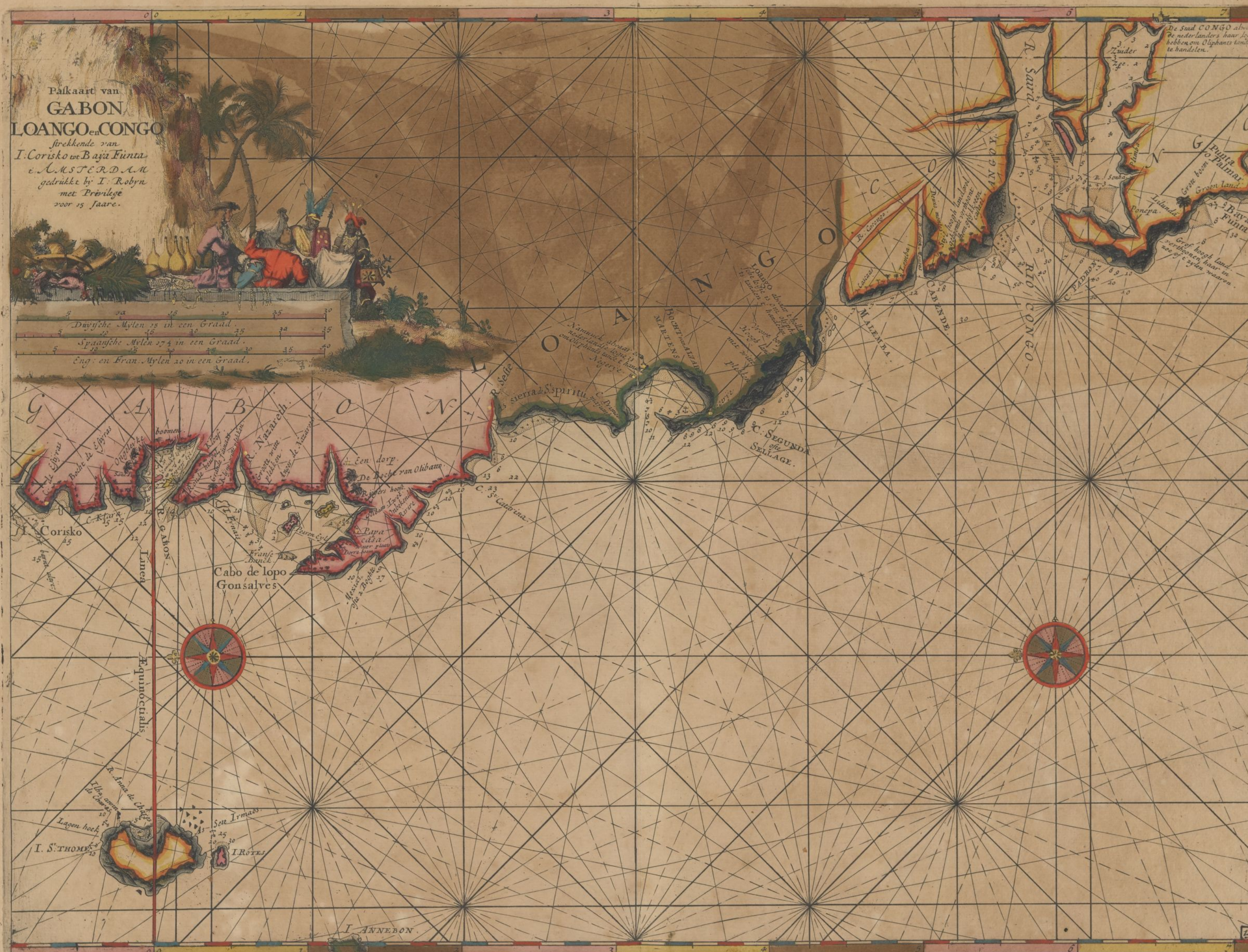

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0085

henen daerom moetmen het loot niet sparen een oost en weste maen maeckt hier hoogh water.

Aen de zuyt-zyde van 't Eylant S. Thome leght een Eylandt genaemt Ilha Rolus, ende een weynich beoosten streckt een rif van 't Eylant S. Thome, daer verschepde klippen leggen by de Portugesen genaemt A. Seta Jrmao, omtrent Rolus is 't lant van S. Thome, hoogh ende aende oost-zyde van 't Eylant is de reede genaemt R. Anna de Chaves, alsmen daer omtrent is/ zoo salmen laner het lant het suycker riet sien staen/ by nimmichte/ ende aende noort-zyde is een lagen hoeck omtrent een myle benoorden Ilha Anna de Chaves, het welck een klip is daer 't waeter over spoelt/ het Eylant is gelegen onder de Lynie Equinoctiael.

Van Cabo de lopo Gonzalves noordwest ten westen en west noordwest omtrent 30 mijlen leyt Ilha S. Thome, een redelijck groot en hoogh eylandt/ dat seer vruchtbaer is van Vee/ Fruyten en Suycker. Alsmen van Cabo Verde of van del Mina langs de kust loopt om tot Ilha S. Thome te koomen/ soo moet men 't in de tijd van Ventanias en Byisas/ dat is van April tot September/ doen/ en looyen Cabo de lopo Gonzalves aen boozt en men moet 't maken daer niet als met de Mozgenstont dwars af te koomen/ loopende west en west ten noozden om de strooms wille aen/ tot den avond toe/ soo sal men op Ilha das Roles of op A fete Jrmaos, (die by malkanderen leggen) vervallen/ want soo haer als men Ilha S. Thome siet/ soo siet men Ilha das Roles en A fete Jrmaos ooch. hier omtrent is 't land van Ilha S. Thome seer hooge. Als men onder Ilha das Roles, welche eyland omtrent twee gootelingh-schooten bezuyden Ilha S, Thome leyt/ setten wil/ soo moet men de groote boom zuyd en ooch de zuydwesthoek zuyd van hem brengen/ daar heeft men schoone gronde/ anders is hier quade reede. Beoosten Ilha das Roles is aen Ilha S. Thome, de rivier de Anne de Chaves, daer men alsm'er by komt/ 't Suycker-ried by meenighte op de kust siet staen/ gelijck voor verhaelt. Alsmen voort om de noozd loopt/ soo siet ment aen de noozd-zijde van dese rivier een laege hoeck/ dat een steen is/ die tusschen wind en water spoelt/ en die wat naeder koomende/ sult sien/ om dat 'er meer steenen afleggen/ dat 'er de Zee op breeckt. Men sal van desen hoek af een steenen huys sien staen/ en terstond 't Kasteel S. Thome met 't eylandt das Chaves met de scheepen/ die op 14 en 15 vadem geset zijn. Soo men hier op de reede anckeren wil/ soo loopt men een kleyne gootelingh-schoot benoorden 't Kasteel op ses en vijf vadem/ en voor jaghten op vijf en vier vadem zand-grond/ soo salmen daer wel leggen.

Soo imant van de Coninex plaetsen ofte daer de swarten woonen/ uptwaert heen wilt ende begeert onder het kleyne ofte Papegays Eylant te zetten/ om schoon te maecken/ die loopt metter ebben recht op het Eylandt aen/ want by het Eylant komende set u de ebbe genoech af/ maer men mach niet te vast overlooyen/ dat de ebbe u niet achteromen treckt/ daer staet eenen dicken boom aende noozt kant van 't Eylandt/ op een punct/ die laet men aen stierboozt leggen/ ende men haelt daer by in/ tusschen twee steenen punten/ men laet een ancker 't Zeewaert staen en een aen landt/ daer men by inhaelt men haelt het schip aende gront met hoog waeter/ ende men maeckt het met vier touwen vast twee aen backboozt en twee aen stierboozt/ diemen aende klippen vast maeckt/ het water vloeyt daer met een dagelijcxse tije/ 8 a 9 voet hoogh/ alsdaer is ooch brandhout te becomen/ ende zomtyts ooch waeter/ van daer zeylt men laner den laegen zuyt hoeck toe/ tot dicht bynden hoeck/ ende daer setmen op 10 a 12 vadem naer datmen wil/ het is hier heel steyl en diep/ hier haetlmen ooch waeter en brandt hout/ ende men gaet smozgens met de lant wint wegh ofte snachs met een vooz ebbe/ naer datmen wil/ men kan alhier met een schip dat 10 a 12 voet diep gaet/ wel dichte by het landt/ ende den hoeck uyt looyen/ want een gotelingh schoot van 't lant is diep 2 en 3 vadem/ ende soo men by het lant uyt loopt/ salmen 3 ribbens ofte ruggen vinden/ daer het tusschen beyden wel een vaem dieper sal zijn/ dese leggen dwers tusschen den hoeck met den ronden heuvel/ ende de zuyt hoeck vande rivier/ de bauck aen de zuyt zijde van de rivier/ wert noch alle Jaeren dieper/ want sy placht veel dooger te wesen/ het ravelt daer seer twelck de stroom vande rivier is/ die met een ebbe soo raest/ een west ten zuyden en oost ten noozden maen/ maeckt hier volle Zee.

Omtrent 5 a 6 mijlen besuyden de rivier Gabon, leght een Eylant genaemt Ilha Fynais, ende tusschen beyde heeftmen langs de kust veel geboomte het lant wozt alsdaer genaemt van Dirck de Ruyter, os grande Fanais,

Maer andere seggen datse omtrent vier mijlen zuyt-waert van den ronden heuvel/ veel wit landt vernemen/ ende van 't begin van 't witte landt/ tot omtrent drie mijlen meer zuyt waert/ is een heele groote witte plecke/ die werden ooch genaemt de groote Serniße. het is alhier over al een schoone kust/ omtrent een halve myle buytten landt ist diep 8 a 10 vaem/ met dooz slaende grondt.

De groote Serniße zijn uyt de kleyne Serniße seer wel te kennen want de plecken vande kleyne Serniße, zijn veel kleynder/ ooch ist lant by de groote Serniße, veel hooger en heuvelachtiger met eenige berge ende men krijcht ooch een grooten inwijck/ soo dat alsmen wat van 't lant is het selfde schijnt een riviere te zijn/ gelijck is de riviere de Nazareth.

Van hier begint men de blackten gewaer te wozden die tusschen Rio Nazareth ende Angre Nazareth, 't Zee-waert streckt/ men moet alhier op het loot wel passen/ ende by nachte niet nader komen/ als 10 a 12/ vadem/ met een groot schip maer met een Jacht/ kan men wel tot 5 a 6 vadem komen/ alsmen daer vooz by is/ salmen een Eylant sien/ daer streckt een banck af van wit sandt/ die seer boogh is/ ende is omtrent een kleyne myle van de vaste kust/ niet dieper als 2 vadem van daer/ moet men wel west noozt-west aengaen/ om boven den hoeck van 't rif te komen/ dat van 't Eylant afstreckt/ dan zietmen Cabo lopo de Gonzalvo, omtrent west zuyt west van hem/ naer datmen verde van lant is.

Cabo de lopo de Gonzalvos, is een laegen steylen hoeck/ daer de boomen haer op verthoonen/ van verre als of sy int water stonden/ de Caep is aende Zee steyl/ soo datmen die soo nae kan looyen als men begeert/ want daer noch blackten noch reden en zijn/ alsmen daer by is zoo looptmen zuyt oost/ ofte soo hoogh alsmen kan/ en settedt vooz de riviere ofte de hzeecke van den grooten boom/ het is een boom die boven alle andere boomen verder uytstreckt/ alsmen vande Caep komt/ maer alsmen van de oost af komt/ soo en kan men desen boom niet sien/ men set het alhier op 8 a 10 vadem/ ende men brengt een Top ancker 't zee-waert/ seer op 12 vadem/ maer inde maent van Juny July/ Augustij/ behoeftmen niet te vertuyen/ want dan waeyt de wint altijt uyt de zuydelijcke handt als ooch inde maent van September en October

Die vande waeter plaets ofte van de Caep naer Pape Casa, begeert te zeilen/ daer den handel geschiet/ die sal tot aende banck loopen te weten die banck die vanden hoeck vanse water plaets in Zee streckt en heele boogh is/ want die niet boven de 5 6 7 a 8 voet waters heeft de banck is van wit zandt/ soo datmen die verde genoech sien kan/ ende is ooch heel steyl/ ende streckt verder in Zee/ want een halve mijl ist niet dieper als 7 a 8 voet ende wel 2 mijlen 't Zee-waert niet boven dzie vadem als den hoeck van de water plaets 3. zuyt-oost van u is soo ist op zijn boogste.

Die vande noozt kompt naer de Caep zijn gewaerschout / dat omtrent een mijl a anderhalf een zant banck gestreckt licht / seer noozt-noozt oost en z. zuyt west / recht vooz inde Zee van 't baer-waeter / al daer is wel diepte / ghy kont die niet seer ras vernemen / want op de noozt-zijde een mijle vande Caep / sult ghy den eenen wezp 30 vadem hebben / ende den anderen wezp sult ghy vast sitten / daerom hout de Caep altijt aen boozt want daer is geen pzijckel / dit gepasseert zijnde beoosten tusschen de vaste kust / ende het kleyne Eylandt op zp hebbende / die loopt de bocht van Olibatto in / tot datmen de banck vande water plaets / gepasseert is / dan houtmen naer den hoeck toe / nae den vooznoemden hoogen boom.

Annebon is een Eylant gelegen op de bzeete van omtrent anderhalffe graet west wel soo z. van Cabo de Lopo de Gonsalves soo dat de geene die vande Caep haer repse gereetsolveert zijn naer huys te setten die doen gemenelijk dit Eylant aen alsoo daer goede verversing is te bekomen. Het voozschzeven Eylant leght meest int ronde en aende zuyt zijde daer leggen eenige kleyne Eylandekens dichte by malkander. De rede is aende noozt zp goede sant gzont op 6 a 7 vadem.

C. Lopo. Van Cabo de lopo zuyt-waert / en is mij soo veel niet ter hant gekomen als wel anders / om reden dat daer soo geen baer-water is / maer om evenwel de kust verder zuyt-waert te beschzijven / tot Loando St. Paulo, soo sullen wp u even wel het beste mede deelen / dat wij kunnen / soo upt Direk de Ruyters, als andere oude en nieuwe zeylages / langs de kust soo als zp die best hebben konnen beschzijven / waer af wp de aftepckeninge u beschzeven hebben versoecken hier nevens aen alle stuprluyden ofte schippers / die hier van pet raers en beter hebben ofte mochte komen te krijgen / geen bzoot vooz vrienden te spaeren / om nyp sulex ter handt te bestellen / men sal haer naem daer bp voegen tot eeuwiger memozie.

Omtrent 10 mijlen bezuyden Capo de Lopo, legt een bocht ofte inwijck van St. Mexias, alwaer men op 10 vadem magh setten / het lant streckt aldaer heel oosteliick / ende daer is niet te schuwen als dat men vooz oogen ziet / op de zuyt oost zp van dit rivierken streckt een rif / dat omtrent van 't landt af tot midde waters vande riviere kompt / alwaer de Zee seer op verheft / soo dat men dat genoegh bekennen kan.

Van daer tot Cabo St. Catharina, heeftmen tusschen beyden twee rivieren ofte vlieten genaemt Rio de Fornando vaz en Rio Camma onbekende ridieren / doch zijn niet geerstimeert / men kan 't daer vooz setten op 10 vadem / alle dese kust langs is vlacke sant stront met schoone sant gzondt / een wepnich benoozden St. Catharina, is een sant-bocht / al daer men op 10 vadem oock anckeren kan.

Cabo St. Catharina salmen kennen aen een Bos boomen / dat op den hoeck langs de Zee kant staet / ende int lant is het al laegh en sleght lant / ende benoozden de Caep streckt de kust zuyden en noozden / ende aende zuyt-zijde streckt de kust zuyt oost ende noozt-west tot Rio Seste.

De noozt-hoeck van Rio Seste is seer klippich / men wach die niet nader komen als 9 a 10 vadem / vande zuyt-hoeck vande riviere streckt de koers meest zuyden en noozden / tot de Caep Prymeira, ofte Majumba doch de kust buycht wel wat innewaert / men heeft alhier hoogh landt / ende het verthoont hem als of bezloeght landt waer met witte plecken en somtijts hooge heuvelen 't geene pinn bosschen schijnen te wesen / van de Poztugesen genaemt As Sierra de St. Spiritu, langs de Zee kant / is de gzont klippich / men mach de kust niet nader als 8 a 9 vadem komen en somtijts / niet nader als 12 vadem / het loot moet hier gedupich gaen / het sal u ook genoech waerschouwen / hoe nae ghp daer sult mogen komen / men mach het soo lange als den gzont schoon is naer lant laeten staen / maer als den gzont steenich wozt / dan moetment 't Zee-waert wenden / langs dese geheele kust is soo veel visch te vangen mette hoeck datmen 't qualijck kan uptspzeecken.

Men ziet ook langs dese kust achter de klippen vel Canoon met Negers liggen visschen.

Cabo Prymiera ofte Majumba heeft doch een steenich rif 't Zee-waert gestreckt.

Vande Caep naer de Bocht van Alvare Martens, streckt de kust oost zuyt oost / ende west noozt west / dese Bocht heeft twee hoecken / eene de noozt-hoeck / en de andere de zuyt hoeck / maer zijn alle beyde schoon / ende de strandt fijn zandt / ende ook seer bewoont met Negers 't geen alsdaer en bysondere soozte van goede Negers zijn / men heeft ook aende zuyt-zijde van de bocht by twee dozpen goede ancker gzondt / op dzie vier a ses vadem sant gzondt / en slecht-waeter / dese zuyt hoeck van de baep leght op 3 graden 24 min. zuyder bzeete.

Vande Boht Alvare Maertens tot Cabo Segunda ofte Sellage, streckt de kust zuyden en noozden / 8 a 9 mijlen / aldaer is seer hoogh lant met veel witte plecken / ofte heuvelen / daer leght een Eylant dicht onder landt besuyden de Caep daer machment setten dicht onder lant op 10 vadem zant gzont / dese Caep lept omtrent op 3 graden 50 min zuyder bzeete.

Omtrent twee mijlen bezuyden de C. Segunda, streckt een rif west ten zuyden van 't vaste land af wel derde halve mijlen in Zee vol rodsen en klippen / 't rif van Sellaga geheten / de zee Bzant en stozt daer gewel dich over heen.

Bezuyden de voozs. C Segunda is 't eenpaerigh laegh land / en tot sommige plaetsen met heuvelkens tot aen een redelijcken hoogen bergh bp de swarten Jelombe en bp ons 't Heeren-huys genaemt / en omtrent 3 mijlen verder verthoont 't land wit als duynen / en is al dubbeld land met wepnigh geboomte / en tot sommige plaetsen aende strand roodzand / hier en daer staen eenige Palmijt-boomen / ende strand selve is zand en steenen / soo dat men de wal niet nader koomen magh / dan op 9 vadem / daer men stijckgrond heeft / want dzooger koomende bevint men de gzond wypl. Dit duert tot de twee heuvelen de Vrouwen-Borsten toe / die haer als eylanden verthoonen / maer deselve op zijn hebbende is 't een bosch met twee kleyne heuvelkens / op de zuydhoeck van Rio Montas, waer van de buytenste grootst is. Neffens de Vrouwen-Borsten zijnde / magh men met kleyn vaertupgh niet nader dan op twee vadem aen de wal koomen om een rif / dat hem van hier om de zuyd streckt / ook is de strand hier aen 't water sand en steenen. De Vrouwen Borsten.

Essen bezuyden de Vrouwen-Borsten heeft men anderhalf mijl weegs sleght eenpaerigh kael land en tot sommige plaetsen zand-strand / tot aen een hoogen hoek / die schuyns upt der Zee oploopt / zijnde rood grof land steyl over de Zee hangende / ofze van booven na beneden in de Zee vallen soude / en is booven op met ronde heuvelen.

Van dese hoek af is 't eenpaarigh hoogh land met veel roode plekken verthoonende. Hier leyd Loango op 't hooge verthoonende met met een groote rye Palmijt-boomen. 't Dozp / dat de swarten Bansa Awary noemen / leyd omtrent een mijl landwaart in / daar bezuyden sietmen op 't Land 2 bosschen Boomen / die booven op plat zijn / genaemt de Kasteels, van dewelke 't noozdelijckste het grootste is / van waar 't land laag tot aen de zuyd-hoek neder loopt / van dese zuyd-hoek loopt een groot rif in Zee / daar met 't hoogste water maer 6 voeten waters op kompt. Van de Vrouwen-Borsten tot dese zuyd-hoek maakt dit land een groote inbogt. Om op de riede van Loango te setten / soo looptmen op 14 en 13 vadem t'Zee / tot dat 't groote Kasteel zuyd-oost ten oosten van hem is / en dan looptmen na de wal toe / alwaer men niet minder vind als 4 en 5 vadem steek-

Loango.

gzond /

grond / binnen 't rif zijnde / hout men 't dorpje Tyne, dat op 't hooge leyd oost zuyd-oost / en de zuydhoeck zuyd-west wel so zuydelnk van hem om te setten op 4 en 3 vadem goede grond. De Zee loopt op dese kust graf / voornaemlijck met spzingh-vloed.

Vande hooge hoeck van Loango streckt een riff west noozd west omtrent 2 mijlen in Zee genaemt Baro de India bezuyden dit riff heeftmen Rio Cacongo, loopende tusschen Loango en Malemba landewaert / Omtrent vijf mijlen oostwaert van 't riff Baro de India int inkomen van R. Cacongo heeft men vier Eylanden / gelijck als offer klippen waren / en leggen meest gestrecht met de kust / ontrent een mijl vande wal / alwaer de Zee seer hestich over heen rolt met groot gedzuys.

Tusschen Malemba en Cabende op 5 graden 30 minuten / zuyder bzeete siet men op't land alleen den ronden heuvel Cascaes, die al schuyns opgaet / zijnde 't land voozt al plat / kaal en slegt / alwaar hier en daer eenige Palmijt-boomen staen. De strand is zand / en de kust magmen niet nader koomen dan op 10 vadem / om datse dupl en steenigh is.

De geheele kust van C. de Lopo Gonzalves tot desen heuvel Cascaes moet met laveeren langs de wal opgehaalt wozden settende alle avonden en 's mozgens / als 't dagh is / en de wind zuyd en zuyd ten oosten waeyd / onder zeyl / 't Zee loopende tot 11 uuren of ten langsten tot de middagh toe / al waer 't dat de wind niet veranderde / en soo 't al stil werde / soo moetmen 't setten / alwaar't op 80 vadem / om de grond niet af te raken: want soo 't stil werde en men de grond af raakte / soo soude men groote moeyte hebben om voozby R. de Zaire de gzoote rivier van Congo te komen / om dat de stroom daar meest 't geheele jaar deur al noozd-oost en noozd noozd-oost aanvalt / alhoewel dat in de tijdt van Maart tot September met 't wayen van de zuyde en zuyd zuyd-ooste winden de stroom ook wel na 't zuydwesten loopt / wanneer men dan ook niet setten sal maer op 't loot al voozloopen. Op dese Kust schiet de Zee in de tijd van Maart tot September harder op de wal / als ander-sints / daarom magmen 't dan ook wel meer 't zee latenstaen als op andere tijden.

Seven ofte acht mijlen zuyd zuyd oost van de zuyd hoeck van de R. Cacongo, leyt Rio duas Montes, wozdt alsoo genaemt om datter aen de zuyd zijde van de rivier twee bergen leggen / byde Poztugysen duas Montes genaemt / de kust is over al met Palmbomen besayt / en de kust is sandich en steenich / gy meucht die op 6 a 7 vadem langs loopen / landewaerts / langs dese kust / ist al slecht laegh en kael land / de kust heest op sommige plaetsen sand strand aende noozt syde van R. duas Montes legt Lemba en aende zuyd zijde Cabende, als men de Bay van Cabende in wil / moet men dese hoek een schoot-weegs schouwen daer benoozden om loopen / en setten 't als desen hoek zuyd-west van u is op 5 vadem / regt tegen over een grooten boom / die aende Zee-kant by een kleyne voet strand staet: men set'et ook wel / houdende desen hoek zuyd en zuyd ten westen van hem / op 5 en 6 vadem slijk-grond / maer voor den hoek moet men hem wachten / want een schoot-weeghs om de noozd van dese hoek is 't steenigh / en dan voozt al slijck grond.

Bezuyden dese rivier ist al gzof hooghroot landt / stepl over de Zee hangende / dat het schijnt van boven ne der te moeten storten ende boven ist met ronde heuvelen / daer staen veel Palm boomen op / ende recht int midden van dit landt / staet een Bosch gelijck of een fozt resse waer / dit landt wozt genaemt As do Loango, en staet vol kleyne en groote boomen / vande kust af naer Zee / streckt een bzooghte / daer met hoogh waeter niet meer als ses voet waeter / komt de kust alsdaer niet nader als 18 a 20 vadem / want op de 15 vadem ist al wat klippich / de zee loopt hier graf voornamentlijck met spzingh tije / bezuyden dese bzoochte wert de kust laegh en gebzoocken / en de sult op het landt alleen een ronden heuvel zien / schuyns op gaen / ende voozts ist lant al laegh kael en plat / desen heuvel is genaemt Cas Caes.

Dese kust is aldaer op 10 vadem steenich bezuyden desen bergh gelijckt het al verdroncken landt / men siet hier en daer zonnige boomen / ende aldaer schiet een groot waeter upt.

Dese vlackte ofte verdroncken landt wert somtijts heel over al met waeter bedeckt 't welck upt het landt aldaer zijn doozt ocht heeft ende gaet soo sterck nae datter veel booven waeteren zijn / datter somtijts heele stucken landt als Eylanden de rivieren upt dzijven / daerom wanneer imant van Cabo de Lopo, dese kust langs zeylt ofte laveert gelijck dit alles moet opgelaveert werden / ende alle avonden moetmen setten / ende smozgens wederom onder zeyl wesen int Laveeren soo voozsichtich / dat ghy geen gzondt af en raeckt / want ghy moet met ankeren boven geraecken / want soo ghy beneden ancker gzondt kompt sult niet boven dese rivier de Conga, geraken / door de harde stroom die al noozt heen treckt / maer van Maert tot September / als de zuyt-zuyt ooste winden waeyen / dan treckt de stroom meest zuyt west op / dan zeylt men altijts voozt ende werpende somtijts het loot.

Inde tijdt van maert tot September / schiet de Zee hart op de wal dan machmen de Zee wel wat rupmder nemen / dan als verhaelt is.

Rio de Zaira.

Rio de Zaira de gzoote rivier van Congo) die geoozdeck wozt upt 't selve binnen-water sijn oozsprouck te neemen / als de Nijl, die door Egypten in de Middelantsche zee stozt) geest een ongelooflijck water upt stozt ende wel 12 mijlen t'zee / en is in de mond wel acht mijlen wijd. Dese rivier loopt men by de noozdwal in / tot 't boschje à Palmarinha toe / daer men dan 't beste ancker vallen laet / om dat de gzonden van dese dwarsweg modderigh sijn / dat'er 't ancker qualijck houden kan. Op drie of vier vadem koomende verliest men de grond en na een half uur op zeylens komt men op 12 en 10 vadem aen d'and're kant van de rivier / daer men dan op een steenwerp na by heen loopt / want 't is best dight by de wal te blijven / om dat'et anders niet wel doenlijck is in de rivier te koomen van weegen 't groote geweld des strooms / die de rivier upt dalt. Men kan dese rivier niet veel hooger dan 5 mijlen oploopen van weegen de Water-vallen die'er zijn.

Het zupt lant van Rio Congo ofte Cabo de Padron, is de kust Berghachtich / niet groote groote hooge heuvelen verthoonen haer in Zee als of zeylen waeren / en de sommige als of mars zeylen waeren by dit groote landt streckt de kust heel zupt ooste ende zupt ooste ten ooste tot 't groene landt / op de zuytzijde vanden hoeck genaempt punto o Palmar, dit is een laegen hoeck / benoozden dien selven hoeck is een grooten inwijck / aldaer is goede ancker gzond / op 5 a 6 vadem schijnt naer het zupden al bebout land / als men by den hoeck is dan sietmen de Baya Funta de Angere leggen / en de soo men by dien hoek dienen een schoot weegs moet schouwen / de Bay in zeylt soo salmen eenen grooten dicken boom sien / die by de Zee-kant by een kleyne voet strant staet.

De Negers zijn alhier vzeetsaem / doch hout evenwel u geweer altijt gereet / soo ghy water en bzanthout van doen hebt / soo loopt nae den hoeck van 6 Palmar, ende set daer aende noozt-zijde van den hoeck meest zupt en zuyden ten westen de gzont is slick maar den hoeck selfs is met een steenen rif omtrocken maer voozt ist al slick gzondt.

Van Rio de Zaira om de zupd loopende / moet men hem niet verre t'zee begeeven / om dat u de stroomen niet om de noozd en verleyden / maar versteckert en

sijnde met de Barreiras Vermelhas, dat roode pleynen en heuvelen zijn / soo doet men de kust aen op thien vadem langhs de wal / loopende alsoo 7 mijlen reght zuyd aen. 't Land is hier binnen geheel sleght en de kust geheel schoon / dat m'er op 10 vadem wel anckeren magh.

Voorts van de zuydhoek van dese kust ontvalt 't land zuydoost ten oosten in den boght Baya Funta tot Rio dos Ambros toe / alwaer 't land van dese rivier geheel laegh is / en alwaer de Zee op de zuydhoeck seer stort. Op desen hoeck staet een geheel groen digt bosch / en oostwaert daer af is weynig geboomte / hier mag men op 8 vadem na wel aen de wal koomen.

Streckingen en Coursen.

Van I. Corisko tot R. Gabon zuyden ten oosten 13 mijlen
Van R. Gabon C. de Lopo Gonsalves zuyd-zuyd west 14 mijlen
Van C. de Lopo Gonsalves tot R. Anna de Chaves 't Eyland S. Thome noord-west ten westen en west noord west 27 mijlen
Van C. de Lopo Gonsalves tot I. Annebon west en west ten zuyden. 35 mijlen
Van C. de Lopo Gonsalves tot C. S. Catrina eerst zuyden 5 mijlen en voort zuyd z. oost 8 mijlen en dan zuyd oost 10 mijlen 24 mijlen
Van R. S. Catrina tot R. Seste zuyd oost 5 mijlen
Van R. Seste tot Majumba zuyden 10 mijlen
Van Majumba tot de zuyd hoeck van de bocht van Alvares Martens zuyden 5 mijlen
Van de zuyd hoeck van de bocht van Alvares Martens tot C. Segunda zuyden 7 mijlen
Van C. Segunda tot Loango zuyd oost ten zuyden 10 mijlen
Van Loango tot Malemba oost zuyd oost 8 mijlen
Van Malemba tot Cabende zuyd zuyd oost 8 mijlen
Van Cabende tot C. de Padron zuyden ten oosten 17 mijlen

Hooghten.

Rio Gabon lept recht onder de Linie Equinoctia 0 grad
C. de Lopo Gonsalves op 0 graden 52 min
I. Annebon op 1 graden 15 min
I. S. Thome lept recht onder de Linie Equinoctiael 0 graden
C. S. Catrina op 2 graden 5 min
Rio Seste op 2 graden 16 min
Majumba op 3 graden 0 min
Loango op 4 graden 20 min
Malemba op 4 graden 32 min
Cabende op 5 graden 2 min
Cabo de Padron op 6 graden 12 min

Hoe dese Landen uytter Zee verthoonen.

Aldus is dit lant gedaen als ghy daer benevens sijt en die eenen hoeck lept 9 mijl besuyden die Caep de Iopo de Gonsales en die andre hoeck lept 14 mijl bezuyden die Caep en is goet om kennen.

Cabo de Loop

Aldus verthoont hem Cabo de Lopo als die z. en z. ten westen van u is omtrent 2½ mijl.

Annebo.

Aldus verthoont het Eylant Annebo als het oost van u lept omtrent 3 mijlen van 't Lant het leght meest int ronde de rede is aende noort zy men legt op 6 a 7 vadem mope sant gront en lept op 1 gr. 24 en z. byeete.

Dese Eylandekens leggen zuyt waert van Annebo dight by malkanderen.

Punto Palmerinho.

Als Loando de S. Paulo noordnoordoost ontrent sevend'half mijl van u is / soo verthoont 't land daer bezuyden aldus met veel roode en witte plaetsen / en ghy zijt dan ontrent twee mijlen buyten de wal.

Aen de noord oost zijde van Annabon omtrent een quart mijls van landt lept een groote klip / en ten halven tusschen die en 't plandt lept een ander gelijcke met t'water / men moet tusschen die en 't landt van Annabon deur lopen die laveren 't Zeewaert na de groote klip men kan daer deur zeylen op 7 vaem diepte en men kan genoegh met een oosten wind daer deur zeylen tot aen de noort zijde vant Eylandt / daer lept het dorp / daer neffens ofte recht voor dat dorp mach men setten op 15 vaem / omtrent een Musquet schoot van de wal lept een nieuwe klip leggende omtrent een half mijl o. z. o. van u. In een Bay aen de noordoostzijde daer eenige huysen staen hier is seer goet vars water en over groote menichte van de alderbeste Oyangie en Granadappelen omtrent 600000 stuck wy kreegen.

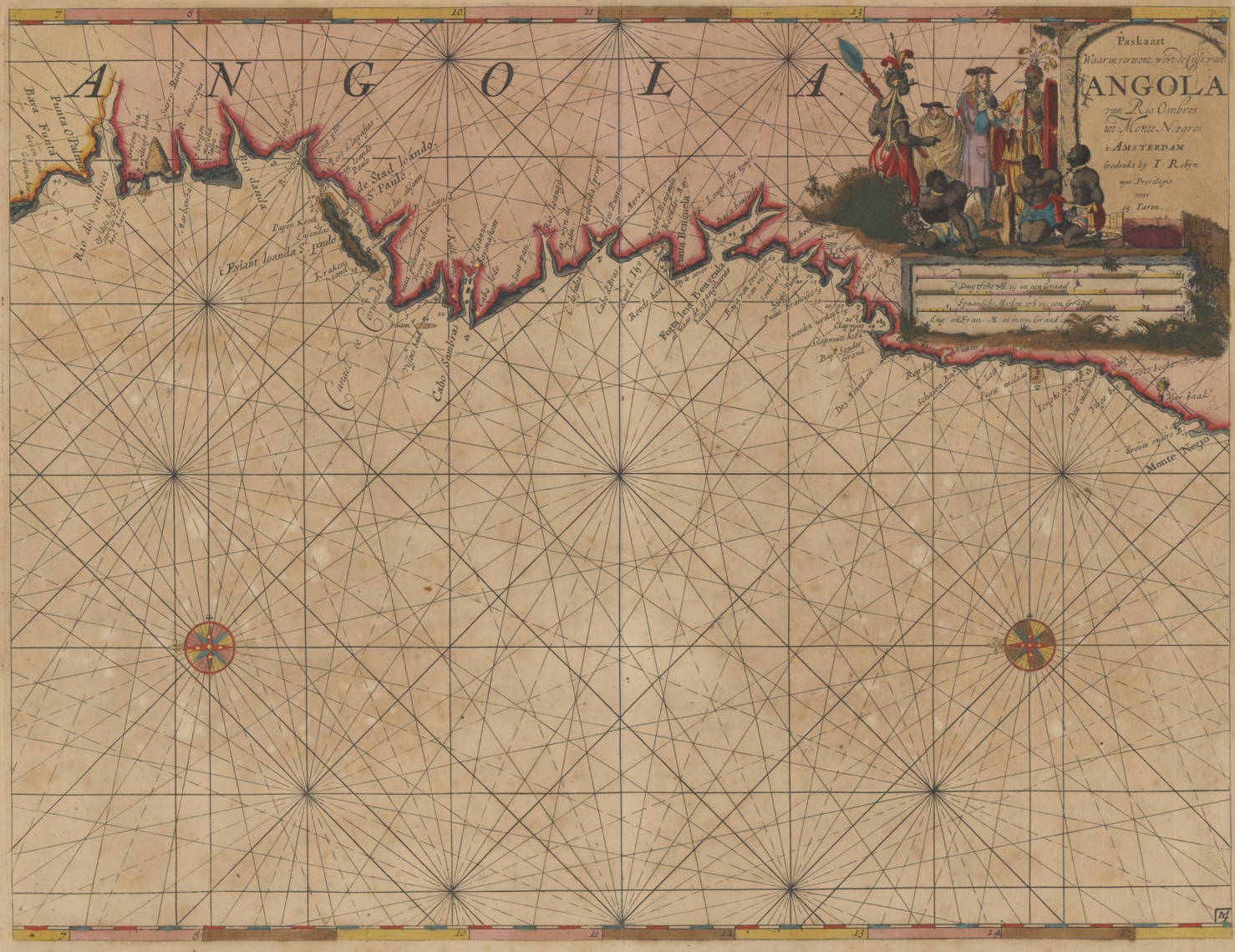
ANGOLA
Paskaart
Waar in vervoont werd de Custe van
ANGOLA
van Rio Ombres
tot Monte Negro
t'AMSTERDAM
Gedruckt by I. Robyn.
met Privilegie
voor
16 Iaren.
Duytsche M. 15 in een Graad
Spaansche Mylen 273 in een Graad
Eng. ofte Fran. M. 20 in een Graad
Monte Negro

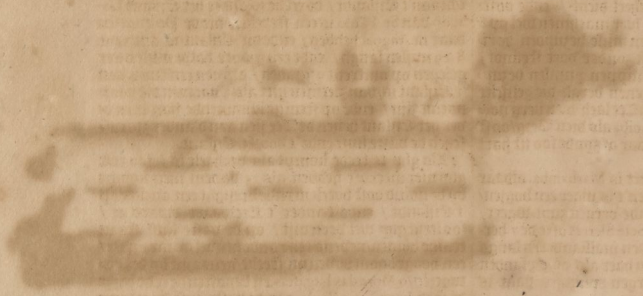

De Darthiende Vertooning,

Behelsende.

Alle de Zee Kusten van Angola tusschen Punta o Palmar en Monte Negro.

BEzuyden punta ô Palmar, leght Rio dos Ambros, omtrent op 7 graden 16 minuten / bezuyden op dese rivier ist laegh Landt / alwaer de Zee op de zuyt punct seer stort / ende op dien hoeck staet een groen Bosch / geheel dicht / ende oostwaert staet wepnich Bosch / hier machmen wel op 8 vadem aen de kust komen / een mijle bezuyden de rivier is eenen rudzygen hoeck zonder voet strandt / ende de Zee stort seer op die klippen 3 mijlen bezuyden dien rudsigen hoeck / is eenen bergh die gelijckt als of een Eylandt waar die in Zee lach / dien berg noemen de Portugesen a Sierra Bamba als dien Berg / oost zuyt oost van u is een mijle daar af zynde soo ist hart zandt.

Van dit gebergte zuyt-waert is Marbamba, aldaar is een sprupte / sommige zeggen't is maer een bogjen / van hier strecken eenige ronde bergen zuyt-waert / die de Portugesen noemen As Sete Sierras ofte de 7 bergen / dese bergen leggen al neven malkanderen langs de Zee kandt ende verthoonen haer als of Eylanden waeren / ende alwaer die bergen eyndigen daar is Rio Danda.

De zuyt hoeck van Rio Danda, is een hoogen groen hoeck / die schuyns met een staert af streckt en de dwars in Zee verthoont als Cabo de Spiegel in Barbaryen, ende zijn al roo en witte pleyen op de heuvelen / men mach langs de kust / van 12 tot 15 vadem setten / maar de gront is soo sacht / dat u anckers met een wepnich hoelte niet sullen houden.

Desen hoek van Danda legt op 8 graden 24 minuten styf zuyder breete vande zuyphoek van Rio Danda, strekt de kust zuyt-waert wel soo oostelijck / is al laeg land tot de boght van Benga.

De kust van den hoogen hoek Danda, tot Bengo is laeg met witte plekken en heuvelen steyl aen de Zee kant ende het binnen lant is laeg kael en zonder geboomte soo gy vande hoek Danda ofte Bengo, begeert te zeylen naer Loando de St. Paulo, so gaet zuyden ten westen aen.

Rio Danda en St. Paulo strekt zuyd zuyd west van malckander / daer men met een rupne wind zuyden ten westen nae toe seylen en men sal noch genoech te doen hebben / om by de windt op te haalen soo het hardt waeyt / dat ghy moet laveeren / soo wilt in de bocht van Bengo zetten loopt wyp 't zy by daegh ofte by nacht / tot op de 10 vadem / inde bocht / ghy hebt nergens voor te vreesen / maar past wel op u loot ende soo imant by dage inkomt lopen / met een scherpen windt / die loopt soo verre over dien selsden boegh / tot op 10 Vaem en u daar setten / sal des anderen daegs geen lant wint sailjeeren / om naer het Eylant Loando te zeylen / soo daar iemand komt / die daer niet bekent en is / wesende in dese Bocht van Bengo, mach op't loot langs de kust naer de zuyt-wal loopen. Soo nae alsmen wil / de kust is schoon en hier en daer met zant Baylens / ende daer en leyt anders geen Eylant als dit ende is geheel leeg / dat alsmen op de 12 vaem is / soo zietmen het vaste landt eerder dan het Eylant 't geene meede leege is met roode en witte plekken maer het Eylandt is noch laeger / wanneer datmen soo na komt datme het Eylandt ziet / soo sullender vier laege boomen verthoonen die de Portugeesen As Ilscendas noemen / men moet tusschen het Eylandt ende de vaste kust in zeijlen / en reede maecken onder het Eijlandt / men heeft daar niet te schuwen / als datmen voor oogen ziet en neempt het Eijlandt soo na dat ghy daar met een steen op sout konnen werpen ende brenght een tou aan't Eijlandt / de reede is onder het Eijlant Loando van St. Paulo is een stedeken die de Portugesen daar in Angola hebben / ende dit Eijlant is omtrent 8 a 9 mijlen langh / ende een groote halve mijle breet gelegen op omtrent 9 graden / alsmen een stuck van 't Eijlant is / dan zietmen niet als 3 boomen die voornoemt zijn / ende op steenige klimmende kan men over het Eijlant henen de Zee sien aan d'ander zy / tusschen de vaste kust ende 't voorsz. Eijlant.

Als ghy te reede kompt als verhaelt is / soo zult ghy niet meerder hebben als 15 vadem men kompt by de noord oost hoeck in ende brenght een ancker op 't Eijlandt / ende 't ander 't Zeewaart dwars af / soo leght ghy wel verteuijt / op de vaste kust staan eenige bomen / nevens een ronde heuvel / waar onder / een hooge boom boven uit strekt / genaamt by de Portugesen / ô More das Lagastas, en beoosten de rede leght de stad Loando St. Paulo, aan de vaste kust / de riviere strekt daar by langs in.

't Eyland Loando S. Paulo streckt zuijd west ten westen / en noord oost ten oosten / lang omtrent 10 mijlen van wiens zuijd west hoeck een Kif afloopt / tusschen dit Kif en't Vaste land heestmen het Canael de Corumba als jemant upt dit Canael noord waert wil in de Zee stecken loopt tot op 30 a 40 vadem / dan zijt gy vrij vande staart die van't eijlant Loando S. Paulo af strekt.

Punta Benguela is een lange punt / langs de linie van 't water ende vertoont van verre met inbochten / als gebroocken landt ende staat vol geboomte / men sal langs de gehele kust so danigh een hoek niet sien / bezuijden dese punt leght Rio Longe ofte Tonge, alhier is sachte modder-grondt tot 20 a 25 vadem t' Zeewaart.

Bezuyden Loando kan men't setten voor't gat van Corimba 't welke men van de strengh sien kan als een beslooten water / wanneer men neffens't dichte geboomte is / dat daar bezuyden aan't water staat. Daar bezuyden is punta Palmarinha een laage zandpunt / daar de Zee geweldigh op breckt / en dewelcke ook vol Palmijt bomen staat / alhoewel men op noch twee andere punten Palmijt-boomen met sommige stammen van Palmijt-boomen siet staan. Punta Palmarinho.

Bezuyden Punta Palmarinha leyt de boght van Loanza, daar men reede maecken kan op 6 en 7 vadem steenigrond / en is kennelijck by een bosschagie / die geheel dicht in malkandren in't midden van de bocht staat / hebbende daar een wepnich benoorden 2 ronde heuvelkens als 2 Vrouwe borsten. In dese bocht is Rio Loanza, welke rivier in't inkomen omtrent een half mijl breed is / dewelke men wel 15 mijlen aflopen kan. Dese rivier stroomt't water met verscheyden coleuren soo sterk upt / dat't water 3 of 4 mijlen't zee beroert wort.

Bezuyden de bocht van Loanza is Cabo Ledo of de Blyden hoeck, dewelcke laagh is / en verre't zee streckt / alsmen upt de zuyd kompt wesende omtrent een half mijl breed. Drie groote mijlen van de hoeck om de noord is de kust groen land met steyl gebergte

en aen de zee-kant een strand. Voorts van Loando tot Cabo Negro toe / is 't al hoogh land / met een witte zandstrand en een schoone kust / die men op een mijl 't Zee kan langhs loopen.

Omtrent vier mijlen van Cabo Ledo is een groote boght met groot geboomte.

Acht mijlen bezuyden Cabo Ledo by Cabo de Fals is een boght daer men setten kan voor alle winden die op dese kust wayen / zijnde 't land wit en bergagtig. Daer bezuyden komt swart gebergte / een musquetschoot langh / loopende van daer de kust omtrent van gelijke hooghte / met boomen daer booven op / tot Cabo d. Bras, van waer zuydwaert in de bogt van Bengeula tot C. Bengeula zijnde omtrent 4 mijlen / zijn twee witte zand-pleeken met laegh land gelijck met 't water / maer is met boomen bewassen. Men siet hier oock een rond heuvelken / daer geboomte op staet / dat na de land-zyde steyl af gaet / een half mijl van hier dwars t zee is maer 6 vadem water. Men mag langhs Cabo Benguela zeylen soo na aen de wal als men wil / vermits 't een steenwerp van 't land 17 en 18 vadem diep is met een slijckgrond. Dese hoeck is een laege punt gelijck met 't water / en verthoont van verre met gloppen als gebzoocken land / en staet vol geboomte.

Fortalea Benguela.

Vier mijlen hier bezuyden is de Hoender-bay, van waer tot Rio Longo daer de grond saght als modder is / tot op 20 en 25 vadem 't zee.

Van Punta Benguela ofte de Roode hoeck tot Fortalesa Benguela zijnde een Spaense handel plaets / is de cours zuyd oost ten zuyden 4 mijlen / van daer tot Punta Francisco is de koers zuyden ten westen elf mijlen / het land ontvalt met een inbocht om de zuyd / tot de noozd hoeck van een Bay daer een plaetjen in legt de Hoed geheeten / dese Bay is schoon / en goede ancker gront / een wepnich zuydelijcker legt Sombrero, een uyt steeckende hoeck / daer bezuyden een rivierken in loopt / daer een Sout pan lept zuyd west omtrent 4 mijlen heeftmen Punta Francisco, daer bezuyden een fraye Bay lept / daer twee rivierkens in loopen / aen de noozdelijckste lept een plaetsken S. Fraciſco geheeten / men kander met kleyne Schepen in loopen / van dese Bay tot de uytstekende hoeck de drie Monniken genaemt is de koers zuyd west ten westen / thien mijlen / tusschen beyden leggen verscheyden plaetsen / als de Sweeden uytkyk daer bewesten een Bayken lept daer goede ancker gront is op 12 10 en 8 vadem / noch een wepnich westelijcker heeftmen een ruyme Bay / de Claymuts Bay by de Hollanders geheten / dese Bay is in het inkomen niet heel wijt / maer binnen zijnde / is ruym en breet / en daer is goede ancker gront / en men heeft in het inkomen 20 14 en 10 vadem / voorder van hier tot de drie Monniken streckt het land west zuyd west tamelijck hoog land. Vande drie Monniken tot schapen Bay is de koers zuyden ten westen / van wiens zuyd hoeck en kleyn rif ken af loopt. Van Schapen Bay tot de Jonge Tygers Bay is de koers zuyden 15 mijlen / daer men anker gront heeft. Omtrent ten halven tusschen Schapen Bay en Jonge Tygers Bay lept Punt Niclaes, die een groot riff dwars van de wal vol rudsen en klippen / in Zee schiet. Van de Jonge Tygers Bay tot Monte Negro is de kours zuyd west ten zuyden / tusschen beyde heeftmen een uytstekende berg genaemt de Oude man / als mede een gelijkende een vier baeck.

Drie Monniken.

Sweden uytkijk.

Claymuts. Bay.

Schapen Bay.

Tygers Bay.

Streckinge en koersen.

Van Punto ô Palmar de Noozd hoeck van R. dos Ambros tot de zuyd hoeck zuydwest ten zuyden omtrent 3 mijlen
Van de R. dos Ambros tot de noozd hoeck van Rio Danda recht zuyden 13 a 14 mijlen
Van R. Danda tot de noozdoost hoeck van 't Eyland Loando S. Paulo zuyden ten westen 7 a 8 mijlen
Van Punta Palmarynha tot C. Ledo. 3. ten westen 9 mijlen
Van C. Ledo tot Cabo de Bras 3, 0 en zuyd oost ten zuyden 18 mijlen
Van C. de Bras tot de Roode hoeck zuyd zuyd west 7 mijlen
Van de Roode hoeck tot P. Francisco zuyden ten westen 17 mijlen
Van P. Francisco tot de 3 Monniken zuyd west ten westen 10 mijlen
Van de 3 Moninken tot Monte Negro zuyden ten westen wel soo westelijck 38 mijlen

Hooghten.

zuyd hoeck van R. dos Ambros lept op	7 gr. 25 min
de noozd oost hoeck t'Eyland Loanda S. Paulo op	8 gr 56 min
P. Palmarinha op	9 gr 28 min
C, Ledo lept op	10 gr 3 min
Punta Benguela op	11 gr 34 min
de drie Monincken op	13 gr 6 min
Monte Negro op	15 gr 37 min

De Veerthiende Verthooninge,

VAN DE

Zee-Kusten van Cimbebas tusschen Monte Negro en Cabo de Bona Esperança.

C. Negro.

VAn Monte Negro tot Cabo Negro is de kours zuyd west leggende op 16 graden 20 minuten zuyder breete streckt de kust by na reght zuyd en noozd / hebbende een groove zandkust en saghte grond. Dese kust is soo steyl / dat menmet de steeden by na aen de walsoude mogen loopen eermen quaet soude mogen doen vermits in't eniet bevind / dat men te vreesen heeft. In't land leggen al hooge witte en kaele zand-bergen sonder geboomte / en langhs't water is 't een witte zand-strand.

Wat verder om de zuyd van Cabo Negro af / leydt booven water een laege zand-stroock als een eyland / die na 't zuyden toe met een smalle stroock aen 't vaste land vast is / maeckende soo om de noozd als om de zuyd een bay / daer men in loopen kan. Dese zandstroock is omtrent vijf mijlen langh / en op 't hooghst een mijl breed / maer aen de zuydkant daer 't aen 't vaste land vast is / is 't geheel smal / leggende om de zuyd en noozd gestreckt als een halve maene: en op de hoek aen de noozd-zijde staen eenige houten krupssen. Tusschen dese noozdhoeck en 't vaste land / is 't een mijltje wijd / alwaer in die bay eenige zand-plaeten leggen. Maer van de zuydhoeck van dese zand-stroock loopt een rif af / en bezuyden

zuyden de zuyd-hoeck om / in deselve bay is veel visch te vangen.

Van Cabo Negro af tot op omtrent 20 graden zuyder breete is de kust schoon / alhoewelse niet suyver schijnt te weesen. Men magh by dese kust (een mijl buyten de wal blijvende / alsmen upt de zuyd komt) wel langhs zeylen.

Cabo de Ruypiz das Nieves heeft aen de noord-kant een groote inboght met zand duynen en strand tot Cabo Negro toe streckkende / maer bezuyden Cabo de Ruypiz das Nieves is 't hoogh land / en altemael een schoone strand streckende zuydoost en zuyd-oost ten zuyden 7 of 8 mijlen / alwaer 't een mijl buyten de wal 13 en 14 vadem diep is / en 't is daer seer dijs-aghtigh vuijl en quaet te werpen. De kust tot G. Frio toe is de strand met zand vermenght / en noordwaert op is 't een schoone groove kust. Met laegh waeter / alsmen om de noordt loopt / siet men 3 heuvelkens van dewelcke 't middelste 't grootste is. Aen de noordt-hand van de heuvelkens streckt een steenigh punt af.

Cabo de Ruypiz das Nivos.

By Golfo Frio of de Koude Bay is een laege kust van wit zand met grof binnenland / streckende zuyd zuydoost en noord noordwest / een mijl van de wal heeft men dertigh vadem diepte saghte slijckgrond

Tusschen Golfo Frio en Praya das Nieves of de Dijzige strand is 't al een schoone kust en dubbeld land / en aen de water-kant vol geboomte en zand-duijnen / dat van verre veeltijds dijs-aghtigh verthoont / strekende zuyd zuydoost wel soo oostelijck omtrent vijf mijlen. Twee mijlen buyten de wal heeft men 16 / 17 en 18 vadem diepte.

Bezuijden Praya das Nieves tot voorby Praya das Pedras tot op 20 graden zuyder breete / is 't overal een schoone strand / soo verre men zien kan zuyd zuydoost gestreckt. Een groote mijl van land heeft men 14 vadem diepte swarte zandgrond.

Van d'Oyenhaeven van S. Ambrosio tot Cabo de Sierras is 't altemael een schoone strand / en duijnagtigh aen te sien. En verder zuydwaert aen / is 't al meest langhs de kust / gelijck als in 't voorsz. noorder geweste voorsien is / te weeten / met hooge witte zand-duynen en een sleghte strand.

Men moet / alsmen na Angola wil / wachten bezuyden C. de Sierra aen de kust te koomen / om daer by langhs te zeylen / om dat by Farilhones by de wal een slimme drooghte in Zee leyd / die geheel black is / en wat zuydelijcker by Cabo Rostra da Piedra leyt noch een slimme drooghte / die verre in Zee van land af streckt. Daerom sal men liever maken / niet zuydelijcker als op 20 graden zuyder breete of wat meer 't land te genaecken / van waer men dan langhs de kust noord op loopen magh na C. Negro toe / alwaer men de hooge witte en kaele zand-bergen sonder geboomte in 't land sal sien leggen met wit zand op de strand / blijvende alsoo een mijl van de wal (als geseyd is) want de kust is schoon / alhoewel dat die vuyl schijnt te weesen.

Maer alsmen op de hooghte van 18 en 17 graden zuyder breete die soeckt aen te doen / alsmen na Angola zeylt / moet men hem wachten voor de drooghte van Anthonio de Viana, latende niet na 't lood alte met te werpen. Dese drooghte leyt bewesten C. Negro omtrent 65 of 70 mijlen van de wal / alwaer niet van booven water leyd / als de Meeuwen klip, die altijd vol Meeuwen-eyeren leyd. Alsmen dese drooghte gewaer wort / soo moet men die niet seer na koomen / om dat die seer strepl is / en dat m'er op vast raken soude / eer men 't wist. Men hoort des nachts / alsmen daer noch een mijl af is / de Zee daer seer op gonsen / maer by daegh wort men die niet gewaer / al eer men daer digte by is / om dat'er maghtigh op stupt / door de hooge brandingen / die'er op loopen.

Van Cabo dasolt as strecken de vuylen Ilheos Secos verre 't zee.

Baya de S. Martin anders Baya de S. Helena genaemt / is aen de noord westhoeck seer klippigh.

Agoa de Saldanha leyt hier een wepnigh bezuyden / en is een schoone reede om schoon te maken / zijnde overvloedigh vol visch / maer anders isser niet te halen.

Bezuyden Agoa de Saldanha leyt 't Dassen-eyland anders 't eyland Elizabeth genaemt / omtrent twee mijlen van 't vaste land / zijnde laegh en aen de Oever seer klippigh / omtrent een mijl langh. Aen de west-zijde is 't seer rubsigh en vuyl / maer aen d'oost-zijde is 't een schoone zandgrond. Een gooteling-schoot van 't land is 't op 16 vadem wit zand en goede ancker-grond.

Vijf mijlen bezuyden 't Dassen-eyland en omtrent een mijl benoorden Cabo de Bona Esperança leyt 't Robben-eyland anders 't eyland Cornelia genaemt / zijnde anderhalf mijl in de rondte en is wat hooger en ruwer bewossen als 't Dassen-eyland. Een half mijl daer van leyt een steen / daer de Zee seer op brandt.

De Taffel-bay heeft aen de noordwest-zijde in de mond 't Robben-eyland, en aen de west-zijde de Taffel-bergh, die binnen Cabo de Bona Esperança leyd. Hout om de hoeck of de staert van de Leeuwenbergh komt 't Zoete Revierken, dat een spuytje is koomende upt den voet of t hangen des Taffel-berghs ontspringen / en loopende geduerigh meest even snel af / en hebbende ock 't meerendeel niet booven een knie hooghte diepte waters. Omtrent een half mijl oostwaert dese twee seer uptneemende hooge bergen / benessens meer andere hooge en ruwen bergen / te weeten / de Taffel-bergh en de Leeuwenberg leggen op Cabo de Bona Esperança zijnde een strook landts / dat met een smalle strook tusschen 2 bayen aen 't andere laend vast is. De Taafel-bergh wort alsoo genaemt / om dat die boovenop plat als een Taafel is / leggende omtrent een mijlken van de strand bezuyden de zoete Rivier en Rio de Jaquelina of de Zoute rivier (die een wepnigh beoosten de zoete Rivier leyd.) Men klimt van dese zoute Rivier langs de kloofde Taafel bergh op vermits'er geen ander wegh is om de groote strepte en hooghte / ja men kan hem naulijks in 4 of 5 uren opklimmen / want hy verthoont wel 9 of 10 mijlen in zee door sijn hoogte / en tegen 't aanstaende quaet weder siet men 2 of 3 uren te vooren desen bergh met dikken nevel en wolken bedekt / dat men 't boovenste van den Berg niet bekennen kan. Booven op desen bergh is een stilstaand water of poel. Maer men noemt de Leeuwen bergh alsoo / om dat die / als men upt der Tekomt / hem als een leggende Leeuw verthoont wiens staert dat de hoek van 't inkomen van de Tafel bay maakt. Tusschen dese 2 bergen is een valye. Voort siet men digt by den Tafel bergh de hooge bergen wicos Fragosos, hebbende ruwe toppen / die men doorgaens met sneeuw bedekt siet leggen. Dese bergen leggen al d'een agter d'ander in een langen reeks aan malkanderen. Men heeft daer omtrent ook eenige rodsen niet groote strepe afvallen. Dzie of 4 mijlen hoogh boven R. Jaquelina is een groote Zandplaet / op dewelke somtijts in heet drooghweeder wel een staende hand dik schoon en wit Tout groept. Dese Tafelbay is seer bequaem voor alle Schepen / om dat die dight onder 't Land tot op 3 of 4 vadem zand-grond konnen setten leggende aldaer beschut voor alle storm-winden / sonder die onderworpen te zijn / uptgenomen de noord-weste winden / dewelke daer reght 't gat inwayen. In de Maanden van October / November en December heerschen om desen hoeck van C. de bona Esperança gestadige selle zuyder storm-winden / die soo hoog vallen / als in Nederland de noord-oostе wiud / die door 't hoge geberghte met sneeuw / vorst en mist aenkomt / en dat wel tot April toe / daarom is 't aankomen

dan

van hier gevaerlijk/ om dat dit d'aldergrootste en uytstreckenste hoeck des Aardrijks is/ waer door de wind daer soo schrickelijk tiert en de Zee ontroert. Maer in de Maanden van May en Juny valt daar wel gemeenlijk veel regen/ ja soo hard/ dat 't er met emmers gegoten wort. Hier siet men in Zee verscheyde gewassen dryven/ te weten de Trombas zijnde groote dikke rieten met de wortel daar aen/ groen bewossen met zee-mosch/ welke van J. de Tristaon de Cunha koomen afdrijven/ alwaar se afgewaeyd zijn/ en waar aen dese haven bekend word. Ook dryft 'er 't kruyd Sargossa (van dewelke wy verhaalt hebben.)

Omtrent 6 mijlen beoosten of bezuyden C. de Bona Esperança leyt Cabo Falso of 't Valsche hooft, en is kennelijk aen 3 hooge bergen/ van dewelke 't middelste 't hooghste is/ en d'andre twee leggen daer niet verre af/ dogh 't Land aen de Zee-kant is veel laeger als 't binnen land. Hier omtrent vint men veel Buyn-Visschen op 't water dobberen. Twee of drie mijlen beoosten C. Falso leyd R. Dolce de zoete Rivier.

Streckinge en Coursen.

Van C. Negro tot C. de Ruypiz das Nievez, z. en z.z.o. 37 m.
Van P. de S. Luzia tot de west-hoeck van A. de Salha 13 mijlen
Van A. de Saldanha tot C. de Bona Esperança z. ten o. 12 mijlen
Van C. Bona Esparançe tot R. de la Plata is de koers west wel soo zuydlijck 709 mijlen

Hooghten.

C. Negro leyt op 16 graden
C. de Bona Esperança. 34 graden 10 minuten

Hoe dese Landen uytter Zee verthoonen.

De Caep de Bona Esperance z. z. o ten z. 6 mijlen van u.

Vleys Bay

Leeuwe Bergh. Taffel Bergh A

A B

B Aldus vertoont de Caep de Bona Esparanca als gy langhs het lant zeylt met een noort. n. weste koers omtrent 4 mijle vant lant als gy de Caep noort oost ten oosten van u hebt. C

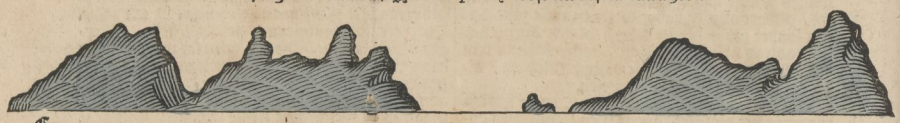

C Cabo Falso.

Aldus vertoont het Lant van de Caebo de Bona Esparanca op de hoeete van 34 graden 10 minuten omtrent 6 mijle van 't lant als het lant dwars van u is koomende west aen seylen.

Aldus vertoont hem het Eylant Asentioen Als ghy daer omtrent een mijl of zyt. De hooge berch n. o. van u die reede is Aende w. n. w. hoeck.

EYNDE.

Oa 1448. 2
(2. Ex.)

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0102

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:3-61766/fragment/page=0103

Het Vierde DEEL Van de Niewe Groote ZEE-SPIEGEL,

Synde Het Tweede Deel Vant'

BRANDENDE VEEN,

verligtende de West Kust van

AFRICA,

Met een Groot Gedeelte van

AMERICA,

Nevens d'Onder-Behoorende,
en daer Tusschen Liggende
EILANDEN,
Beschreven door Wylen
ARENT ROGGEVEEN
Anno 1685

AAMSTERDAM,
TAILLÉE, IMPRIMÉ, & MIS EN LUMIERE PAR JACQUES ROBIN. Avec Privelege pour 15. an.
GESNEEDEN/ GEDRUCKT EN UYTGEGEVEN DOOR JACOBUS ROBYN. Met Privilegie voor 15. Jar.
Engraven, Printed, and Puplished by Jacob Robyn. With Privilidge for 15. Jeares.

Farbkarte #13 B.I.G.
Inches Centimetres
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black